

SPORAZUM O OTVORENOM NEBU

Države koje zaključuju ovaj Sporazum, u daljnjem tekstu zajednički nazvane "Države potpisnice", a pojedinačno "Država potpisnica",

Prisjećajući se napora učinjenih na Konferenciji o sigurnosti i suradnji u Europi, u unapređivanju otvorenosti i transparentnosti njihovih vojnih aktivnosti, te u jačanju sigurnosti kroz mjere izgradnje povjerenja i sigurnosti,

Pozdravljajući povijesne događaje u Europi, koji su promijenili sigurnosnu situaciju na području od Vancouvera do Vladivostoka,

Sa željom da doprinesu daljem razvoju i jačanju mira, stabilnosti i kooperativne sigurnosti u tome području stvaranjem režima Otvorenog neba za zračna promatranja,

Prepoznavajući potencijalni doprinos koji bi režim zračnog promatranja ovog tipa mogao pružiti sigurnosti i stabilnosti isto tako i u drugim regijama,

Uviđajući mogućnost korištenja takvog režima za unapređenje otvorenosti i transparentnosti, za olakšavanje praćenja usklađenosti s postojećim i budućim sporazumima o kontroli naoružanja, te za jačanje mogućnosti sprečavanja sukoba i rješavanja kriza pod okriljem Konferencije o sigurnosti i suradnji u Europi i drugih relevantnih međunarodnih institucija,

Predviđajući moguće proširenje režima Otvorenog neba na dodatna polja, kao što je to zaštita okoliša,

Nastojeći da se utvrdi dogovorena procedura, koja će omogućiti zračna promatranja teritorija svih "Država potpisnica", s namjerom promatranja pojedine "Države potpisnice" ili grupe "Država potpisnica" na temelju pravičnosti i učinkovitosti respektirajući sigurnost letenja,

Konstatirajući da operacije u okviru režima Otvorenog neba neće imati štetnih posljedica za države koje u njemu ne sudjeluju,

Složile su se o sljedećem:

Članak I

OPĆE ODREDBE

1. Ovaj Sporazum ustanovljuje režim, koji će biti znan kao režim Otvoreno nebo, za obavljanje promatračkih letova "Država potpisnica" iznad teritorija drugih "Država potpisnica", te određuje prava i obveze "Država potpisnica" s tim u vezi.

2. Svi Aneksi i njima pripadajući Dodaci čine integralni dio ovog Sporazuma

Članak II

DEFINICIJE

Za potrebe ovog Sporazuma:

1. Izraz "**promatrana strana**" označava "Državu potpisnicu" ili grupu "Država potpisnica" iznad čijeg teritorija se obavlja ili namjerava obavljati promatrački let, od trenutka kada je primljena najava "promatračke strane" s tim u vezi, sve do svršetka procedure i aktivnosti vezanih uz taj let koje provodi osoblje u ime "Države potpisnice" ili grupe "Država potpisnica".

2. Izraz "**promatračka strana**" označava "Državu potpisnicu" ili grupu "Država potpisnica" koje namjeravaju obaviti ili obavljaju promatrački let iznad teritorija druge "Države potpisnice" ili grupe "Država potpisnica", od trenutka kada su poslali najavu o svojoj namjeri da obave promatrački let sve do svršetka procedure i aktivnosti vezanih uz taj let koje provodi osoblje u ime "Države potpisnice" ili grupe "Država potpisnica".

3. Izraz "**grupa Država potpisnica**" označava dvije ili više "Država potpisnica" koje su se dogovorile da stvore grupu za potrebe ovog Sporazuma.

4. Izraz "**promatrački zrakoplov**" označava nenaoružan zrakoplov s fiksnim krilima, priređen za obavljanje promatračkih letova, registriran od strane nadležnih vlasti "Države potpisnice" i opremljen s dogovorenim senzorima. Izraz "nenaoružan" znači da promatrački zrakoplov koji se koristi za potrebe ovog Sporazuma nije opremljen za nošenje i korištenje naoružanja.

5. Izraz "**promatrački let**" označava let promatračkog zrakoplova koji obavlja "promatračka strana" iznad teritorija "promatrane strane", kako je to određeno u planu leta, od točke ulaza ili od zračne luke Otvorenog neba do točke izlaska ili do zračne luke Otvorenog neba.

6. Izraz "**tranzitni let**" označava let promatračkog zrakoplova ili transportnog zrakoplova koji obavlja "promatračka strana", ili se u njeno ime obavlja, iznad teritorije treće "Države potpisnice" na putu prema ili iz teritorije "promatrane strane".

7. Izraz "**transportni zrakoplov**" označava zrakoplov, različit od promatračkog zrakoplova, koji u ime "promatračke strane" obavlja letove prema ili iz teritorije "promatrane strane" isključivo za potrebe ovog Sporazuma.

8. Izraz "**teritorija**" označava ozemlje, uključujući otoke, te unutrašnje i teritorijalne vode, nad kojim se proteže suverenitet "Države potpisnice".

9. Izraz "**pasivna kvota**" označava broj promatračkih letova koje je svaka "Država potpisnica" obvezna prihvatiti kao "promatrana strana".

10. Izraz "**aktivna kvota**" označava broj promatračkih letova koje svaka "Država potpisnica" ima pravo obaviti kao "promatračka strana".

11. Izraz "**maksimalna dužina leta**" označava maksimalnu udaljenost iznad teritorije "promatrane strane" od točke na kojoj promatrački let može započeti do točke na kojoj taj let može završiti, kako je to određeno u Aneksu A ovog Sporazuma.

12. Izraz "**senzor**" označava opremu iz kategorija navedenih u Članku IV, točka 1., koja je instalirana na promatrački zrakoplov za korištenje tijekom obavljanja promatračkog leta.

13. Izraz "**zemaljska rezolucija**" označava minimalnu udaljenost na zemlji između dva blisko locirana predmeta koji se mogu raspoznati kao različiti objekti.

14. Izraz "**infracrveni linijski skener**" označava senzor koji može primati i vizualizirati termičku elektro-magnetsku radijaciju, koju emitiraju objekti u nevidljivom infracrvenom dijelu optičkog spektra, uslijed svoje temperature i odsutnosti umjetne iluminacije.

15. Izraz "**period promatranja**" označava određeni vremenski period tijekom promatračkog leta kada je pojedini senzor, instaliran na promatračkom zrakoplovu, u funkciji.

16. Izraz "**posada leta**" označava osobe iz bilo koje "Države potpisnice", što može uključiti, ako to odluči "Država potpisnica" prevoditelje, koje obavljaju dužnosti povezane s funkcioniranjem ili opsluživanjem promatračkog ili transportnog zrakoplova.

17. Izraz "**prvi pilot**" označava pilota promatračkog zrakoplova koji je odgovoran za rad promatračkog zrakoplova, izvršenje plana leta i za sigurnost promatračkog zrakoplova.

18. Izraz "**promatrač leta**" označava osobu koja se nalazi u ime "promatrane strane", u promatračkom zrakoplovu kojeg je osigurala "promatračka strana", tijekom promatračkog leta, te koja obavlja dužnosti u skladu s Aneksom G ovog Sporazuma.

19. Izraz "**predstavnik leta**" označava osobu koja se nalazi u ime "promatračke strane", u promatračkom zrakoplovu kojeg je osigurala "promatrana strana", tijekom promatračkog leta, te koja obavlja dužnosti u skladu s Aneksom G ovog Sporazuma.

20. Izraz "**predstavnik**" označava osobu koju je odredila "promatračka strana" i koja obavlja aktivnosti u ime "promatračke strane" u skladu s Aneksom G za vrijeme promatračkog leta promatračkog zrakoplova kojeg je osigurala "Država potpisnica" koja nije ni "promatračka strana" niti "promatrana strana".

21. Izraz "**operator senzora**" označava osobu iz bilo koje "Države potpisnice", koja obavlja dužnosti povezane s funkcioniranjem, radom i održavanjem senzora na promatračkom zrakoplovu.

22. Izraz "**inspektor**" označava osobu iz bilo koje "Države potpisnice" koja obavlja inspekciju senzora ili promatračkog zrakoplova iz druge "Države potpisnice".

23. Izraz "**pratitelj**" označava osobu iz bilo koje "Države potpisnice" koja prati inspektore iz druge "Države potpisnice".

24. Izraz "**plan misije**" označava dokument, u formatu određenom od strane Konzultativne komisije Otvorenog neba, koji predočuje "promatračka strana", a sadrži rutu, profil, tijek izvršenja i potrebne elemente potpore za obavljanje promatračkog leta, koji mora biti usaglašen sa "promatranom stranom" a poslužit će kao osnova za razradu plana leta.

25. Izraz "**plan leta**" označava dokument koji je razrađen na osnovi usaglašenog "plana misije" u formatu i sa sadržajem koji je određen od strane Organizacije za međunarodno civilno zrakoplovstvo, u daljem tekstu OMCZ, i isti se predočuje kontroli zračnog prometa, te će činiti osnovu za obavljanje promatračkog leta.

26. Izraz "**izvješće o misiji**" označava dokument kojim "promatračka strana" opisuje obavljeni promatrački let, a potpisuju ga "promatračka strana" i "promatrana strana", u formatu kojeg je odredila Konzultativna komisija Otvorenog neba.

27. Izraz "**zračna luka Otvorenog neba**" označava zračnu luku koju je odredila "promatrana strana" kao točku gdje promatrački let može započeti ili završiti.

28. Izraz "**točka ulaza**" označava točku, koju je odredila "promatrana strana", kroz koju stiže osoblje "promatračke strane" na teritoriju "promatrane strane".

29. Izraz "**točka izlaza**" označava točku, koju je odredila "promatrana strana", kroz koju osoblje "promatračke strane" napušta teritoriju "promatrane strane".

30. Izraz "**zračna luka za opskrbliivanje gorivom**" označava zračnu luku, koju je odredila "promatrana strana", a koristi se za opskrbliivanje gorivom i opsluživanje promatračkog ili transportnog zrakoplova.

31. Izraz "**alternativna zračna luka**" označava zračnu luku navedenu u planu leta, prema kojoj promatrački ili transportni zrakoplov može produžiti let ukoliko nije preporučljivo sletjeti u planiranu zračnu luku .

32. Izraz "**rizičan zračni prostor**" označava zabranjene zone, zone sa ograničenjima i opasne zone definirane Aneksom II Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, te utvrđene u skladu sa Aneksom XV Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu u interesu sigurnosti letenja, javne sigurnosti i zaštite okoliša, a informacije o istom se dostavljaju sukladno odredbama OMCZ.

33. Izraz "**zabranjena zona**" označava zračni prostor definiranih dimenzija iznad teritorija "Države potpisnice", unutar koga je letenje zrakoplova zabranjeno.

34. Izraz "**zona sa ograničenjima**" označava zračni prostor definiranih dimenzija iznad teritorije "Države potpisnice", unutar koga je letenje zrakoplova ograničeno s obzirom na specifične uvjete.

35. izraz "**opasna zona**" označava zračni prostor definiranih dimenzija unutar koga se u određenim vremenskim razdobljima mogu odvijati aktivnosti opasne po let zrakoplova.

Članak III

KVOTE

ODJELJAK I. OPĆE ODREDBE

1. Svaka "Država potpisnica" će imati pravo obavljanja promatračkih letova u skladu s odredbama ovog Sporazuma..

2. Svaka "Država potpisnica" će biti obvezna prihvatiti promatračke letova iznad svoje teritorije u skladu s odredbama ovog Sporazuma.

3. Svaka "Država potpisnica" će imati pravo obavljanja promatračkih letova iznad teritorija bilo koje druge "Države potpisnice" u broju koji će biti jednak broju promatračkih letova koji ta druga "Država potpisnica" ima pravo obaviti iznad nje.

4. Ukupan broj promatračkih letova koje je svaka "Država potpisnica" obvezna prihvatiti iznad svoje teritorije je ukupna pasivna kvota za tu "Državu potpisnicu". Dodjela ukupnih pasivnih kvota "Država potpisnica" je utvrđena u Aneksu A Sporazuma, Odjeljak I.

5. Ukupan broj promatračkih letova koje će "Država potpisnica" imati pravo svake godine obavljati iznad teritorija svih pojedinih "Država potpisnica" je pojedinačna aktivna kvota te "Države potpisnice" u odnosu na svaku pojedinu "Državu potpisnicu". Zbroj pojedinačnih aktivnih kvota je ukupna aktivna kvota za tu "Državu potpisnicu". Ukupna aktivna kvota "Države potpisnice" neće premašivati njenu pasivnu kvotu.

6. Prva raspodjela aktivnih kvota je utvrđena u Aneksu A Sporazuma, Odjeljak II.

7. Nakon stupanja na snagu Sporazuma, raspodjela aktivnih kvota će biti podvrgnuta godišnjoj reviziji za sljedeću kalendarsku godinu unutar Konzultativne komisije Otvorenog neba. U slučaju da nije moguće tijekom godišnje revizije u roku od tri tjedna postići sporazum o raspodjeli aktivnih kvota u odnosu na pojedinu "Državu potpisnicu", raspodjela aktivnih kvota u odnosu na takvu "Državu potpisnicu" će ostati nepromijenjena.

8. Osim kako je to utvrđeno u odredbama Članka VIII, svaki promatrački let koji obavlja "Država potpisnica" će se računati u pojedinačnu i ukupnu aktivnu kvotu te "Države potpisnice".

9. Bez obzira na odredbe točaka 3. i 5. ovog Odjeljka, "Država potpisnica" kojoj je raspodijeljena aktivna kvota, može u sporazumu s "Državom potpisnicom" koja treba biti nadlijetana prenijeti dio ili cijelu

aktivnu kvotu na druge "Države potpisnice", te će s tim u vezi odmah obavijestiti sve druge "Države potpisnice" i Konzultativnu komisiju Otvorenog neba. Točka 10. ovog Odjeljka će se primjenjivati.

10. Nijedna "Država potpisnica" neće obaviti promatračkih letova iznad teritorije druge "Države potpisnice" više od 50 % ukupnog broja, zaokruženog na prvi cijeli broj, njene ukupne aktivne kvote ili ukupne pasivne kvote te druge "Države potpisnice", uzimajući u obzir manji broj.

11. Maksimalne dužine promatračkih letova iznad teritorija "Država potpisnica" su utvrđene u Aneksu A Sporazuma, Odjeljak III.

ODJELJAK II ODREDBE ZA GRUPU "DRŽAVA POTPISNICA"

1. (A) Bez štetnih posljedica u odnosu na njihova prava i obveze po Sporazumu, dvije ili više "Država potpisnica" koje posjeduju kvote mogu stvoriti grupu "Država potpisnica" tijekom potpisivanja ovog Sporazuma ili nakon toga. Za grupu "Država potpisnica" stvorenu poslije potpisivanja ovog Sporazuma odredbe ovog Odjeljka se neće primjenjivati do isteka najmanje 6 mjeseci nakon što su o ovome obavještene sve druge "Države potpisnice", a na nju će se odnositi odredbe točke 6 ovog Odjeljka.
- (B) Grupa "Država potpisnica" će surađivati u pogledu aktivnih i pasivnih kvota u skladu s odredbama bilo točke 2. bilo točke 3. ovog Odjeljka.
2. (A) Članice grupe "Država potpisnica" će imati pravo unutar sebe na preraspodjelu aktivnih kvota za tekuću godinu, dok će zadržati pojedinačne pasivne kvote. Obavijesti o preraspodjeli će biti poslone odmah svim trećim "Državama potpisnicama" kojih se ista tiče.
- (B) Promatrački letovi će se ubrajati u pojedinačnu i ukupnu aktivnu kvotu "promatračke strane" s obzirom na broj istih koji su obavljani iznad "promatrane strane" članice grupe. Pojedini promatrački let će se ubrajati u ukupnu pasivnu kvotu svake "promatrane strane".
- (C) Svaka "Država potpisnica" koja ima aktivne kvote u odnosu na jednu ili više članica grupe "Država potpisnica" će imati pravo obaviti iznad teritorije bilo koje članice grupe 50 % više promatračkih letova, zaokruženo na prvi cijeli broj, nego je to u pojedinačnoj aktivnoj kvoti u pogledu članice te grupe ili obaviti dva leta ako ona nisu sadržana u aktivnoj kvoti u pogledu te članice grupe.
- (D) U slučaju korištenja ovog prava "Država potpisnica" će smanjiti svoju aktivnu kvotu u pogledu drugih članica grupe na takav način da ukupan broj promatračkih letova koje ona obavlja iznad teritorija članica grupe neće premašivati zbroj pojedinačnih aktivnih kvota koje ta "Država potpisnica" ima u pogledu svih članica grupe u tekućoj godini.
- (E) Odredbe o maksimalnoj dužini promatračkih letova iznad teritorija svih članica grupe će se primjenjivati. U slučaju kada se obavlja promatrački let iznad nekoliko članica, nakon postizanja maksimalne dužine leta iznad jedne članice, svi senzori će biti

isključeni dok promatrački zrakoplov ne dosegne točku iznad teritorije sljedeće članice grupe na kojoj je planiran početak promatračkog leta. Za takav

promatrački let, koji se nastavlja, primjenjivat će se odredbe o maksimalnoj dužini leta u odnosu na zračnu luku Otvorenog neba najbližoj toj točki.

3. (A) Grupi "Država potpisnica" će se dati, na njen zahtjev, zajednička ukupna pasivna kvota, koja će biti dodijeljena njoj ukupno i svim članicama, a ukupna aktivna kvota će biti raspodijeljena u odnosu na pasivnu kvotu.
- (B) U tom slučaju ukupna pasivna kvota je ukupan broj promatračkih letova koje je grupa "Država potpisnica" obvezna prihvatiti svake godine. Ukupna aktivna kvota je zbroj promatračkih letova koje grupa "Država potpisnica" ima pravo obaviti svake godine. Njena ukupna aktivna kvota neće premašivati pasivnu kvotu.
- (C) Promatrački let koji slijedi iz ukupne aktivne kvote grupe "Država potpisnica" će obavljati u ime te grupe.
- (D) Promatrački letovi, koje je grupa "Država potpisnica" obvezna prihvatiti, se mogu obavljati iznad teritorija jedne ili više članica grupe.
- (E) Maksimalna dužina leta za svaku grupu "Država potpisnica" će biti određena u skladu s Aneksom A, Odjeljak III, a zračne luke Otvorenog neba će biti određene sukladno Aneksu E ovog Sporazuma.

4. U skladu s općim načelima utvrđenim člankom X, točka 3., bilo koja treća "Država potpisnica" koja smatra da su njena prava po odredbama Odjeljka I, točka 3. ovog Članka, nepravedno ograničena djelovanjem grupe "Država potpisnica", može proslijediti taj problem Konzultativnoj komisiji Otvorenog neba.

5. Grupa "Država potpisnica" će osigurati utvrđivanje takve procedure koja dozvoljava obavljanje promatračkih letova iznad teritorija svojih članica tijekom svake pojedine misije, što uključuje opskrblijevanje gorivom, ako je to neophodno. U slučaju grupe "Država potpisnica", osnovane u skladu s točkom 3. ovog Odjeljka, takvi promatrački letovi neće premašivati maksimalnu dužinu leta, primjenjivu za zračne luke "Otvorenog neba" s kojih promatrački letovi započinju.

6. Po isteku roka od šest mjeseci od najave takve odluke koja je proslijeđena svim drugim "državama potpisnicama":

- (A) grupa "Država potpisnica", osnovana u skladu s odredbama članka 2. ovog Odjeljka može biti transformirana u grupu "Država potpisnica" u skladu s odredbama članka 3. ovog Odjeljka;
- (B) grupa "Država potpisnica" osnovana u skladu s odredbama članka 3. ovog Odjeljka može biti transformirana u grupu "Država potpisnica" u skladu s odredbama članka 2. ovog Odjeljka;
- (C) "Država potpisnica" može napustiti grupu "Država potpisnica": ili
- (D) grupa "Država potpisnica" može primiti druge "Države potpisnice" koje imaju kvote.

7. Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma promjene u dodjeli ili raspodjeli kvota, koje su nastale pristupanjem u grupu "Država potpisnica" ili napuštanjem iste u skladu s točkom 3. ovog Odjeljka, će biti na snazi od 1. siječnja nakon prve godišnje revizije koju obavlja

Konzultativna komisija Otvorenog neba, s primjenom po isteku roka od 6 mjeseci nakon najave. Ako je to neophodno, bit će određene nove zračne luke Otvorenog neba i sukladno tome utvrđene maksimalne dužine leta.

Članak IV

SENZORI

1. S izuzetkom kako je to drukčije određeno u točki 3. ovog Članka, promatrački zrakoplov će biti opremljen samo sa senzorima sljedećih kategorija:

- (A) optičke panoramske i standardne aero-foto kamere;
- (B) video-kamere s prikazom realnog vremena;
- (C) infra-crveni linijski skeneri;
- (D) bočni radari sa sintetičkim otvorom antene.

2. "Država potpisnica" može koristiti, u svrhu obavljanja promatračkih letova, bilo koji od senzora navedenih u točki 1., osiguravajući da su takvi senzori na komercijalnom raspolaganju svim "Državama potpisnicama", sa sljedećim tehničkim ograničenjima:

- (A) u slučaju optičkih panoramskih i standardnih aero-foto kamera, zemaljska rezolucija nije veća od 30 cm na minimalnoj visini iznad površine zemlje, što se utvrđuje sukladno odredbama Aneksa D, Dodatak 1., te se ista postiže montiranjem najviše jedne panoramske kamere, jedne vertikalno postavljene standardne aero-foto kamere i dvije koso postavljene standardne aero-foto kamere, od kojih je po jedna na svakoj strani zrakoplova, što omogućuje pokrivanje terena, koje ne mora biti kontinuirano, do 50 km sa svake strane zrakoplova u letu;
- (B) u slučaju video-kamera zemaljska rezolucija nije veća od 30 cm, što se utvrđuje sukladno odredbama Aneksa D, Dodatak 1.;
- (C) u slučaju infra-crvenih linijskih skenera zemaljska rezolucija nije veća od 50 cm na minimalnoj visini iznad površine zemlje, što se utvrđuje sukladno odredbama Aneksa D, Dodatak 1., za svaki pojedini skener; i
- (D) u slučaju bočnih radara sa sintetičkim otvorom antene zemaljska rezolucija nije veća od 3 metra, izračunato metodom impulsnog odgovora, što korištenjem metode razdvajanja objekata odgovara mogućnosti razlikovanja dvaju kutnih reflektora na radarskoj slici, s time da je udaljenost između njihovih središta najmanje 5 metara

na pojasu širine najviše do 25 km, koju dobiva pojedini radar s mogućnosti promatranja sa bilo koje strane zrakoplova, ali ne s obje strane u isto vrijeme.

3. Uvođenje dodatnih kategorija i poboljšanje mogućnosti postojećih kategorija senzora određenih u ovom Članku će biti predloženo od strane Konzultativne komisije Otvorenog neba sukladno Članku X ovog Sporazuma.

4. Svi senzori će biti opremljeni s pokrivačima otvora ili drugim sredstvima koja onemogućuju rad senzora tako da se spriječi prikupljanje podataka tijekom tranzitnih letova ili letova ka točki ulaska ili od točke izlaska, iznad teritorije "promatrane strane". Uklanjanje i postavljanje takvih pokrivača i drugih sredstava će biti upravljano samo izvan promatračkog zrakoplova.

5. Oprema kojom se mogu označavati podaci prikupljeni sensorima sukladno Aneksu B, Odjeljak II, će biti dozvoljena na promatračkom zrakoplovu. "Država potpisnica" koja osigurava promatrački zrakoplov za obavljanje promatračkog leta će označavati podatke prikupljene sensorima s informacijama određenim u Aneksu B, Odjeljak II ovog Sporazuma.

6. Oprema kojom se podaci prikupljeni sensorima mogu prikazivati u realnom vremenu će biti dozvoljena na promatračkom zrakoplovu u svrhe promatranja načina funkcioniranja i djelovanja senzora tijekom promatračkog leta.

7. Izuzev kada je potrebno za funkcioniranje dozvoljenih senzora, ili neophodno za djelovanje promatračkog zrakoplova, ili kako je određeno u točkama 5. i 6. ovog Članka, prikupljanje, obrada, prijenos ili bilježenje elektronskih signala nastalih elektro-magnetskim valovima je u promatračkom zrakoplovu zabranjeno, te oprema za takve operacije neće biti nazočna u promatračkom zrakoplovu.

8. U slučaju da promatrački zrakoplov osigurava "promatračka strana", "promatračka strana" će imati pravo korištenja promatračkog zrakoplova sa sensorima svih kategorija koji ne premašuju mogućnosti određene u točki 2. ovog Članka.

9. U slučaju da promatrački zrakoplov koji se koristi za promatrački let osigurava "promatrana strana", "promatrana strana" će biti obvezna osigurati promatrački zrakoplov opremljen sa sensorima svih kategorija navedenih u točki 1. ovog Članka, s maksimalnim mogućnostima i u broju određenom u točki 2. ovog Članka, prema odredbama Članka XVIII, Odjeljak II, osim ako se drugačije ne dogovore "promatračka strana" i "promatrana strana". Senzori će biti u kompletu i konfiguraciji instalirani tako da se osigura pokrivanje terena određeno u točki 2. ovog Članka. U slučaju da promatrački zrakoplov osigurava "promatrana strana", ista će osigurati bočni radar sa sintetičkim otvorom antene koji ima zemaljsku rezoluciju najmanje 6 metara, što se određuje metodom razdvajanja objekata.

10. Kod priređivanja pojedinog zrakoplova za promatrački zrakoplov sukladno Članku V ovog Sporazuma svaka "Država potpisnica" će obavijestiti sve druge "Države potpisnice" o tehničkim informacijama u vezi sa svim sensorima instaliranim na takav zrakoplov, kako je to određeno u Aneksu B ovog Sporazuma.

11. Svaka "Država potpisnica" će imati pravo sudjelovanja u certifikaciji senzora instaliranih na promatračkom zrakoplovu sukladno odredbama

Aneksa D. Nijedan promatrački zrakoplov određenog tipa neće biti korišten za promatračke letove sve dok taj tip promatračkog zrakoplova i njegovi senzori ne budu certificirani sukladno odredbama Aneksa D ovog Sporazuma.

12. "Država potpisnica" koja određuje pojedini zrakoplov kao promatrački zrakoplov će imati pravo, 90 dana nakon prethodne najave i prema odredbama Aneksa D ovog Sporazuma, ukloniti, zamijeniti ili dodati senzore, ili dopuniti tehničke informacije koje je prosljedila sukladno odredbama točke 10. ovog Članka i Aneksa B ovog Sporazuma. Zamijenjeni i dodati senzori će biti podvrgnuti certifikaciji sukladno odredbama Aneksa D ovog Sporazuma prije njihovog korištenja tijekom promatračkog leta.

13. U slučaju da "Država potpisnica" ili grupa "Država potpisnica", na osnovi iskustva u korištenju pojedinog promatračkog zrakoplova, smatra da bilo koji senzor ili s njime pridružena oprema instalirani na pojedinom zrakoplovu ne odgovaraju onome što je certificirano sukladno odredbama Aneksa D, zainteresirane "Države potpisnice" će obavijestiti sve druge "Države potpisnice" o svojoj zabrinutosti. "Država potpisnica" koja je odredila taj zrakoplov će:

- (A) poduzeti sve neophodne korake za osiguranje da senzori i s njima pridružena oprema instalirani na promatračkom zrakoplovu odgovaraju onome što je certificirano sukladno odredbama Aneksa D, što uključuje ako je potrebno, popravljjanje, prilagođavanje ili zamjenjivanje pojedinog senzora ili s njime pridružene opreme, te;
- (B) na zahtjev zainteresirane "Države potpisnice", pokaznim letom, koji je povezan sa prvim sljedećim korištenjem gore spomenutog zrakoplova, sukladno odredbama Aneksa F, pokazati da taj senzor i s njime pridružena oprema instalirani na promatračkom zrakoplovu odgovaraju onome što je certificirano sukladno odredbama Aneksa D. Druge "Države potpisnice" koje izraze zabrinutost u vezi tog senzora i s njime pridružene opreme instaliranih na promatračkom zrakoplovu će imati pravo poslati osoblje da sudjeluje u takvom promatračkom letu.

14. U slučaju da, i poslije koraka koji su poduzeti prema točki 13 ovog Članka, "Države potpisnice" i dalje izražavaju zabrinutost o tome da li, senzori ili s njima pridružena oprema, odgovaraju onome što je certificirano sukladno odredbama Aneksa D, o tome problemu se može obavijestiti Konzultativna komisija Otvorenog neba.

Članak V

PRIREĐIVANJE ZRAKOPLOVA

1. Svaka "Država potpisnica" će imati pravo priređivanja promatračkog zrakoplova jednog ili više tipova ili modela zrakoplova koji su registrirani od strane nadležnih vlasti "Države potpisnice".

2. Svaka "Država potpisnica" će imati pravo priređivanja pojedinih tipova ili modela zrakoplova za promatrački zrakoplov ili dodati nove tipove ili modele zrakoplova onima koje je prije priredila, osiguravajući da s tim u vezi obavijesti sve druge "Države

potpisnice" 30 dana unaprijed. Obavijest o zrakoplovu određenog tipa ili modela će sadržavati informacije navedene u Aneksu C ovog Sporazuma.

3. Svaka "Država potpisnica" će imati pravo brisanja tipova ili modela zrakoplova koje je prije priredila, osiguravajući da s tim u vezi obavijesti sve druge "Države potpisnice" 90 dana unaprijed.

4. Samo jedan primjerak pojedinog tipa i modela zrakoplova s identičnim skupom pridruženih senzora će biti potreban da se predloži za certifikaciju sukladno odredbama Aneksa D ovog Sporazuma.

5. Svaki promatrački zrakoplov će biti u mogućnosti prevoženja posade i osoblja navedenog u Članku VI, Odjeljak III.

Članak VI

IZBOR PROMATRAČKOG ZRAKOPLOVA, OPĆE ODREDBE O OBAVLJANJU PROMATRAČKIH LETOVA I ZAHTJEVI PLANIRANJA MISIJE

ODJELJAK I IZBOR PROMATRAČKOG ZRAKOPLOVA I OPĆE ODREDBE O OBAVLJANJU PROMATRAČKIH LETOVA

1. Promatrački letovi će biti obavljani korištenjem promatračkog zrakoplova kojeg je priredila "Država potpisnica" sukladno Članku V. Ako "promatrana strana" ne koristi svoje pravo da osigura promatrački zrakoplov kojeg je sama priredila, "promatračka strana" će imati pravo da osigura promatrački zrakoplov. U slučaju da "promatračka strana" osigurava promatrački zrakoplov, ona će imati pravo da osigura zrakoplov kojeg je sama priredila ili zrakoplov kojeg je priredila druga "Država potpisnica". U slučaju da "promatrana strana" osigurava promatrački zrakoplov, "promatračka strana" će imati pravo da dobije zrakoplov sposoban za postizanje minimalnog dometa bez dopunjavanja goriva, uključujući neophodne rezerve goriva, koje su odgovarajuće za polovinu dužine leta, najavljenju sukladno točki 5., stavak (G) ovog Odjeljka.

2. Svaka "Država potpisnica" će imati pravo, sukladno točki 1. ovog Odjeljka, koristiti promatrački zrakoplov kojeg je priredila druga "Država potpisnica" za promatračke letove. Sporazume o korištenju takvog zrakoplova će izraditi uključene "Države potpisnice" kojima će se to uzeti u obzir kao aktivno sudjelovanje u režimu Otvorenog neba.

3. "Države potpisnice" koje imaju pravo obavljanja promatračkih letova mogu koordinirati svoje planove obavljanja promatračkih letova sukladno Aneksu H ovog Sporazuma. Nijedna "Država potpisnica" neće biti obvezna prihvatiti više od jednog promatračkog leta u bilo koje vrijeme tijekom 96-satnog razdoblja određenog u točki 9. ovog Odjeljka, osim ako "Država potpisnica" ne zatraži pokazni let sukladno Aneksu F ovog Sporazuma. U tom slučaju, "promatrana strana" će biti obvezna prihvatiti preklapanje promatračkih letova u roku najviše do 24 sata. Nakon što bude obavještena o rezultatima koordiniranja planova za obavljanje promatračkih letova, svaka "Država potpisnica", iznad čije teritorije se trebaju obaviti promatrački letovi, će informirati druge "Države potpisnice",

sukladno odredbama Aneka H, da li će koristiti, u pogledu svakog pojedinog promatračkog leta, svoje pravo da osigura vlastiti promatrački zrakoplov.

4. Najkasnije 90 dana nakon potpisivanja ovog Sporazuma svaka "Država potpisnica" će poslati obavještenja svim drugim "Državama potpiscicama" o:

- (A) diplomatskom carinskom broju za promatračke letove Otvorenog neba, letove transportnog zrakoplova i tranzitnim letovima; i
- (B) jeziku ili jezicima Konzultativne komisije Otvorenog neba, navedenim u Aneksu L, Odjeljak I, točka. 7 ovog Sporazuma, koje će koristiti osoblje u svim aktivnostima povezanim s obavljanjem promatračkih letova iznad njene teritorije te za izradu plana misije i izvješća o misiji, ukoliko jezik koji se koristi nije jedan on preporučenih u Aneksu 10. Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, Svezak II, točka 5.2.1.1.2.

5. "Promatračka strana" će obavijestiti "promatranu stranu" o svojoj namjeri da obavi promatrački let najmanje 72 sata prije procijenjenog vremena dolaska "promatračke strane" na točku ulaza "promatrane strane". "Države potpisnice" koje šalju takve obavijesti će učiniti sve napore da izbjegnu korištenje minimalnog perioda obavješćavanja tijekom vikenda. Takva obavješćenja će sadržavati:

- (A) željenu točku ulaza te, ako je primjenljivo, zračnu luku Otvorenog neba na kojoj će započeti promatrački let;
- (B) datum i procijenjeno vrijeme dolaska "promatračke strane" na točku ulaza, te datum i procijenjeno vrijeme započinjanja leta od točke ulaza do zračne luke Otvorenog neba, ako je primjenljivo, navodeći posebne potrebe smještaja;
- (C) lokaciju, određenu u Aneksu E, Dodatak 1, gdje je poželjno obavljanje pred-letne inspekcije, te datum i vrijeme početka pred-letne inspekcije sukladno odredbama Aneksa F;
- (D) način prijevoza te, ako je moguće, tip i model transportnog zrakoplova koji se koristi za putovanje do točke ulaza u slučaju da promatrački zrakoplov za promatrački let osigurava "promatrana strana";
- (E) diplomatski carinski broj promatračkog leta ili leta transportnog zrakoplova koji se koristi za prijevoz osoblja prema i iz teritorije "promatrane strane" u svrhu obavljanja promatračkog leta;
- (F) identifikacijske oznake promatračkog zrakoplova, kako je određeno u Aneksu C;
- (G) približna dužina promatračkog leta; i
- (H) imena osoblja, spol, datum i mjesto rođenja, broj putovnice i "Država potpisnica" koja ju je izdala, te njihova funkcija.

6. Promatrana strana koja je obavješćena sukladno točki 5. ovog Odjeljka će poslati potvrdu primitka obavješćenja u roku od 24 sata. U slučaju da "promatrana strana" koristi svoje pravo da osigura promatrački zrakoplov, potvrda o primitku će sadržavati informacije o promatračkom zrakoplovu navedene u točki 5., stavak (F) ovog Odjeljka. "Promatračkoj strani" će biti dozvoljeno da dođe na točku ulaza u procijenjeno vrijeme dolaska kako je

najavila sukladno točki 5. ovog Odjeljka. Procijenjeno vrijeme početka leta od točke ulaza do zračne luke Otvorenog neba na kojoj će promatrački let započeti te lokaciju, datum i vrijeme početka pred-letne inspekcije će morati potvrditi "promatrana strana".

7. Osoblje "promatračke strane" može uključivati osoblje koje je sukladno Članku XIII određeno od strane drugih "Država potpisnica".

8. "Promatračka strana" kada obavještava "promatranu stranu" sukladno točki 5. ovog Odjeljka, će istovremeno obavijestiti sve druge "države potpisnice" o svojoj namjeri obavljanja promatračkog leta.

9. Period od procijenjenog vremena dolaska na točku ulaza do završetka promatračkog leta neće premašivati 96 sati, osim ako je drugačije dogovoreno. U slučaju da "promatrana strana" zatraži pokazni let sukladno Aneksu F, Odjeljak III, točka 4., to će produžiti 96-satni period sukladno Aneksu F, Odjeljak III, točka 4., ako je potrebno dodatno vrijeme "promatračkoj strani" za izvršenje plana misije bez ograničenja.

10. Po dolasku promatračkog zrakoplova na točku ulaza "promatrana strana" će obaviti inspekciju pokrivača otvora senzora ili drugih sredstava koje onemogućuju funkcioniranje senzora za potvrdu da su oni u propisanom položaju sukladno Aneksu E, osim ako nije drugačije dogovoreno od strane uključenih "Država potpisnica".

11. U slučaju da promatrački zrakoplov osigurava "promatračka strana", po dolasku promatračkog zrakoplova na točku ulaza ili na zračnu luku Otvorenog neba na kojoj promatrački let započinje, "promatrana strana" će imati pravo obavljanja pred-letne inspekcije sukladno Aneksu F, Odjeljak I. U slučaju da, sukladno točki 1. ovog Odjeljka, promatrački zrakoplov osigurava "promatrana strana", "promatračka strana" će imati pravo obavljanja pred-letne inspekcije senzora sukladno Aneksu F, Odjeljak II. Osim ako nije drugačije dogovoreno, takve inspekcije će završiti najmanje 4 sata prije početka promatračkog leta, koji je utvrđen planom leta.

12. "Promatračka strana" će osigurati da se u njenoj posadi leta nalazi najmanje jedna osoba s znanjem jezika koje joj omogućuje neposrednu komunikaciju s osobljem "promatrane strane" i s njenom kontrolom zračnog prometa na jeziku ili jezicima o koje je najavila "promatrana strana" sukladno točki 4. ovog Odjeljka.

13. "Promatrana strana" će osigurati posadi leta, po njenom dolasku na točku ulaza ili na zračnu luku Otvorenog neba na kojoj započinje promatrački let, najnoviju vremensku prognozu i informacije vezane za navigaciju i sigurnost leta, uključujući Obavijesti pilotu. Po zahtjevu će se osigurati ažuriranje takvih informacija. Procedura korištenja tehničkih sredstava i informacije o alternativnim zračnim lukama uzduž rute letenja

će biti dane na raspolaganje nakon odobrenja plana misije sukladno zahtjevima Odjeljka II ovog članka.

14. Tijekom obavljanja promatračkog leta sukladno ovom Sporazumu svaki promatrački zrakoplov će djelovati sukladno odredbama ovog Sporazuma i u skladu s

odobrenim planu leta. Bez štetnih posljedica na odredbe Odjeljka II, točka 2. ovog Članka, promatrački letovi će se također obavljati sukladno:

- (A) objavljenim standardima OMCZ i preporučljivoj praksi; i
- (B) objavljenim nacionalnim pravilima kontrole zračnog prometa, te postupcima i smjernicama o sigurnosti letenja "Države potpisnice" čija teritorija se preleće.

15. Promatrački letovi će imati prioritet u odnosu na redoviti zračni promet. "Promatrana strana" će osigurati da njena kontrola zračnog prometa olakša obavljanje promatračkih letova sukladno ovom Sporazumu.

16. U zrakoplovu će prvi pilot biti jedini ovlašten za sigurno obavljanje leta i bit će odgovoran za izvršenje plana leta.

17. "Promatrana strana" će osigurati:

- (A) kalibracijski objekat pogodan za utvrđivanje mogućnosti senzora sukladno proceduri utvrđenoj u Aneksu D, Odjeljak III ovog Sporazuma, koji će biti prelijetan tijekom pokaznog leta ili promatračkog leta po zahtjevu bilo koje strane, za sve senzore koji će se koristiti tijekom promatračkog leta. Kalibracijski objekat će biti lociran u blizini zračne luke na kojoj se obavlja pred-letna inspekcija sukladno Aneksu F ovog Sporazuma;
- (B) uobičajeno komercijalno opskrbljivanje gorivom i opsluživanje promatračkog zrakoplova ili transportnog zrakoplova na točki ulaza, na zračnim lukama Otvorenog neba, na bilo kojoj zračnoj luci za opskrbljivanje gorivom, te na točki izlaza navedenoj u planu leta, prema objavljenim specifikacijama za priređene zračne luke;
- (C) prehranu i smještaj osoblja "promatračke strane"; i
- (D) po zahtjevu "promatračke strane", i druge usluge, koje mogu biti dogovorene između "promatračkih strana" i "promatranih strana", da se olakša obavljanje promatračkog leta.

18. Svi troškovi obavljanja promatračkog leta, uključujući troškove svih sredstava za bilježenje i obradu podataka koje su prikupili senzori, će biti refundirani sukladno Aneksu L, Odjeljak I, točka 9. ovog Sporazuma.

19. Prije odlaska promatračkog zrakoplova s točke izlaza "promatrana strana" će potvrditi da su pokrivači otvora senzora ili druga sredstva koja onemogućuju funkcioniranje senzora u propisanom položaju sukladno Aneksu E ovog Sporazuma.

20. Osim ako nije drugačije dogovoreno, "promatračka strana" će otputovati s točke izlaza najkasnije 24 sata od završetka promatračkog leta; ukoliko vremenske prilike ili neispravnost promatračkog zrakoplova ili transportnog zrakoplova to ne omogućuju, u tom slučaju će let započeti čim to bude moguće.

21. "Promatračka strana" će izraditi izvješće o misiji promatračkog leta koristeći propisan format određen od strane Konzultativne komisije Otvorenog neba. Izvješće o misiji će sadržavati potrebne podatke o datumu i vremenu promatračkog leta, njegovoj ruti i profilu, vremenskim prilikama, vremenu i lokaciji svakog promatračkog perioda svih senzora, približnoj količini podataka prikupljenih sensorima, te rezultate inspekcije pokrivača otvora senzora ili drugih sredstava koji onemogućuju funkcioniranje senzora sukladno Članku VII i Aneksu E. Izvješće o misiji će potpisati "promatračka strana" i "promatrana strana" na točki izlaza, te će istoga "promatračka strana" dati na raspolaganje svim drugim "Državama potpisnicama" u roku od 7 dana nakon odlaska "promatračke strane" s točke izlaza.

ODJELJAK II   ZAHTJEVI PLANIRANJA MISIJE

1. Osim ako nije drugačije dogovoreno, "promatračka strana" će podnijeti, po dolasku na zračnu luku Otvorenog neba, "promatranoj strani" takav plan misije za predloženi promatrački let koji udovoljava zahtjevima iz točaka 2. i 4. ovog Odjeljka.

2. Plan misije može predviđati takav promatrački let koji omogućuje promatranje bilo koje točke na cijelom teritoriju "promatrane strane", uključujući zone koje je "promatrana strana" odredila kao rizičan zračni prostor utvrđenim u Aneksu I. Tijekom leta zrakoplov neće biti bliži, ali će mu biti dopušteno da dođe do, 10 kilometara od granice susjedne države koja nije "Država potpisnica".

3. Plan misije može predviđati da zračna luka Otvorenog neba na kojoj promatrački let završava, isto kao i točka izlaza, mogu biti različiti od zračne luke Otvorenog neba na kojoj promatrački let započinje ili od točke ulaza. Plan misije će odrediti, ako je primjenljivo, vrijeme početka promatračkog leta, poželjno vrijeme i planirano mjesto slijetanja zbog opskrbljivanja gorivom ili periode odmora, te vrijeme nastavka promatračkog leta nakon opskrbljivanja gorivom ili nakon perioda odmora, unutar perioda od 96 sati određenog u Odjeljku I, točka 9. ovog Članka.

4. Plan misije će sadržavati sve neophodne informacije za izradu plana leta i osigurat će da:

(A) promatrački let ne premašuje odgovarajuću maksimalnu dužinu letu, određenu u Aneksu A, Odjeljak I;

(B) ruta i profil promatračkog leta zadovoljava uvjete sigurnosti letenja sukladno standardima OMCZ i preporučljivoj praksi, uzimajući u obzir postojeće razlike u nacionalnim pravilima letenja, bez štetnih posljedica po članak 2. ovog Odjeljka;

(C) se uzmu u obzir informacije o rizičnom zračnom prostoru, određene sukladno Aneksu I.;

(D) visina leta iznad površine zemlje promatračkog zrakoplova ne omogućiti "promatračkoj strani" da premaši ograničenja zemaljske rezolucije za sve senzore, kako je to određeno u Članku IV, točka 2.;

- (E) procijenjeno vrijeme započinjanja promatračkog leta neće biti manje od 24 sata poslije podnošenja plana misije, ukoliko se ne dogovori drugačije;
- (F) promatrački zrakoplov leti po direktnoj ruti između koordinata ili navigacijskih točaka određenih u planu misije po najavljenom redoslijedu; te
- (G) putanja leta ne siječe istu točku više od jednog puta, ukoliko nije drugačije dogovoreno, te da promatrački zrakoplov ne kruži oko jedne točke, ukoliko nije drugačije dogovoreno. Odredbe ovog stavka se ne primjenjuju za potrebe uzlijetanja, letenja iznad kalibracijskih objekata, te slijetanja promatračkog zrakoplova.

5. U slučaju da plan misije, koji je izradila "promatračka strana", predviđa letove kroz rizični zračni prostor, "promatrana strana" će:

- (A) navesti opasnosti za promatrački zrakoplov;
- (B) olakšati obavljanje promatračkog leta koordiniranjem ili obustavljanjem aktivnosti navedenih sukladno stavku (A) ove točke; ili
- (C) predložiti alternativnu visinu leta, rutu ili vrijeme.

6. Najkasnije četiri sata nakon podnošenja plana misije "promatrana strana" će prihvatiti plan misije ili predložiti izmjene sukladno Članku VIII, Odjeljak I, točke 4. i 5. Takve izmjene neće onemogućiti promatranje bilo koje točke na cijeloj teritoriji "promatrane strane", uključujući zone koje je "promatrana strana" odredila kao rizični zračni prostor u obliku određenom Aneksom I ovog Sporazuma. Nakon postizanja dogovora, plan misije će potpisati "promatračka strana" i "promatrana strana". U slučaju da "Države potpisnice" ne postignu dogovor o planu misije u roku od 8 sati nakon podnošenja izvornog plana misije, "promatračka strana" će imati pravo odustati od obavljanja promatračkog leta sukladno odredbama Članka VIII ovog Sporazuma.

7. Ukoliko planirana ruta predviđa približavanje granicama drugih "Država potpisnica" ili drugih država, "promatrana strana" može obavijestiti spomenute države o procijenjenoj ruti, datumu i vremenu promatračkog leta.

8. Na osnovu dogovorenog plana misije "Država potpisnica" koja osigurava promatrački zrakoplov će, u koordinaciji s drugom "Državom potpisnicom", odmah sastaviti plan leta; isti će imati sadržaj određen Aneksom 2. Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu i bit će u formatu određenom Dokumentom OMCZ br. 4444-RAC/501/12 "Pravila o zračnom prostoru i zračnom prometu", te isti po potrebi revidiran ili dopunjen.

ODJELJAK III POSEBNE ODREDBE

1. U slučaju da promatrački zrakoplov osigurava "promatračka strana", "promatrana strana" će imati pravo na dva promatrača leta i jednog prevoditelja u promatračkom zrakoplovu, povrh jednog promatrača leta po svakom kontrolnom pultu svih senzora u promatračkom zrakoplovu, ukoliko nije drugačije dogovoreno. Promatrači leta i prevoditelji će imati prava i obveze kako je to određeno u Aneksu G ovog Sporazuma.

2. Bez obzira na točku 1. ovog Odjeljka, u slučaju da "promatračka strana" koristi promatrački zrakoplov kojemu maksimalna ukupna težina prilikom polijetanja ne premašuje 35000 kilograma za promatrački let čija dužina ne premašuje 1500 kilometara, kako je najavljeno sukladno Odjeljku I, točka 5., stavak (G) ovog Članka, ona će biti obvezna prihvatiti u promatrački zrakoplov samo dva promatrača leta i jednog prevoditelja, ukoliko nije drugačije dogovoreno.

3. U slučaju da promatrački zrakoplov osigurava "promatrana strana", "promatrana strana" će omogućiti osoblju "promatračke strane" da doputuje na točku ulaza "promatrane strane" na najbrži način. Osoblje "promatračke strane" može izabrati da doputuje na točku ulaza koristeći kopneni, morski ili zračni prijevoz, uključujući prijevoz zrakoplovom koji posjeduje bilo koja "Država potpisnica". Postupci u vezi s takvim putovanjem su određeni u Aneksu E ovog Sporazuma.

4. U slučaju da promatrački zrakoplov osigurava "promatrana strana", "promatračka strana" će imati pravo u promatračkom zrakoplovu na dva predstavnika leta i jednog prevoditelja, povrh jednog predstavnika leta po svakom kontrolnom pultu svih senzora u zrakoplovu, ukoliko nije drugačije dogovoreno. Predstavnici leta i prevoditelji će imati prava i obveze određene Aneksom G ovog Sporazuma.

5. U slučaju da "promatračka strana" osigurava promatrački zrakoplov, kojeg je priredila "Država potpisnica", te da ista nije ni "promatračka strana" niti "promatrana strana", "promatračka strana" će imati pravo na u promatračkom zrakoplovu na dva predstavnika i jednog prevoditelja, povrh jednog predstavnika po svakom kontrolnom pultu svih senzora u zrakoplovu, ukoliko nije drugačije dogovoreno. U ovom slučaju će se odredbe o promatračima leta iz točke 1. ovog Odjeljka također primijeniti. Predstavnici i prevoditelji će imati prava i obveze kako je određeno u Aneksu G ovog Sporazuma.

Članak VII

TRANZITNI LETOVI

1. Tranzitni letovi, koje obavlja "promatračka strana" prema i iz teritorije "promatrane strane" za potrebe ovog Sporazuma, će započeti na teritoriji "promatračke strane" ili druge "Države potpisnice".

2. Svaka "Država potpisnica" će prihvatiti tranzitne letove. Takvi letovi će biti obavljani po međunarodno dogovorenim rutama zračnog prometa, ukoliko nisu drugačije dogovorile uključene "Države potpisnice", te sukladno instrukcijama nacionalnih kontrola zračnog prometa svih "Država potpisnica" kroz čiji se zračni prostor prolazi. "Promatračka

strana" će obavijestiti svaku "Državu potpisnicu" kroz čiji se zračni prostor treba proći istovremeno kada obavještava "Promatranu stranu" sukladno Članku VI.

3. Funkcioniranje senzora promatračkog zrakoplova tijekom tranzitnih letova je zabranjeno. U slučaju da, tijekom tranzitnog leta, promatrački zrakoplov sleti na teritoriju pojedine "Države potpisnice, ta "Država potpisnica" će nakon slijetanja i prije polijetanja inspicirati pokrivače otvora senzora ili druga sredstva koja onemogućuju funkcioniranje senzora, da potvrdi da su oni u propisanom stanju.

Članak VIII

ZABRANE, Odstupanja od plana leta i opasne situacije

ODJELJAK I ZABRANA PROMATRAČKIH LETOVA I PROMJENE PLANOVA MISIJE

1. "Promatrana strana" će imati pravo zabraniti promatrački let koji nije u skladu s odredbama ovog Sporazuma.

2. "Promatrana strana" će imati pravo zabraniti promatrački let prije njegovog započinjanja u slučaju da "promatračka strana" propusti doći na točku ulaza u roku od 24 sata nakon procijenjenog vremena dolaska koje je navedeno u obavještenju poslanom sukladno Članku VI, Odjeljak I, točka 5., ukoliko se nisu drugačije dogovorile uključene "Države potpisnice".

3. U slučaju da "promatrana strana" zabrani promatrački let sukladno ovom Članku ili Aneksu F, ona će smjesta razjasniti razloge za zabranu u planu misije. U roku od sedam dana "promatrana strana" će poslati svim "Državama potpisnicama", kroz diplomatske kanale, pismeno objašnjenje te zabrane u izvješću o misiji sačinjenom sukladno Članku VI, Odjeljak I, točka 21. Promatrački let koje je zabranjen neće se računati u kvotu nijedne "Države potpisnice".

4. "Promatrana strana" će imati pravo da predloži izmjene plana misije kao rezultat bilo koje od sljedećih okolnosti:

(A) vremenske prilike ugrožavaju sigurnost leta;

(B) stanje na zračnim lukama Otvorenog neba, na alternativnim zračnim lukama ili na zračnim lukama za opskrbljivanje gorivom, onemogućuje njihovo korištenje; ili

(C) plan misije nije u skladu s Člankom VI, Odjeljak II, točke 2. i 4.

5. U slučaju da se "promatračka strana" ne složi s predloženim izmjenama plana misije, ista će imati pravo podnošenja alternativa za predložene izmjene. U slučaju da dogovor o planu misije nije postignut u roku od 8 sati nakon podnošenja izvornog plana misije, te ako "promatračka strana" smatra da izmjene plana misije imaju štetne posljedice na njena prava u pogledu obavljanja promatračkog leta, "promatračka strana" će imati pravo odustati od obavljanja promatračkog leta, a isti se neće računati u kvotu nijedne "Države potpisnice".

6. U slučaju da "promatračka strana" odustaje od obavljanja promatračkog leta sukladno ovom Članku ili Aneksu F, ista će smjesta dati objašnjenje za tu odluku u planu misije prije svog odlaska. U roku od sedam dana od svog odlaska "promatračka strana" će poslati svim "Državama potpisnicama", kroz diplomatske kanale, pismeno objašnjenje svoje odluke u izvješću o misiji sačinjenom sukladno Članku VI, Odjeljak I, točka 21.

ODJELJAK II Odstupanja od plana leta

1. Odstupanja od plana leta će biti dozvoljena tijekom promatračkog leta ako je to neophodno zbog:

- (A) vremenskih prilika koje ugrožavaju sigurnost leta;
- (B) tehničkih poteškoća u funkcioniranju promatračkog zrakoplova;
- (C) kritičnog stanja zdravlja bilo koje osobe u zrakoplovu;
- (D) instrukcija kontrole zračnog prometa uslijed okolnosti prouzročenih višom silom.

2. Povrh tome, ukoliko vremenske prilike onemogućuju učinkovito korištenje optičkih senzora i infra-crvenih linijskih skenera, odstupanja će biti dozvoljena, osiguravajući da :

- (A) zahtjevi sigurnosti leta budu zadovoljeni;
- (B) u slučajevima kada nacionalni propisi tako zahtijevaju, dozvolu izdaje kontrola zračnog prometa; i
- (C) tehničke mogućnosti senzora ne premašuju one određene u Članku IV, točka 2., ukoliko nije drugačije dogovoreno.

3. "Promatrana strana" će imati pravo zabraniti korištenje pojedinog senzora tijekom odstupanja koje promatrački zrakoplov dovodi ispod minimalne visine nad površinom zemlje određene za funkcioniranje tog pojedinog senzora, sukladno ograničenjima zemaljske rezolucije navedenim u Članku IV, točka 2. U slučaju da odstupanje zahtijeva od promatračkog zrakoplova mijenjanje pravca leta više od 50 kilometara od pravca leta određenog u planu leta, "promatrana strana" će imati pravo zabraniti korištenje svih senzora instaliranih na promatračkom zrakoplovu na području izvan toga 50-kilometarskog ograničenja.

4. "Promatračka strana" će imati pravo skratiti obavljanja promatračkog leta u slučaju kvara na senzoru. Prvi pilot će imati pravo skratiti promatrački let u slučaju tehničkih poteškoća koje ugrožavaju sigurnost promatračkog zrakoplova.

5. U slučaju da odstupanje od plana leta, dozvoljeno točkom 1. ovog Odjeljka, rezultira skraćivanjem promatračkog leta, ili se skraćivanje dogodi sukladno točki 4. ovog Odjeljka, promatrački let će se računati u kvotu obje "Države potpisnice", ukoliko do skraćivanja nije došlo zbog:

- (A) kvara senzora na promatračkom zrakoplovu kojeg je prouzročila "promatrana strana";
- (B) tehničkih poteškoća u funkcioniranju promatračkog zrakoplova koje je prouzročila "promatrana strana";
- (C) kritičnog stanja zdravlja člana posade leta "promatrane strane" ili promatrača leta; ili

(D) instrukcija kontrole zračnog prometa uslijed okolnosti prouzročenih višom silom.

U ovim slučajevima će "promatračka strana" imati pravo odlučivanja o tome da li takav let računati u kvote obje "Države potpisnice".

6. Podatke prikupljene senzorima će "promatračka strana" jedino zadržati ukoliko se takav promatrački let računa u kvotu obje "Države potpisnice".

7. U slučaju da se dogodi odstupanje od plana leta, prvi pilot će poduzeti mjere sukladne objavljenim nacionalnim propisima o letenju "promatrane strane". U trenutku kada su faktori, koji su doveli do odstupanja, prestali postojati, promatrački zrakoplov može nastaviti, uz dozvolu kontrole zračnog prometa, promatrački let sukladno planu leta. Dodatna dužina leta promatračkog zrakoplova, prouzročena odstupanjem, se neće računati u maksimalnu dužinu leta.

8. Osoblje obje "Države potpisnice" u promatračkom zrakoplovu će biti smjesta izvješteno o svim odstupanjima od plana leta.

9. Dodatni troškovi koji rezultiraju iz odredaba ovog Članka će biti refundirani sukladno Aneksu L, Odjeljak I, točka 9. ovog Sporazuma.

ODJELJAK III OPASNE SITUACIJE

1. U slučaju nastanka opasne situacije prvi pilot će slijediti "Proceduru zračne navigacije - Pravila o zračnom prostoru i zračnom prometu", dokument OMCZ br. 4444-RAC/501/12, revidiranu ili dopunjenu nacionalnim propisima o letenju "promatrane strane", te letački priručnik promatračkog zrakoplova.

2. Svakom promatračkom zrakoplovu, kojem je proglašena opasna situacija, "promatrana strana" će pružiti svu neophodnu pomoć i navigacijske mogućnosti sa ciljem najbržeg popravka zrakoplova na najbližoj raspoloživoj zračnoj luci.

3. U slučaju zrakoplovne nesreće na teritoriji "promatrane strane", u kojoj je sudjelovao promatrački zrakoplov, operaciju potrage i spašavanja će obaviti "promatrana strana" sukladno vlastitim propisima i postupcima za takve operacije.

4. Istragu o zrakoplovnoj nesreći ili incidentu, u kojima je sudjelovao promatrački zrakoplov, će obaviti "promatrana strana", uz sudjelovanje "promatračke strane", sukladno preporukama OMCZ utvrđenim u Aneksu 13. Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu ("Istraživanje zrakoplovnih nesreća"), revidirane ili dopunjene, te u skladu s nacionalnim propisima "promatrane strane".

5. U slučaju da promatrački zrakoplov nije registrirala "promatrana strana", po završetku istrage svi dijelovi i ostaci promatračkog zrakoplova i senzora, ako su pronađeni i popravljeni, će biti vraćeni "promatračkoj strani" ili "Državi potpisnici" koja je vlasnik tog zrakoplova, ako se to zatraži.

Članak IX

PODACI DOBIVENI SENZORIMA TIJEKOM PROMATRAČKIH LETOVA

ODJELJAK I OPĆE ODREDBE

1. Za potrebe bilježenja podataka koje prikupljaju senzori tijekom promatračkih letova bit će korištena sljedeća sredstva:

- (A) u slučaju optičkih panoramskih i standardnih aero-foto kamera crno-bijeli fotografski film;
- (B) u slučaju video-kamera magnetska vrpca;
- (C) u slučaju infra-crvenih linijskih skenera crno-bijeli fotografski film ili magnetska vrpca; te
- (D) u slučaju bočnih rada sa sintetičkim otvorom antene magnetska vrpca.

O dogovorenom formatu na kojem će takvi podaci biti bilježeni i razmijenjeni na drugim sredstvima za bilježenje će odlučiti Konzultativna komisija Otvorenog neba tijekom perioda privremene primjene ovog Sporazuma.

2. Podaci prikupljeni tijekom promatračkih letova će ostati u promatračkom zrakoplovu do završetka promatračkog leta. Prenosjenje podataka koje su prikupili senzori promatračkog zrakoplova je tijekom promatračkog leta zabranjeno.

3. Svaka rola fotografskog filma, te kazeta ili rola magnetske vrpce, koja se koristi za prikupljanje podataka sensorima tijekom promatračkog leta, će biti smještena u kontejner i zapečaćena u nazočnosti "Država potpisnica" čim to bude izvedivo nakon što se ista izvadi iz senzora.

4. Podaci koje su prikupili senzori tijekom promatračkog leta će biti na raspolaganju "Državama potpisnicama" sukladno odredbama ovog Članka, te će se koristiti isključivo za postizanje ciljeva ovog Sporazuma.

5. U slučaju da je, na osnovu podataka koji se daju na uvid sukladno Aneksu B, Odjeljak I ovog Sporazuma, utvrđeno da sredstvo za bilježenje podataka koje treba koristiti "Država potpisnica" tijekom promatračkog leta nije kompatibilno s opremom druge "Države potpisnice" za rukovanje istim, uključene "Države potpisnice" će utvrditi proceduru osiguravajući da se sa svim podacima prikupljenim tijekom promatračkih letova može rukovati, u smislu njihove obrade, umnožavanja i pohranjivanja.

ODJELJAK II REZULTATI FUNKCIONIRANJA SENZORA KOJI KORISTE FOTOGRAFSKI FILM

1. U slučaju da rezultati funkcioniranja dviju optičkih kamera trebaju biti razmijenjeni kamere, film i obrađeni filmski materijal će biti istog tipa.

2. Osiguravajući da podaci prikupljeni pojedinačnom optičkom kamerom budu razmijenjeni, "Države potpisnice" će razmotriti pitanje, unutar Konzultativne komisije Otvorenog neba, za vrijeme privremene primjene ovog Sporazuma, da li će odgovornost za razvijanje originalnog filmskog negativa snositi "promatračka strana" ili "Država potpisnica" koja je osigurala promatrački zrakoplov. "Država potpisnica" koja razvija originalni filmski negativ će biti odgovorna za kvalitetu obrade originalnog filmskog negativa, te za kvalitetu izrade pozitiva ili negativa. U slučaju da se "Države potpisnice" dogovore da će film, korišten

tijekom obavljanja promatračkog leta promatračkim zrakoplovom kojeg je osigurala "promatrana strana", obraditi "promatračka strana", "promatrana strana" neće snositi nikakvu odgovornost za kvalitetu obrade originalnog filmskog negativa.

3. Svi filmovi korišteni tijekom promatračkog leta će biti razvijeni:

- (A) u slučaju da se originalni filmski negativ razvija u filmskom laboratoriju kojeg je pripremila "promatrana strana", najkasnije tri dana, ukoliko nije drugačije dogovoreno, nakon dolaska promatračkog zrakoplova na točku izlaza; ili
- (B) u slučaju da se originalni filmski negativ razvija u filmskom laboratoriju kojeg je pripremila "promatračka strana", najkasnije 10 dana nakon odlaska promatračkog zrakoplova iz teritorije "promatrane strane".

4. "Država potpisnica" koja razvija originalni filmski negativ će biti obvezna prihvatiti u filmskom laboratoriju do dva dužnosnika druge "Države potpisnice", koji će promatrati otpečaćivanje filmske kazete ili kontejnera te sve faze pohranjivanja, obrade, izrade kopija i rukovanja originalnim filmskim negativom, sukladno odredbama Aneksa K, Odjeljak II ovog Sporazuma. "Država potpisnica" koja obavlja promatranje obrade filma će imati pravo određivanja takvih dužnosnika koji su njeni državljani i nazočni na području na kojem je locirana laboratorija kojeg je pripremila druga "Država potpisnica", osiguravajući da su te osobe na listi prijavljenog osoblja sukladno Članku XIII, Odjeljak I ovog Sporazuma. "Država potpisnica" koja razvija film će pružiti dužnosnicima druge "Države potpisnice" u obavljanju njihove zadaće određene ovom točkom najširu moguću pomoć.

5. Nakon završetka promatračkog leta "Država potpisnica" koja treba razviti originalni filmski negativ će pridodati senzitometričku 21-faznu probnu vrpcu, koja je istoga tipa kao i film korišten tijekom promatračkog leta, ili će postaviti 21-fazni optički klin na uvođač ili preostali dio svake role originalnog filmskog negativa koji je korišten tijekom promatračkog leta. Nakon što je originalni filmski negativ obrađen i izrađene kopije negativa ili pozitiva, "Države potpisnice" će procijeniti kvalitetu snimaka senzitometričke 21-fazne probne vrpce ili snimke 21-faznog optičkog klina u odnosu na karakteristike koje su određene za taj tip originalnog filmskog negativa ili kopija negativa ili pozitiva, sukladno odredbama Aneksa K, Odjeljak I ovog Sporazuma.

6. U slučaju da se razvija samo originalni filmski negativ:

- (A) "promatračka strana" će imati pravo da zadrži ili primi originalni filmski negativ; te
- (B) "promatrana strana" će imati pravo da obavi selekciju i primi kompletnu prvu seriju kopija ili djelomičnu, bilo pozitiva ili negativa originalnog filmskog negativa. Ukoliko nije drugačije dogovoreno takve kopije će biti:
  - (1) istog formata i veličine filma kao originalni filmski negativ;
  - (2) izrađene odmah nakon razvijanja originalnog filmskog negativa; te
  - (3) predane dužnosnicima "promatrane strane" odmah nakon što su izrađene.

7. U slučaju da se razvijaju dva originalna filmska negativa:

(A) ukoliko je promatrački zrakoplov osigurala "promatračka strana", "promatrana strana" će imati pravo, nakon završetka promatračkog leta, izabrati bilo koji originalni filmski negativ, a originalni filmski negativ koji nije izabran, će zadržati "promatračka strana"; ili

(B) ukoliko je promatrački zrakoplov osigurala "promatrana strana", "promatračka strana" će imati pravo izabrati bilo koji originalni filmski negativ, a originalni filmski negativ koji nije izabran, će zadržati "promatrana strana".

ODJELJAK III REZULTATI FUNKCIONIRANJA SENZORA KOJI KORISTE DRUGA SREDSTVA ZA BILJEŽENJE PODATAKA

1. "Država potpisnica" koja osigurava promatrački zrakoplov će sastaviti najmanje jedan originalni komplet podataka koje su prikupili senzori korištenjem drugih sredstava za bilježenje.

2. U slučaju da je izrađen samo jedan originalni komplet:

(A) ukoliko je promatrački zrakoplov osigurala "promatračka strana", "promatračka strana" će imati pravo da zadrži originalni komplet, a "promatrana strana" će imati pravo da primi prvu seriju kopija; ili

(B) ukoliko je promatrački zrakoplov osigurala "promatrana strana", "promatračka strana" će imati pravo da primi originalni komplet, a "promatrana strana" će imati pravo da primi prvu seriju kopija..

3. U slučaju da su izrađena dva originalna kompleta:

(A) ukoliko je promatrački zrakoplov osigurala "promatračka strana", "promatrana strana" će imati pravo, na završetku promatračkog leta, izabrati bilo koji komplet, a onaj koji nije izabran će zadržati "promatračka strana"; ili

(B) ukoliko je promatrački zrakoplov osigurala "promatrana strana", "promatračka strana" će imati pravo da izabere bilo koji komplet, a onaj koji nije izabran će zadržati "promatrana strana".

4. U slučaju da je promatrački zrakoplov osigurala "promatračka strana", "promatrana strana" će imati pravo da primi podatke prikupljene od strane bočnih radara sa sintetičkim otvorom antene bilo u formi početne informacije ili kao radarsku sliku, po svom izboru.

5. U slučaju da je promatrački zrakoplov osigurala "promatrana strana", "promatračka strana" će imati pravo da primi podatke prikupljene od strane bočnih radara sa sintetičkim otvorom antene bilo u formi početne informacije ili kao radarsku sliku, po svom izboru.

ODJELJAK IV PRISTUP PODACIMA DOBIVENIM SENZORIMA

Svaka "Država potpisnica" će imati pravo da zatraži i dobije od "promatračke strane" kopije podataka koje su prikupili senzori tijekom promatračkog leta. Takvi primjerci će biti u formi prve serije kopija koje su izrađene od originalnih podataka koje su prikupili senzori tijekom promatračkog leta. "Država potpisnica" koja traži kopije će o tome također obavijestiti "promatranu stranu". Zahtjev za kopije podataka će sadržavati sljedeće informacije:

- (A) "promatračka strana";
- (B) "promatrana strana";
- (C) datum promatračkog leta;
- (D) senzor s kojim su prikupljeni podaci;
- (E) dio ili dijelovi promatračkog perioda tijekom kojega su podaci prikupljeni; te
- (F) tip i format sredstva za izradu kopija, bilo filmski negativ ili pozitiv, ili magnetska vrpca.

Članak X

KONZULTATIVNA KOMISIJA OTVORENOG NEBA

1. U svrhu promicanja ciljeva i olakšanja primjene odredaba ovog Sporazuma, "Države potpisnice" ovime uspostavljaju Konzultativnu komisiju Otvorenog neba.
2. Konzultativna komisija Otvorenog neba će donositi odluke ili usvajati preporuke konsenzusom. Pod konsenzusom se podrazumijeva odsustvo bilo kakve primjedbe bilo koje "Države potpisnice" prilikom donošenja odluka ili usvajanja preporuka.
3. Svaka "Država potpisnica" će imati pravo postaviti pred Konzultativnu komisiju Otvorenog neba i staviti na njezin dnevni red bilo koje pitanje koje se odnosi na ovaj Sporazum, uključujući bilo koje pitanje u vezi slučajeva kada "promatrana strana" osigurava promatrački zrakoplov.
4. U okviru Konzultativne komisije Otvorenog neba "Države potpisnice" ovog Sporazuma će:
  - (A) razmatrati pitanja vezana za pridržavanje odredbama ovog Sporazuma;
  - (B) pokušati riješiti nesporazume i razlike u tumačenju koje se mogu pokazati za vrijeme primjene ovog Sporazuma;
  - (C) razmatrati i donositi odluke o molbama za pristupanje ovom Sporazumu; te
  - (D) dogovoriti one tehničke i administrativne mjere, sukladno odredbama ovog Sporazuma, koje će se smatrati neophodnim uslijed pristupanja ovom Sporazumu drugih država.

5. Konzultativna komisija Otvorenog neba može predlagati, razmatrati i odobravati dopune ovog Sporazuma sukladno Članku XVI. Konzultativna komisija Otvorenog neba može također dogovoriti mjere za poboljšanje provedivosti i učinkovitosti ovog Sporazuma, sukladno njegovim odredbama. Mjere za poboljšanje koje se odnose samo na promjenu godišnje raspodjele aktivnih kvota sukladno Članku III i Aneksu A, moderniziranje i dodavanje kategorija ili mogućnosti senzora sukladno Članku IV, reviziju udjela u troškovima sukladno Aneksu L, Odjeljak I, točka 9., dogovore za podjelu i raspoloživost podataka sukladno Članku IX, Odjeljci III i IV, te postupanje s izvješćima o misiji sukladno Članku VI, Odjeljak I, točka 21., isto kao i manje važna pitanja administrativne ili tehničke prirode, će biti dogovorene u okviru Konzultativne komisije Otvorenog neba i neće se smatrati dopunama ovog Sporazuma.

6. Konzultativna komisija Otvorenog neba će zatražiti korištenje objekata i administrativnu potporu Središta za sprečavanje sukoba Konferencije o sigurnosti i suradnji u Europi, ili drugih postojećih ustanova u Beču, ukoliko se ne odluči drugačije.

7. Odredbe o djelovanju Konzultativne komisije Otvorenog neba su utvrđene u Aneksu L ovog Sporazuma.

Članak XI

OBAVJEŠTENJA I IZVJEŠĆA

"Države potpisnice" će dostavljati obavještenja i izvješća neophodna po ovom Sporazumu u pismenom obliku. "Države potpisnice" će dostavljati takva obavještenja i izvješća kroz diplomatske kanale ili, po vlastitom izboru, kroz druge službene kanale, kao što je komunikacijska mreža Konferencije o sigurnosti i suradnji u Europi.

Članak XII

OBVEZE

"Država potpisnica" će biti, sukladno međunarodnom pravu i praksi, obvezna platiti kompenzaciju za štetu drugim "Državama potpisnicama", ili njenim fizičkim ili pravnim osobama ili njihovoj imovini, koju je prouzročila tijekom primjene ovog Sporazuma.

Članak XIII

ODREĐIVANJE OSOBLJA, PRIVILEGIJE I IMUNITETI

ODJELJAK I ODREĐIVANJE OSOBLJA

1. Svaka "Država potpisnica" će dostaviti, u isto vrijeme kada deponira svoje instrumente ratifikacije kod jednog Depozitara, svim drugim "Državama potpisnicama" na uvid popis određenog osoblja koje će izvršavati sve dužnosti vezane za obavljanje

promatračkih letova te "Države potpisnice", uključujući praćenje obrade rezultata dobivenih senzorima. Nijedna takva lista određenog osoblja u bilo koje vrijeme neće sadržavati više od 400 pojedinaca. Ona će sadržavati ime, spol, datum rođenja, mjesto rođenja, broj putovnice i zadaću koju obavlja svaki pojedinac. Svaka "Država potpisnica" će imati pravo dopuniti svoj popis određenog osoblja u roku od 30 dana nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma i svakih šest mjeseci nakon toga.

2. U slučaju da je bilo koji pojedinac koji se nalazi na izvornom ili dopunjenom popisu neprihvatljiv za "Državu potpisnicu" koja pregledava taj popis, ta "Država potpisnica" će obavijestiti, najkasnije u roku od 30 dana nakon prijema takvog popisa, "Državu potpisnicu" koja je dostavila taj popis, da ona neće prihvatiti toga pojedinca. Pojedinci koji nisu proglašeni neprihvatljivim u roku od 30-dnevnog perioda će biti smatrani prihvaćenim. U slučaju da "Država potpisnica" kasnije utvrdi da je neki pojedinac neprihvatljiv, ta "Država potpisnica" će o tome obavijestiti "Državu potpisnicu" koja je odredila tog pojedinca. Pojedinci koji su proglašeni neprihvatljivim će biti uklonjeni sa popisa koji je prethodno podnesen onoj "Državi potpisnici" koja je iskazala protivljenje.

3. "Promatrana strana" će prirediti vize i sve druge neophodne dokumente osiguravajući da svaki prihvaćeni pojedinac može ući i ostanu na teritoriji te "Države potpisnice" u svrhu izvršenja dužnosti vezanih za obavljanje promatračkih letova, uključujući praćenje obrade rezultata dobivenih senzorima. Takve vize i drugi neophodni dokumenti će biti dostavljeni:

- (A) najkasnije u roku od 30 dana nakon što se pojedinac smatra prihvaćenim, u ovom slučaju će viza vrijediti za period od najmanje 24 mjeseca; ili
- (B) najkasnije jedan sat nakon dolaska tog pojedinca na točku ulaza, u ovom slučaju će viza vrijediti za vrijeme u kojem pojedinac izvršava svoje dužnosti; ili
- (C) u bilo kojem drugom vremenskom razdoblju, na osnovu međusobnog sporazuma uključenih "Država potpisnica".

ODJELJAK II PRIVILEGIJE I IMUNITETI

1. Kako bi moglo učinkovito obavljati svoje funkcije u svrhu primjene ovog Sporazuma, a ne u svoju osobnu korist, osoblju određenom u skladu s odredbama Odjeljka I, točka 1. ovog Članka će se odobriti privilegije i imuniteti koje uživa diplomatsko osoblje sukladno Članku 29., Čl. 30., stav 2., Čl. 31., stavovi 1., 2. i 3., Člancima 34. i 35. Bečke konvencije o diplomatskim odnosima od 18. travnja 1961., u daljem tekstu Bečka konvencija. Povrh tome, određenom osoblju će se odobriti privilegije koje uživa diplomatsko osoblje sukladno Članku 36., stav 1., podstav (b) Bečke konvencije, osim u odnosu na artikle, čiji je uvoz ili izvoz zabranjen zakonom ili kontroliran propisima o karanteni.

2. Takve privilegije i imunitet će biti odobreni određenom osoblju za cijeli period između dolaska na i odlaska iz teritorije "promatrane strane", a nakon toga s obzirom na aktivnosti koje su prethodno obavili u izvršavanju svojih službenih zadaća. Takvom osoblju će biti također odobreni, prilikom tranzita kroz teritoriju drugih "Država potpisnica", privilegije i imuniteti koje uživa diplomatsko osoblje sukladno Članku 40., stav 1. Bečke konvencije.

3. "Promatračka strana" se može odreći imuniteta u onim slučajevima kad smatra da bi imunitet ometao tijek pravde i da ga se može odreći bez štetnih posljedica za ovaj Sporazum.

Imuniteta osoba koje nisu državljani "promatračke strane" mogu se jedino odreći "Države potpisnice" čije su te osobe državljani. Odreknuće mora uvijek biti izričito.

4. Bez štete po njihovim privilegijama i imunitetima ili po pravima "promatračke strana" utvrđenim u ovom Sporazumu, dužnost je određenog osoblja da poštuje zakone i propise "promatrane strane".

5. Prijevoznim sredstvima osoblja će biti odobreni isti imuniteti od pretraživanja, rekvizicije, oduzimanja ili zapljene, kao oni za diplomatsku misiju sukladno Članku 22., stav 3 Bečke konvencije, osim ako nije drugačije određeno u ovom Sporazumu.

Članak XIV

BENELUX

1. Samo za potrebe Članaka od II do IX i Članka XI, te Aneksa od A do I i Aneksa K ovog Sporazuma, Kraljevina Belgija, Veliko Vojvodstvo Luxembourg i Kraljevina Nizozemska će se smatrati jednom "Državom potpisnicom", u daljem tekstu Benelux.

2. Bez štetnih posljedica za odredbe Članka XV, gore spomenute "Države potpisnice" mogu raskinuti ovaj dogovor obavještavajući sve druge "Države potpisnice" s tim u vezi. Ovaj dogovor će biti smatran raskinutim sljedećeg 31. prosinca nakon 60-dnevnog perioda poslije takvog obavještenja.

Članak XV

TRAJANJE I POVLAČENJE

1. Ovaj Sporazum će biti neograničenog trajanja.

2. "Država potpisnica" će imati pravo povlačenja iz ovog Sporazuma. "Država potpisnica" koja se namjerava povući će poslati obavijest o svojoj odluci o povlačenju jednom od Depozitara najmanje 6 mjeseci unaprijed u odnosu na datum svog namjeravanog povlačenja, te svim drugim "Državama potpisnicama". Depozitari će smjesta informirati sve druge "Države potpisnice" o takvoj obavijesti.

3. U slučaju da je "Država potpisnica" poslala obavijest o svojoj odluci da se povuče iz ovog Sporazuma sukladno točki 2. ovog Članka, Depozitari će sazvati konferenciju "Država potpisnica" u roku ne kraćem od 30 i ne dužem od 60 dana nakon što su primili takvu obavijest, u svrhu razmatranja učinka povlačenja na ovaj Sporazum.

Članak XVI

DOPUNE I PERIODIČNA OCJENA

1. Svaka "Država potpisnica" će imati pravo predložiti dopune ovog Sporazuma. Tekst svake predložene dopune će biti podnesen jednom od Depozitara, koji će isti proslijediti u sve

"Države potpisnice" na razmatranje. Ukoliko to zahtijevaju najmanje 3 "Države potpisnice" unutar perioda od 90 dana po prosljeđivanju predložene dopune, Depozitari će sazvati konferenciju "Država potpisnica" za razmatranje predložene dopune. Takva konferencija će biti otvorena u roku ne kraćem od 30 i ne dužem od 60 dana nakon prijema trećeg takvog zahtjeva.

2. Dopuna ovog Sporazuma će morati biti odobrena od strane svih "Država potpisnica", bilo da pošalju pismenu obavijest o svom odobrenju Depozitaru u roku od 90 dana nakon prosljeđivanja predložene dopune, ili da iskažu svoje odobrenje na Konferencije sazvanoj sukladno točki 1. ovog Članka. Takva odobrena dopuna će biti podvrgnuta ratifikaciji sukladno odredbama Članka XVII, točka 1., te će stupiti na snagu 60 dana nakon deponiranja instrumenata ratifikacije "Država potpisnica".

3. Ukoliko to ne zatraže ranije najmanje 3 "Države potpisnice", Depozitari će sazvati konferenciju "Država potpisnica" da ocijene primjenu ovog Sporazuma tri godine nakon stupanja na snagu istog, te u petogodišnjim intervalima nakon toga.

Članak XVII

DEPOZITARI, STUPANJE NA SNAGU I PRISTUPANJE

1. Ovaj Sporazum će biti podvrgnut ratifikaciji svake "Države potpisnice" sukladno njenoj ustavnoj proceduri. Instrumenti ratifikacije i instrumenti pristupanja će biti deponirani kod vlade Kanade

ili kod vlade Mađarske, ili kod obje, ovdje određene kao Depozitari. Ovaj Sporazum će biti registriran od strane Depozitara sukladno Članku 102. Povelje Ujedinjenih naroda.

2. Ovaj Sporazum će stupiti na snagu 60 dana nakon deponiranja 20 instrumenta ratifikacije, uključujući iste od strane Depozitara i "Država potpisnica" kojima dodijeljena pasivna kvota određena u Aneksu A iznosi 8 ili više.

3. Ovaj Sporazum će biti otvoren za potpisivanje Armeniji, Azerbejdžanu, Gruziji, Kazahstanu, Kirgistanu, Moldovi, Tadžikistanu, Turkmeniji i Uzbekistanu i bit će podvrgnut njihovoj ratifikaciji. Bilo koja od ovih država, koja ne potpiše ovaj Sporazum prije njegovog stupanja na snagu sukladno odredbama točke 2. ovog Članka, može istom pristupiti u bilo koje vrijeme deponiranjem instrumenata pristupanja kod jednog od Depozitara.

4. Nakon šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Sporazuma bilo koja država koja sudjeluje u radu Konferencije o sigurnosti i suradnji u Europi može podnijeti molbu za pristupanjem, podnoseći pismeni zahtjev jednom od Depozitara. Depozitar, koji primi takav zahtjev, će smjesti isti proslijediti svim "Državama potpisnicama". Države koje podnose molbu za pristupanjem ovom Sporazumu mogu također zahtijevati, ako to žele, dodjelu svoje pasivne kvote i njenu visinu.

Takvo pitanje će biti razmatrano na sljedećem redovitom sastanku Konzultativne komisije Otvorenog neba i o tome odlučeno u propisanom roku.

5. Poslije šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Sporazuma Konzultativna komisija Otvorenog neba može razmotriti pristupanje istom bilo koje države, koja po prosudbi te Komisije, može i želi doprinositi ciljevima ovog Sporazuma.

6. Za bilo koju državu koja nije deponirala instrument ratifikacije u vrijeme stupanja na snagu ovog Sporazuma, već je nakon toga isti ratificirala ili mu pristupila, ovaj Sporazum će stupiti na snagu 60 dana nakon deponiranja instrumenta ratifikacije ili pristupanja.

7. Depozitari će smjesta informirati sve "Države potpisnice" o:

- (A) datumu deponiranja svakog instrumenta ratifikacije i datumu stupanja na snagu ovog Sporazuma;
- (B) datumu podnošenja zahtjeva za pristupanje, nazivu države koja je podnijela zahtjev te rezultatu provedene procedure;
- (C) datumu deponiranja svakog instrumenta pristupanja, te datumu stupanja na snagu ovog Sporazuma za svaku državu koja je istom naknadno pristupila;
- (D) sazivanju konferencije sukladno Člancima od XV do XVI
- (E) svakom povlačenju sukladno Članku XV i datumu stupanja na snagu istog;
- (F) datumu stupanja na snagu bilo kojih dopuna ovom Sporazumu; te
- (G) o drugim pitanjima za koje se od Depozitara zahtijeva da, sukladno ovom Sporazumu, informiraju "Države potpisnice".

Članak XVIII

PRIVREMENA PRIMJENA I FAZE PRIMJENJIVANJA OVOG SPORAZUMA

U svrhu olakšanog primjenjivanja ovog Sporazuma izvjesne odredbe istog će se primjenjivati privremeno, a primjena drugih će biti u fazama.

ODJELJAK I PRIVREMENA PRIMJENA

1. Bez štetnih posljedica za Članak XVII "Države potpisnice" će privremeno primjenjivati sljedeće odredbe ovog Sporazuma:

- (A) Članak VI, Odjeljak I, točka 4.;
- (B) Članak X, točke 1., 2., 3., 6. i 7.;
- (C) Članak XI;
- (D) Članak XIII, Odjeljak I, točke 1. i 2.;
- (E) Članak XIV; te
- (F) Aneks L, Odjeljak I.

2. Privremena primjena će biti na snazi u periodu od 12 mjeseci nakon dana kada je ovaj Sporazum spreman za potpisivanje. U slučaju da ovaj Sporazum ne stupi na snagu prije isteka perioda privremene primjene, isti period se može produžiti ukoliko sve "Države potpisnice" tako odluče. Period privremene primjene će u svakom slučaju završiti stupanjem ovog Sporazuma na snagu. Međutim, "Države potpisnice" mogu tada odlučiti o produženju perioda privremene primjene u pogledu "Država potpisnica" koje nisu ratificirale ovaj Sporazum.

ODJELJAK II FAZE PRIMJENJIVANJA

1. Nakon stupanja na snagu ovaj Sporazum će se primjenjivati u fazama sukladno odredbama utvrđenim u ovom Odjeljku. Odredbe iz točaka 2. do 6. ovog Odjeljka će se primjenjivati tijekom perioda od stupanja na snagu ovog Sporazuma do 31. prosinca treće godine u odnosu na godinu u kojoj je isti stupio na snagu.

2. Bez obzira na odredbe Članka IV, točka 1., nijedna "Država potpisnica" neće koristiti, tijekom perioda određenog u gornjoj točki 1., infra-crveni linijski skener ukoliko je on instaliran na promatrački zrakoplov, ukoliko se drugačije ne dogovore "promatračka strana" i "promatrana strana". Takvi senzori neće biti podvrgnuti certifikaciji sukladno Aneksu D. Ukoliko je teško ukloniti takav senzor s promatračkog zrakoplova, isti će imati pokrivače ili druga sredstva koja onemogućuju njegovo funkcioniranje sukladno odredbama Članka IV, točka 4., tijekom promatračkog leta.

3. Bez obzira na odredbe Članka IV, točka 9., nijedna "Država potpisnica" neće biti obvezna tijekom perioda određenog u točki 1. ovog Odjeljka prirediti promatrački zrakoplov opremljen sa senzorima svih kategorija s maksimalnim mogućnostima i u broju određenom u Članku IV, osiguravajući da je promatrački zrakoplov opremljen s:

(A) jednom optičkom panoramskom kamerom; ili

(B) najmanje parom standardnih aero-foto kamera.

4. Bez obzira na odredbe Aneksa B, Odjeljak II, točka 2, stavak (A) ovog Sporazuma, sredstva za bilježenje podataka će biti označena s podacima sukladno postojećoj praksi "Država potpisnica" tijekom perioda određenog u točki 1. ovog Odjeljka.

5. Bez obzira na odredbe Članka VI, Odjeljak I, točka 1., nijedna "Država potpisnica" neće imati pravo, tijekom perioda određenog u točki 1. ovog Odjeljka, raspolaganja zrakoplovom koji može doseći bilo koju određenu udaljenost bez nadopunjavanja gorivom.

6. Tijekom perioda određenog u točki 1. ovog Odjeljka raspodjela aktivnih kvota će biti utvrđena sukladno odredbama Aneksa A, Odjeljak II, točka 2. ovog Sporazuma.

7. Dalje faze u pogledu uvođenja dodatnih kategorija senzora ili poboljšanja mogućnosti postojećih kategorija će biti predložene od strane Konzultativne komisije Otvorenog neba sukladno odredbama Članka IV, točka 3., koje se tiču takvog uvođenja ili poboljšanja.

Članak XIX

AUTENTIČNI TEKSTOVI

Originali ovog Sporazuma, pri čemu su engleski, francuski, njemački, talijanski, ruski i španjolski tekstovi jednako autentični, će biti deponirani u arhivima Depozitara. Valjano ovjerene kopije ovog Sporazuma će Depozitari proslijediti svim "Državama potpisnicama".

ANEKS A
KVOTE I MAKSIMALNE DUŽINE LETA

ODJELJAK I DODJELA PASIVNIH KVOTA

1. Dodjela pojedinačnih pasivnih kvota je utvrđena prema sljedećem, te će biti na snazi samo za one "Države potpisnice" koje ratificiraju ovaj Sporazum:

Za Saveznu Republiku Njemačku	12
Za Sjedinjene Američke Države	42
Za Republiku Bjelorusiju i Rusku Federaciju - grupa "Država potpisnica"	42
Za Benelux	6
Za Republiku Bugarsku	4
Za Kanadu	12
Za Kraljevinu Dansku	6
Za Kraljevinu Španjolsku	4
Za Republiku Francusku	12
Za Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske	12
Za Republiku Grčku	4
Za Republiku Mađarsku	4
Za Republiku Island	4
Za Republiku Italiju	12
Za Kraljevinu Norvešku	7
Za Republiku Poljsku	6
Za Republiku Portugal	2
Za Rumunjsku	6
Za Češko-Slovačku Saveznu Republiku	4
Za Republiku Tursku	12
Za Ukrajinu	12

2. U slučaju da neka država dodatno ratificira Sporazum ili njemu pristupi sukladno odredbama Članka XVII i Članka X, točka 4., stavak (C), te uzimajući u obzir Članak X, točka 4., stavak (D), dodjela pasivne kvote takvoj državi će biti razmatrana tijekom redovitog zasjedanja Konzultativne komisije Otvorenog neba nakon dana deponiranja instrumenata ratifikacije ili pristupanja iste.

ODJELJAK II PRVA RASPODJELA AKTIVNIH KVOTA PROMATRAČKIH LETOVA

1. Prva raspodjela aktivnih kvota sukladno Članku III, Odjeljak I, točka 6. ovog Sporazuma će biti takva da će svaka "Država potpisnica" morati prihvatiti iznad svoje teritorije određen broj promatračkih letova koji neće biti veći od 75 posto, zaokruženo na prvi manji cijeli broj, pojedinačne pasivne kvote, dodijeljene kako je utvrđeno u Odjeljku I, točka 1. ovog Aneksa. Na toj osnovi, te za one "Države potpisnice" koje su vodile pregovore pod okriljem Konferencije Otvorenog neba u Beču, prva raspodjela u odnosu jednih prema drugima će vrijediti od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma do 31. prosinca godine tijekom koje je ovaj Sporazum stupio na snagu i bit će na snazi samo za one "Države potpisnice" koje ratificiraju Sporazum. Prva raspodjela je utvrđena kako slijedi:

Savezna Republika Njemačka će imati pravo obavljanja tri promatračka leta iznad teritorije Republike Bjelorusije i Ruske Federacije - grupe "Država potpisnica", te jednog promatračkog leta iznad teritorije Ukrajine;

Sjedinjene Američke Države će imati pravo obavljanja osam promatračkih letova iznad teritorije Republike Bjelorusije i Ruske Federacije - grupe "Država potpisnica", te jednog promatračkog leta, zajedno s Kanadom, iznad teritorije Ukrajine;

Republika Bjelorusija i Ruska Federacija - grupa "Država potpisnica" će imati pravo obavljanja dva promatračka leta iznad teritorije Beneluxa, kako je određeno u Članku XIV ovog Sporazuma, dva promatračka leta iznad teritorije Kanade, dva promatračka leta iznad teritorije Kraljevine Danske, tri promatračka leta iznad teritorije Republike Francuske, tri promatračka leta iznad teritorije Savezne Republike Njemačke, jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Grčke, dva promatračka leta iznad teritorije Republike Italije, dva promatračka leta iznad teritorije Kraljevine Norveške, dva promatračka leta iznad teritorije Republike Turske, tri promatračka leta iznad teritorije Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske, te četiri promatračka leta iznad teritorije Sjedinjenih Američkih Država;

Kraljevina Belgija, Veliko Vojvodstvo Luxembourg i Kraljevina Nizozemska, u daljem tekstu Benelux, će imati pravo obavljanja jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Bjelorusije i Ruske Federacije - grupe "Država potpisnica", te jednog promatračkog leta iznad teritorija Republike Poljske;

Republika Bugarska će imati pravo obavljanja jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Grčke, jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Italije, te jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Turske;

Kanada će imati pravo obavljanja dva promatračka leta iznad Republike Bjelorusije i Ruske Federacije - grupe "Država potpisnica", jednog promatračkog leta iznad teritorije Češko-Slovačke Savezne Republike, jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Poljske, te jednog promatračkog leta, zajedno sa Sjedinjenim Američkim Državama, iznad teritorije Ukrajine;

Kraljevina Danska će imati pravo obavljanja jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Bjelorusije i Ruske Federacije - grupa "Država potpisnica", te jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Poljske;

Kraljevina Španjolska će imati pravo obavljanja jednog promatračkog leta iznad teritorije Češko-Slovačke Savezne Republike;

Republika Francuska će imati pravo obavljanja tri promatračka leta iznad teritorije Republike Bjelorusije i Ruske Federacije - grupa "Država potpisnica", te jednog promatračkog leta iznad teritorije Rumunjske;

Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske će imati pravo obavljanja tri promatračka leta iznad teritorije Bjelorusije i Ruske Federacije - grupe "Država potpisnica", te jednog promatračkog leta iznad teritorije Ukrajine;

Republika Grčka će imati pravo obavljanja jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Bugarske, te jednog promatračkog leta iznad teritorije Rumunjske;

Republika Mađarska će imati pravo obavljanja jednog promatračkog leta iznad teritorije Rumunjske, te jednog promatračkog leta iznad teritorije Ukrajine;

Republika Italija će imati pravo obavljanja dva promatračka leta iznad teritorije Republike Bjelorusije i Ruske Federacije - grupa "Država potpisnica", jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Mađarske, te jednog promatračkog leta, zajedno s Republikom Turskom, iznad teritorije Ukrajine;

Kraljevina Norveška će imati pravo obavljanja dva promatračka leta iznad teritorije Republike Bjelorusije i Ruske Federacije - grupa "Država potpisnica", te jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Poljske;

Republika Poljska će imati pravo obavljanja jednog promatračkog leta iznad teritorije Savezne Republike Njemačke, jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Bjelorusije i Ruske Federacije - grupa "Država potpisnica", te jednog promatračkog leta iznad teritorije Ukrajine;

Rumunjska će imati pravo obavljanja jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Bugarske, jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Grčke, jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Mađarske, te jednog promatračkog leta iznad teritorije Ukrajine;

Češko-Slovačka Savezna Republika će imati pravo obavljanja jednog promatračkog leta iznad teritorije Savezne Republike Njemačke, te jednog promatračkog leta iznad teritorije Ukrajine;

Republika Turska će imati pravo obavljanja dva promatračka leta iznad teritorije Republike Bjelorusije i Ruske Federacije - grupa "Država potpisnica", jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Bugarske, te dva promatračka leta, od kojih jednog zajedno s Republikom Italijom, iznad teritorije Republike Ukrajine;

Ukrajina će imati pravo obavljanja jednog promatračkog leta iznad teritorije Češko-Slovačke Savezne Republike, jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Mađarske, jednog promatračkog leta iznad teritorije Republike Poljske, jednog promatračkog leta iznad teritorije Rumunjske, te dva promatračka leta iznad teritorije Republike Turske.

2. Sljedeći ovu prvu raspodjelu, te do datuma pune primjene ovog Sporazuma utvrđene u Članku XVIII u svrhu korištenja aktivnih kvota, godišnja raspodjela će biti

utemeljena po pravilu 75 posto, određenom u točki 1. ovog Odjeljka, u odnosu na dodjelu pojedinačnih pasivnih kvota.

3. Od datuma pune primjene ovog Sporazuma svaka "Država potpisnica" će prihvatiti tijekom sljedeće raspodjele aktivnih kvota iznad svoje teritorije, ako se to zatraži, niz promatračkih letova sve do svoje pune pasivne kvote. Uvijek kada je moguće ili je zatraženo, a ako nije drugačije dogovoreno, te raspodjele će biti utemeljene na razmjernom povećanju aktivnih kvota dodjeljenih u prvoj raspodjeli.

4. U slučaju da neka država dodatno ratificira Sporazum ili njemu pristupi sukladno odredbama Članka XVII, raspodjela aktivne kvote takvoj državi će biti razmatrana tijekom redovitog zasjedanja Konzultativne komisije Otvorenog neba nakon datuma deponiranja instrumenata ratifikacije ili pristupanja, prema sljedećim odredbama:

- (A) država koja ratificira ili pristupa će imati pravo zatražiti promatračke letove iznad teritorija "Država potpisnica" po pasivnoj kvoti dodijeljenoj toj državi, sukladno odredbama Odjeljka I, točka 2. ovog Aneksa, te unutar pasivnih kvota "Država potpisnica" za koje su zatraženi promatrački letovi, ukoliko nije drugačije dogovoreno između uključenih država; te
- (B) sve "Države potpisnice" će imati u isto vrijeme pravo da zatraže promatračke letove iznad teritorije te države koja potpisuje ili pristupa, unutar svojih aktivnih kvota i unutar pasivne kvote dodijeljene toj državi.

ODJELJAK III   MAKSIMALNE DUŽINE PROMATRAČKIH LETOVA

Maksimalne dužine promatračkih letova iznad teritorija "promatranih strana", a koji započinju na svakoj od zračnih luka Otvorenog neba, su sljedeće:

Savezna Republika Njemačka	
WUNSTORF	1200 kilometara
LANDSBERG-LECH	1200 kilometara
Sjedinjene Američke Države	
TRAVIS AFB	6000 kilometara
ELMENDORF AFB	3750 kilometara
WRIGHT PATTERSON AFB	4800 kilometara
Republika Bjelorusija i Ruska Federacija - grupa "Država potpisnica"	
KUBINKA	5000 kilometara
CHITA	5000 kilometara
VORKUTA	6500 kilometara
MAGADAN	6500 kilometara
Benelux	
ZAVENTEM/MELSBROEK	945 kilometara
Republika Bugarska	
SOFIA	660 kilometara
BURGAS	660 kilometara

Kanada	
OTTAWA	5000 kilometara
IQALUTT	6000 kilometara
YELLOWKNIFE	5000 kilometara
Kraljevina Danska	
METROPOLITAN	800 kilometara
FAROE ISLANDS	250 kilometara
GREENLAND	5600 kilometara
Kraljevina Španjolska	
GETAFE	1300 kilometara
GANDO	800 kilometara
VALENCIA	1400 kilometara
VALLADOLID	1300 kilometara
MORON	1300 kilometara
Republika Francuska	
ORLEANS-BRICY	1900 kilometara
s Korzikom	2500 kilometara
Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske	
BRIZE NORTON	1150 kilometara
LEUCHARS	1150 kilometara
sa SCILLY ISLANDS	1500
kilometara sa SHETLAND ISLANDS	1500
kilometara	
Republika Grčka	
THESSALONIKI	900 kilometara
ELEFSIS	900 kilometara
sa CRETE, KARPATOS,	
RHODES, KOS ISLANDS	1100 kilometara
Republika Mađarska	
BUDAPEST-FERIHEGY	860 kilometara
Republika Island	1500 kilometara
Republika Italija	
CIAMPINO	1830 kilometara
s o. Lampedusa	2000 kilometara
Kraljevina Norveška	
OSLO-GARDERMOEN	1700 kilometara
TROMSOE-LANGNES	1700 kilometara
Republika Poljska	
WARSZAWA-OKECIE	1400 kilometara
Republika Portugal	

LISBOA
Sta. MARIA
PORTO SANTO

1200 kilometara
1700 kilometara
1030 kilometara

Rumunjska
BUCHAREST-OTOPENI
TIMISOARA
BACAU

900 kilometara
900 kilometara
900 kilometara

Češka Republika
PRAHA

960 kilometara

Republika Turska
ESKISEHIR
DIYARBAKIR

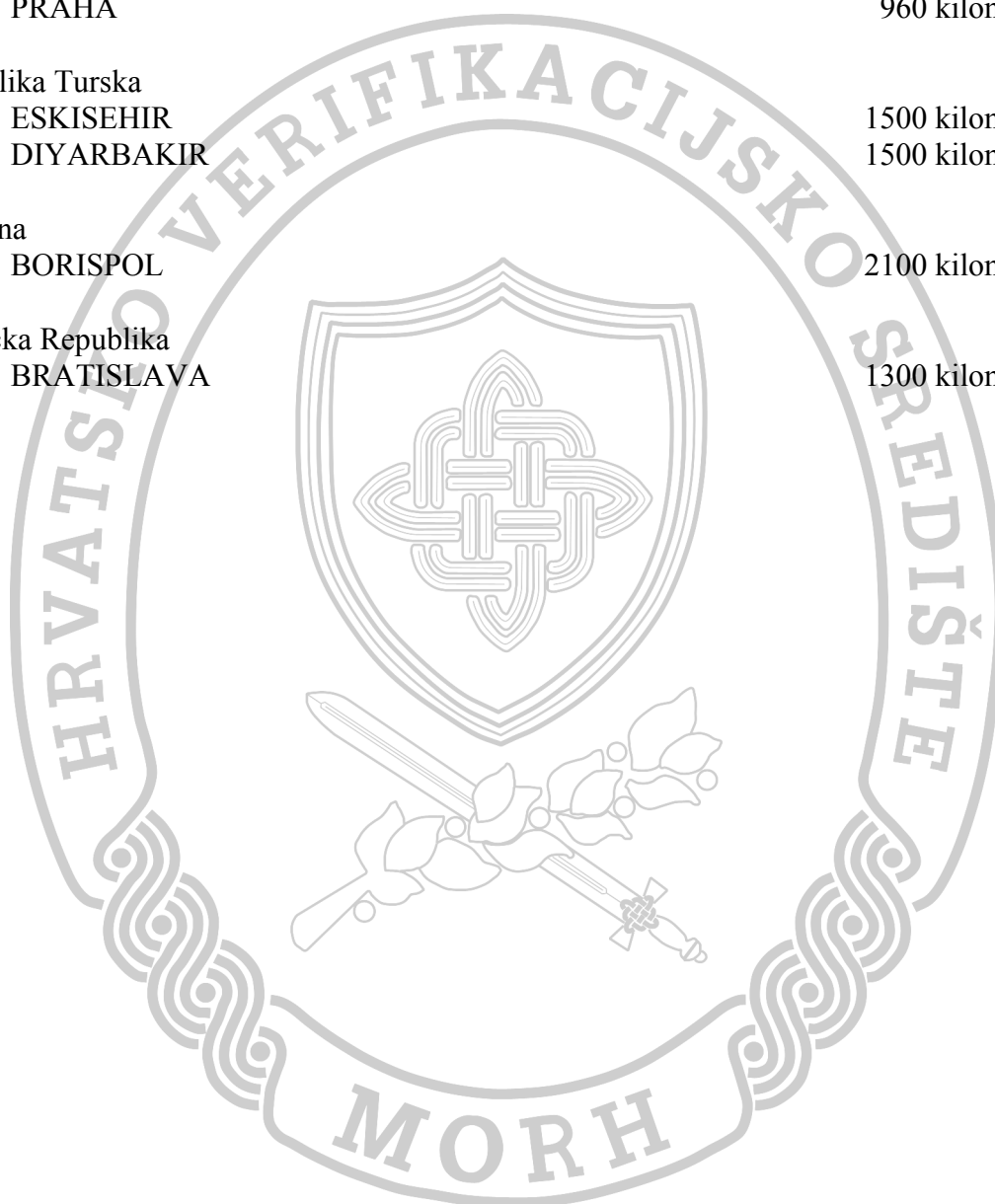
1500 kilometara
1500 kilometara

Ukrajina
BORISPOL

2100 kilometara

Slovačka Republika
BRATISLAVA

1300 kilometara

ANEKS B

INFORMACIJE O SENZORIMA

ODJELJAK I TEHNIČKE INFORMACIJE

1. Sukladno Članku IV, točka 10., svaka "Država potpisnica" će izvijestiti sve druge "Države potpisnice" o tehnički upotrebljivim informacijama navedenim u ovom Odjeljku za svaki od senzora instaliranih na promatračkom zrakoplovu kojeg je priredila ta "Država potpisnica".

2. Sljedeće tehničke informacije će se proslijediti za optičke panoramske i standardne aero-foto kamere:

- (A) tip i model;
- (B) vidno polje uzduž i poprijeko putanje zrakoplova, ili kut snimanja u stupnjevima;
- (C) dimenzije snimke, u milimetrima po milimetrima;
- (D) vremenski periodi osvjetljavanja, u sekundama;
- (E) tipovi i boje upotrebljenih optičkih filtera i filterskih faktora;
- (F) za svaku leću:
  - (1) ime;
  - (2) duljina žarišta, u milimetrima;
  - (3) maksimalni relativni otvor leće;
  - (4) snaga rastvaranja pri kontrastu razmjera 1000 prema 1 ili pri ekvivalentnoj modulaciji od 1.0, na maksimalnom relativnom otvoru, u crtama po milimetru;
- (G) minimalni i maksimalni vremenski intervali, u sekundama, ili razmjeri vremenskih razdoblja, u snimcima po sekundi, ako je to primjenjivo;
- (H) maksimalna brzina kod relativne visine, ako je to primjenjivo;
- (I) za optičke standardne aero-foto kamere, maksimalni kut mjeren horizontalno, ili minimalni kut mjeren vertikalno, u stupnjevima; te
- (J) maksimalna brzina rada, u metrima, ako je to primjenjivo.

3. Sljedeće tehničke informacije će se proslijediti za video-kamere:

- (A) tip i model;
- (B) vidno polje, uzduž i poprijeko putanje zrakoplova, u stupnjevima;
- (C) za leće:
  - (1) duljina žarišta, u milimetrima;
  - (2) maksimalni relativni otvor;

(3) snaga rastvaranja pri kontrastu razmjera 1000 prema 1 ili pri ekvivalentnoj modulaciji od 1.0, na maksimalnom relativnom otvoru, u crtama po milimetru;

(D) veličina elementa detektora, u mikrometrima, ili ekvivalentna informacija o cijevi;

(E) broj elemenata detektora;

(F) sustav svjetlosne osjetljivosti, u luksima ili vatima po kvadratnom centimetru; te

(G) spektralna širina vrpce, u nanometrima.

4. Sljedeće tehničke informacije će se proslijediti za infra-crvene linijske skenere:

(A) tip i model;

(B) vidno polje ili kut skeniranja, u stupnjevima;

(C) minimalno trenutačno vidno polje, uzduž i poprijeko putanje zrakoplova, u miliradianima;

(D) spektralna širina vrpce, u mikrometrima;

(E) minimalna temperaturna razlika rastavljanja, u stupnjevima C;

(F) temperatura detektora tijekom rada, u stupnjevima C;

(G) potrebno vrijeme od uključivanja sustava do njegovog ohlađenja na normalnu radnu temperaturu, u minutama;

(H) maksimalno vrijeme rada, ako je to primjenjivo;

(I) maksimalna brzina kod relativne visine; te

(J) maksimalna visina rada u metrima, ako je to primjenjivo.

5. Sljedeće tehničke informacije će se proslijediti za bočne radare sa sintetičkim otvorom antene:

(A) tip i model;

(B) pojasevi radarske frekvencije, te specifična radna frekvencija u megahercima;

(C) polarizacije;

(D) broj radarskih otkucaja, po metru ili po sekundi;

(E) najbliža razina kutnog ograničenja rada, u stupnjevima po vertikali;

(F) širina pojasa, u kilometrima;

(G) zemaljska rezolucija u dometu i azimutu, u nagnutom zrakoplovu, u metrima;

(H) maksimalna visina rada u metrima, ako je to primjenjivo; te

(I) izlazna snaga odašiljača, u vatima.

6. Sljedeće tehničke informacije će se proslijediti za senzore koji bilježe podatke na fotografskom filmu:

- (A) tipovi filmova koji mogu korišteni sa svakim senzorom;
- (B) širina filma, u milimetrima;
- (C) filmska rezolucija pri kontrastu razmjera 1000 prema 1 ili pri ekvivalentnoj modulaciji od 1.0, u crtama po milimetru; te
- (D) kapacitet spremišta za svaki tip filma, u metrima.

7. Sljedeće tehničke informacije će se proslijediti za senzore koji bilježe podatke na drugim sredstvima:

- (A) tip i model opreme za bilježenje podataka;
- (B) tip i format sredstava za bilježenje podataka;
- (C) širina vrpce, u hercima, ako je to primjenjivo;
- (D) količina prikupljenih podataka, u megabajtima po sekundi, ako je to primjenjivo;
- (E) kapacitet sredstva za bilježenje, u minutama ili u megabajtima; te
- (F) format za pohranjivanje podataka prikupljenih senzorima i označavanje istih.

ODJELJAK II – OZNAČAVANJE PODATAKA

1. Sljedeće vrste informacija će biti zabilježene uz podatke prikupljene senzorima tijekom promatračkog razdoblja na uvodač svake role originalnog filmskog negativa ili na početku svakog drugog sredstva za bilježenje podataka sukladno odredbama Dodatka 1. ovog Aneksa:

- (A) referentni broj promatračkog leta;
- (B) datum promatračkog leta;
- (C) opis senzora;
- (D) konfiguracija senzora;
- (E) duljina žarišta, ako je to primjenjivo.

2. Sljedeće vrste informacija će biti zabilježene ručno ili elektronički kroz navigacijski i elektronički sustav promatračkog zrakoplova i bilježene uz podatke prikupljene senzorima tijekom promatračkog razdoblja na način da se ne prekrije pojedini podatak, sukladno odredbama Dodatka 1. ovog Aneksa:

- (A) za optičke kamere:
  - (1) na početku promatračkog perioda i na svakoj posrednoj lokaciji tijekom promatračkog razdoblja gdje su značajne promjene visine iznad površine zemlje, kursa ili brzine u odnosu na zemlju, te u intervalima koje će odrediti Konzultativna komisija Otvorenog neba tijekom razdoblja privremene primjene:

(a) visina iznad površine zemlje;

(b) lokacija;

(c) točni kurs; te

(d) kut promatranja;

(2) na svaki snimak fotografskog filma:

(a) broj snimka;

(b) vrijeme; te

(c) kut odmotavanja;

(B) za video-kamere i infra-crvene linijske skenere, na početku promatračkog razdoblja i na svakoj posrednoj lokaciji tijekom promatračkog razdoblja gdje su značajne promjene visine iznad površine zemlje, kursa ili brzine u odnosu na zemlju, te u intervalima koje će odrediti Konzultativna komisija Otvorenog neba tijekom razdoblja privremene primjene:

(1) datum i vrijeme;

(2) visina iznad površine zemlje;

(3) lokacija;

(4) točni kurs; te

(5) kut skeniranja;

(C) za bočne radare sa sintetičkim otvorom antene:

(1) na početku promatračkog razdoblja i na svakoj posrednoj lokaciji tijekom promatračkog razdoblja gdje su značajne promjene visine iznad

površine zemlje, kursa ili brzine u odnosu na zemlju, te u intervalima koje će odrediti Konzultativna komisija Otvorenog neba tijekom razdoblja privremene primjene:

(a) datum i vrijeme;

(b) visina iznad površine zemlje;

(c) lokacija;

(d) točni kurs;

(e) kut promatranja u odnosu na najbližu točku širine pojasa;

(f) širina promatranog zemljinog pojasa; te

(g) polarizacije;

(2) svo vrijeme se mjere u svrhu osiguranja korektne izrade snimke:

(a) brzina u odnosu na zemlju;

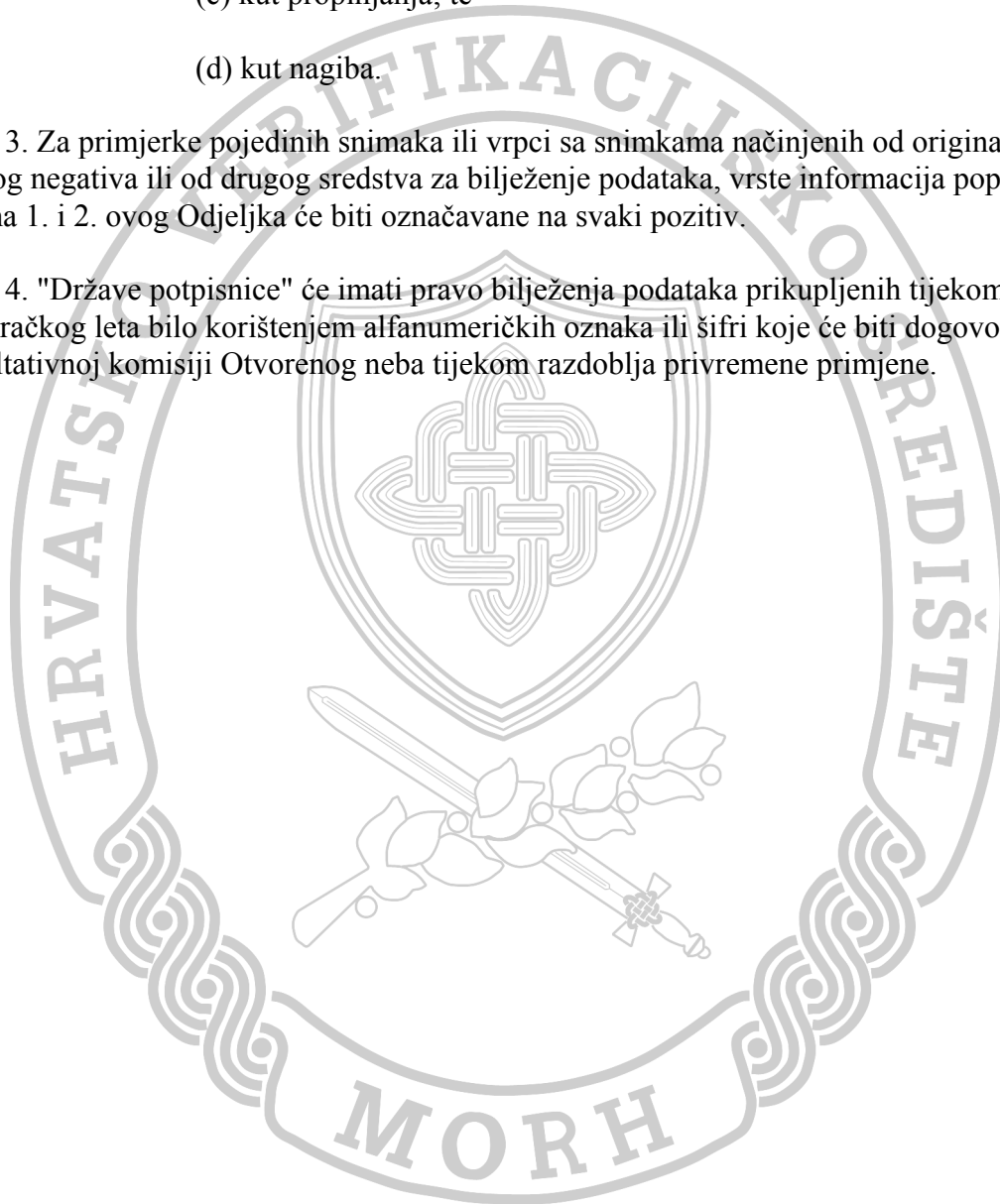
(b) zanošenje;

(c) kut propinjanja; te

(d) kut nagiba.

3. Za primjerke pojedinih snimaka ili vrpce sa snimkama načinjenih od originalnog filmskog negativa ili od drugog sredstva za bilježenje podataka, vrste informacija popisane u točkama 1. i 2. ovog Odjeljka će biti označavane na svaki pozitiv.

4. "Države potpisnice" će imati pravo bilježenja podataka prikupljenih tijekom promatračkog leta bilo korištenjem alfanumeričkih oznaka ili šifri koje će biti dogovorene u Konzultativnoj komisiji Otvorenog neba tijekom razdoblja privremene primjene.

DODATAK 1. ANEKSU B

OZNAČAVANJE PODATAKA PRIKUPLJENIH TIJEKOM PROMATRAČKOG LETA

1. Referentni broj promatračkog leta će biti označen jednom skupinom od šest alfanumeričkih obilježja sukladno sljedećoj konvenciji:

- (A) slova "OS";
- (B) zadnji broj kalendarske godine u kojoj se primjenjuje pojedinačna aktivna kvota; te
- (C) broj s tri znamenke koji predstavlja svaki pojedinačni promatrački let, sadržan u aktivnoj kvoti koja je raspodijeljena tijekom godišnje revizije u okviru Konzultativne komisije Otvorenog neba za kalendarsku godinu, "Države potpisnice" iznad teritorije druge "Države potpisnice".

2. Opis senzora će biti označen jednim blokom do šest alfanumeričkih obilježja sadržavajući dvije skupine sukladno sljedećoj konvenciji:

(A) skupina do dva obilježja koji predstavljaju kategoriju senzora sukladno sljedećoj konvenciji:

- (1) "OP" - optička panoramska kamera;
- (2) "OF" - optička standardna aero-foto kamera;
- (3) "TV"; - video-kamera;
- (4) "IRLS" - infra-crveni linijski skener; ili
- (5) "SAR" - bočni radar sa sintetičkim otvorom antene;

(B) skupina od dva obilježja koji predstavljaju tip sredstva za bilježenje podataka sukladno sljedećoj konvenciji:

- (1) "BI" - crno-bijeli, izo-pankromatski;
- (2) "BM" - crno-bijeli, mono-kromatski;
- (3) "BP" - crno-bijeli, pan-kromatski;
- (4) "BR" - crno-bijeli, promjenljivi;
- (5) "TA" - vrpca, analogna; ili
- (6) "TD" - vrpca, digitalna.

3. Konfiguracija senzora će biti označena jednim blokom do devet alfanumeričkih obilježja sadržavajući tri skupine sukladno sljedećoj konvenciji:

(A) skupina od četiri alfanumeričkih obilježja koji predstavljaju instalirani senzor na promatračkom zrakoplovu bilo kao:

- (1) unutrašnju instalaciju, koja će biti označena šifrom "INT", koju

slijedi broj da označi relativnu lokaciju instaliranog senzora na promatračkom zrakoplovu u slijedu od prednjeg dijela do repa promatračkog zrakoplova: ili

(2) podvjesnu instalaciju, koja će biti označena šifrom "POD", koju slijedi jedno od tri sljedeća slova:

(A) "L" - postavljen ispod lijevog krila;

(B) "R" - postavljen ispod desnog krila; ili

(C) "C" - postavljen na sredini zrakoplova;

(B) skupina do tri alfanumeričkih obilježja koji predstavljaju tip instalacija sukladno sljedećoj konvenciji:

(1) vertikalna instalacija u kojoj senzor nije nagnut više od pet stupnjeva od vertikale će biti označena sa slovom "V";

(2) kosa instalacija u kojoj je senzor nagnut više od pet stupnjeva od vertikale će biti označena jednim od dva sljedeća slova, koje slijede padajući kut u stupnjevima:

(A) "L" - lijevo usmjeren;

(B) "R" - desno usmjeren;

(3) lepezasto instalirana dva ili više senzora će biti označena slovom "F";

(C) za lepezastu instalaciju, skupina do dva broja će označiti broj i položaj senzora kako slijedi:

(1) prvi broj da označi ukupan broj senzora u toj instalaciji; te

(2) drugi broj da označi položaj pojedinog senzora, u slijedu od lijevog ka desnom u odnosu na pravac leta promatračkog zrakoplova.

4. Duljina žarišta leća će biti određena u milimetrima.

5. Datum i vrijeme će biti označeni u određenoj najbližoj minuti Koordiniranog Univerzalnog Vremena.

6. Prosječna visina iznad površine zemlje promatračkog zrakoplova će biti označena brojem od pet znamenki, koji slijedi šifra da predstavlja jedinice mjerenja bilo u stopama, slovom "F", ili u metrima, slovom "M".

7. Zemljopisna širina i zemljopisna dužina lokacije promatračkog zrakoplova će biti određena u stupnjevima s najbližim stotim dijelom stupnja, u formatu "dd.dd (N ili S) ddd.dd (E ili W)", ili u stupnjevima i minutama s najbližom minutom, u formatu "dd mm (N ili S) ddd mm (E ili W)."

8. Točni kurs promatračkog zrakoplova će biti određen u stupnjevima s najbližim stupnjem.

9. Kut nagiba promatračkog zrakoplova će biti određen u stupnjevima koje slijedi šifra da označi da li je nagib u lijevo, slovom "L", ili u desno, slovom "R".

10. Kut propinjanja promatračkog zrakoplova će biti određen u stupnjevima koje slijedi šifra za označavanje da li je propinjanje gore, slovom "U", ili dolje, slovom "D", u odnosu na horizontalu.

11. Kut zanošenja promatračkog zrakoplova će biti određen u stupnjevima koje slijedi šifra za označavanje da li je zanošenje u lijevo, slovom "L", ili u desno, slovom "R", u odnosu na putanju leta promatračkog zrakoplova.

12. Brzina promatračkog zrakoplova u odnosu na zemlju će biti označena brojem s tri znamenke koje slijedi dvoslovna šifra da označi jedinice mjerenja bilo u nautičkim miljama, slovima "NM", ili u kilometrima, slovima "KM", na sat.

13. Najbliža točka širine promatranog zemljinog pojasa će biti određena u kilometrima.

14. Kut promatranja će biti određen u stupnjevima mjerenim od vertikale.

15. Širina pojasa će biti određena u kilometrima.

16. Za fotografski film, sav spremljen materijal korišten tijekom promatračkog leta istim senzorom će biti numeriran u slijedu počevši od jedan. Svi pojedini originalni filmski negativi koji su eksponirani svakim senzorom će biti pojedinačno numerirani u slijedu, od prvog do zadnjeg negativa spremljenog materijala toga senzora. U svakom slučaju kada se film numerira korištenjem jednog ili dva broja po negativu, pojedini negativ će biti definiran bez nesporeda bilo specificiranjem broja najbližeg središtu negativa, ili, u slučaju da su brojevi na istoj udaljenosti od središta, manjim cijelim brojem.

ANEKS C

INFORMACIJE O PROMATRAČKOM ZRAKOPLOVU

Sukladno odredbama Članka V, točka 2. ovog Sporazuma, "Države potpisnice", kada odrede zrakoplov kao promatrački zrakoplov, će obavijestiti sve druge "Države potpisnice" o informacijama niže navedenim.

1. Identifikacija:

(A) tip i model; te

(B) broj kategorija, tip i konfiguracija svakog od senzora instaliranih na promatračkom zrakoplovu, kako je određeno sukladno odredbama Aneksa B ovog Sporazuma;

2. Planiranje misije:

(A) za svaki tip i konfiguraciju senzora instaliranog na promatračkom zrakoplovu:

(1) za onaj čija zemaljska rezolucija ovisi o visini iznad površine zemlje, visina iznad površine zemlje u metrima na kojoj takav senzor postiže zemaljsku rezoluciju za tu kategoriju senzora navedenu u Članku IV, točka 2. ovog Sporazuma;

(2) za onaj čija zemaljska rezolucija ne ovisi o visini iznad površine zemlje, visina za maksimalni doseg;

(B) optimalna brzina krstarenja u kilometrima na sat na svakoj visini određenoj sukladno stakvu (A) ove točke;

(C) potrošnja goriva u kilogramima po satu pri optimalnoj brzini krstarenja na svakoj visini određenoj sukladno stakvu (A) ove točke.

3. Navigacija, komunikacije i sredstva za osiguranje slijetanja:

(A) svaki tip opreme za navigaciju instalirane na promatračkom zrakoplovu, uključujući njegovu pozicionu točnost, u metrima; te

(B) radio komunikacije, oprema za prilaženje i sredstva za osiguranje slijetanja instalirana na promatračkom zrakoplovu, sukladno standardnoj praksi OMCZ.

4. Opsluživanje zrakoplova:

(A) dužina, raspon krila, maksimalna visina, razmak točkova i polumjer zaokreta;

(B) maksimalna težina pri uzlijetanju i maksimalna težina pri slijetanju;

(C) dužina piste zračne luke i čvrstoća asfaltne površine potrebite za maksimalne težine pri uzlijetanju i slijetanju, uključujući sve mogućnosti za slijetanje na neasfaltiranim pistama;

(D) tipovi i kapaciteti goriva, ulja, hidrauličnih tekućina i kisika;

(E) tipovi električnog opsluživanja i sklopovi za pokretanje; te

(F) bilo koji posebni zahtjevi.

5. Mogućnosti smještaja:

- (A) broj članova posade leta;
- (B) broj operatora na senzorima;
- (C) broj predstavnika leta, promatrača leta ili predstavnika koji će biti smješteni u zrakoplovu; i
- (D) broj kreveta.

ANEKS D

CERTIFIKACIJA PROMATRAČKOG ZRAKOPLOVA I SENZORA

ODJELJAK I OPĆE ODREDBE

1. Svaka "Država potpisnica" će imati pravo sudjelovanja u certifikaciji promatračkog zrakoplova svih tipova i modela i njima pridruženog kompleta senzora koje je odredila druga "Država potpisnica" sukladno Članku V ovog Sporazuma, za vrijeme koje će promatrački zrakoplov i njegovi senzori biti ispitani i na zemlji i tijekom leta.

2. Svaka certifikacija će biti obavljena u cilju utvrđivanja:

(A) da je zrakoplov tipa i modela određenog sukladno Članku V ovog Sporazuma;

(B) da su senzori instalirani na promatračkom zrakoplovu iste kategorije kako je određeno u Članku IV, točka 1. ovog Sporazuma i da zadovoljavaju zahtjeve određene u Članku IV, točka 2. ovog Sporazuma;

(C) da su tehničke informacije proslijeđene sukladno odredbama Aneksa B, Odjeljak I ovog Sporazuma;

(D) u slučaju da zemaljska rezolucija senzora ovisi o visini iznad površine zemlje, minimalne visine iznad površine zemlje s koje svaki takav senzor instaliran na promatračkom zrakoplovu tog tipa i modela može funkcionirati tijekom promatračkog leta, sukladno ograničenjima zemaljske rezolucije određenim u Članku IV, točka 2. ovog Sporazuma;

(E) u slučaju da zemaljska rezolucija ne ovisi o visini iznad površine zemlje, zemaljske rezolucije svakog takvog senzora instaliranog na promatračkom zrakoplovu tog tipa i modela, sukladno ograničenjima zemaljske rezolucije određenim u Članku IV, točka 2. ovog Sporazuma; te

(F) da su pokrivači otvora senzora i druga sredstva koja onemogućuju funkcioniranje senzora u propisanom položaju sukladno odredbama Članka IV, točka 4. ovog Sporazuma.

3. Svaka "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju će obavijestiti sve druge "Države potpisnice", najmanje 60 dana unaprijed, o razdoblju od sedam dana tijekom kojih će se održati certifikacija promatračkog zrakoplova i njegovih senzora. Takva obavijest će specificirati:

(A) "Državu potpisnicu" koja obavlja certifikaciju promatračkog zrakoplova i njegovih senzora;

(B) točku ulaza na koju osoblje "Država potpisnica" sudionica certifikacije treba doći;

(C) lokaciju na kojoj će se certifikacija obaviti;

(D) datume početka i završetka certifikacije;

(E) broj, tip i model svih promatračkih zrakoplova koji će se certificirati; te

(F) tip i model, opis i konfiguraciju svih senzora instaliranih na promatračkom zrakoplovu koji će se certificirati, sukladno formatu određenom u Aneksu B, Dodatak 1. ovog Sporazuma.

4. Najkasnije deset dana po primitku takve obavijesti sukladno odredbama točke 3. ovog Odjeljka, svaka "Država potpisnica" će obavijestiti sve druge "Države potpisnice" o svojoj namjeri da sudjeluje u certifikaciji takvog zrakoplova i njegovih senzora sukladno odredbama Članka IV, točka 11. Broj osoba koji će sudjelovati u toj certifikaciji iz onih "Država potpisnica" koje su najavile svoju namjeru da sudjeluju će biti određen od strane Konzultativne komisije Otvorenog neba. Ukoliko nije drugačije dogovoreno, broj osoba neće biti ukupno veći od 40 i uključivat će najviše četiri iz bilo koje "Države potpisnice". U slučaju da dvije ili više "Država potpisnica" najave svoju namjeru obavljanja certifikacije tijekom istog razdoblja, Konzultativna komisija Otvorenog neba će odlučiti koja će od njih obaviti certifikaciju u tome razdoblju.

5. Svaka "Država potpisnica" koja sudjeluje u certifikaciji će obavijestiti "Državu potpisnicu" koja obavlja certifikaciju najmanje 30 dana prije datuma početka certifikacije, o kojoj je obaviještena sukladno točki 3. ovog Odjeljka, o sljedećem:

(A) imena osoba koje sudjeluju u certifikaciji i, u slučaju da se koristi nekomercijalni transportni zrakoplov za putovanje do točke ulaza, popis imena članova posade, za svakoga spol, datum rođenja, mjesto rođenja i broj putovnice. Sve takve osobe će biti na popisu osoba određenih sukladno Članku XIII, Odjeljak I ovog Sporazuma;

(B) datum i predviđeno vrijeme dolaska tih osoba na točku ulaza; te

(C) način prijevoza koji će se koristiti za dolazak na točku ulaza.

6. Najmanje 14 dana prije datuma početka certifikacije promatračkog zrakoplova, koja je najavljena sukladno točki 3. ovog Odjeljka, "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju će proslijediti "Državama potpisnicama" koje sudjeluju u certifikaciji sljedeće informacije o svim sensorima instaliranim na promatračkom zrakoplovu, te o pridruženoj opremi koja se koristi za označavanje podataka prikupljenih sensorima:

(A) opis svakog sastavnog dijela senzora, uključujući njegovu funkciju, te sve veze s pridruženom opremom koja se koristi za označavanje podataka;

(B) fotografije svih senzora snimljenih odvojeno od promatračkog zrakoplova, sukladno sljedećim specifikacijama:

(1) svaki senzor će ispuniti najmanje 80 posto fotografije horizontalno ili vertikalno;

(2) takve fotografije mogu biti bilo u boji bilo crno-bijele i bit će veličine 18 puta 24 centimetra, uključujući okvir; te

(3) svaka fotografija će biti označena kategorijom senzora, njegovim tipom i modelom, te nazivom "Države potpisnice" koja predstavlja senzor za certifikaciju;

(C) upute o funkcioniranju svakog senzora tijekom leta.

7. U slučaju da nijedna "Država potpisnica" ne najavi svoju namjeru sudjelovanja u certifikaciji sukladno odredbama točke 5. ovog Odjeljka, "Država potpisnica" će obaviti sama ispitivanje tijekom leta sukladno odredbama Odjeljka III ovog Aneksa i izraditi izvješće o certifikaciji sukladno odredbama Odjeljka IV ovog Aneksa.

8. Odredbe Članka XIII, Odjeljak II ovog Sporazuma će se primijeniti na osoblje svih "Država potpisnica" koje sudjeluju u certifikaciji za cijelo razdoblje njihovog boravka na teritoriji "Države potpisnice" koja obavlja certifikaciju.

9. Osoblje svih "Država potpisnica" koje sudjeluju u certifikaciji će napustiti teritoriju "Države potpisnice" koja obavlja certifikaciju odmah nakon potpisivanja izvješća o certifikaciji.

ODJELJAK II ISPITIVANJE NA ZEMLJI

1. S odobrenjem "Države potpisnice" koja obavlja certifikaciju, ispitivanje na zemlji mogu obaviti više od jedne "Države potpisnice" simultano. "Države potpisnice" će imati pravo da zajednički obave ispitivanje na zemlji promatračkog zrakoplova i njegovih senzora. "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju će imati pravo određivanja broja osoba angažiranih za cijelo vrijeme ispitivanja na zemlji promatračkog zrakoplova i njegovih senzora.

2. Ukoliko nije drugačije dogovoreno, ispitivanje na zemlji neće premašivati tri razdoblja od osam sati za svaki promatrački zrakoplov i njegove senzore.

3. Prije početka ispitivanja na zemlji, "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju će proslijediti "Državama potpisnicama" koje sudjeluju u certifikaciji sljedeće informacije:

(A) za optičke panoramske i standardne aero-foto kamere:

(1) otisak modulacijske krivulje reakcije leća na prostornu frekvenciju (frekvencijsko/kontrastno obilježje) pri maksimalnom relativnom otvoru tih leća, u crtama po milimetru;

(2) specifikacije crno-bijelog zračnog filma koji će biti korišten za prikupljanje podataka tijekom promatračkog leta, ili za umnožavanje takvih podataka, sukladno odredbama Aneksa K, Odjeljak I, točka 2. ovog Sporazuma.

(3) specifikacije sredstava za obradu filma koja će se koristiti za razvijanje originalnih filmskih negativa i umnoživača koji će se

koristiti za izradu filmskih pozitiva ili negativa, sukladno odredbama

Aneksa K, Odjeljak I, točka 1. ovog Sporazuma; te

(4) podaci s pokusnog leta koji pokazuju zemaljsku rezoluciju kao funkciju visine iznad površine zemlje za svaki tip zračnog filma koji će biti korišten s optičkom kamerom;

(B) za video-kamere, podaci s pokusnog leta svih aparata koji su rezultirali pokazivanjem zemaljske rezolucije kao funkcije visine iznad površine zemlje;

(C) za infra-crvene linijske skenere, podaci s pokusnog leta svih aparata koji su rezultirali pokazivanjem zemaljske rezolucije kao funkcije visine iznad površine zemlje; te

(D) za bočne radare sa sintetičkim otvorom antene, podaci s pokusnog leta svih aparata koji su rezultirali pokazivanjem zemaljske rezolucije kao funkcije kosog dometa iz zrakoplova.

4. Prije početka ispitivanja na zemlji, "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju će održati brifing "Državi potpisnici" ili "Državama potpisnicama" o:

(A) njenom planu obavljanja ispitivanja na zemlji promatračkog zrakoplova i njegovih senzora;

(B) promatračkom zrakoplovu, isto tako i o njegovim sensorima, pridruženoj opremi i pokrivačima otvora senzora ili drugih sredstavima koji onemogućuju funkcioniranje senzora, označujući njihove lokacije na promatračkom zrakoplovu uz pomoć dijagrama, fotografija, slajdova i drugog vizualnog materijala;

(C) svim sigurnosnim mjerama koje će biti promatrane tijekom ispitivanja na zemlji promatračkog zrakoplova i njegovih senzora; te

(D) postupke inventure koji pratitelji "Države potpisnice" koja obavlja certifikaciju namjeravaju koristiti sukladno točki 6. ovog Odjeljka.

5. Prije početka ispitivanja na zemlji, sve "Države potpisnice" koje sudjeluju u certifikaciji će predati "Državi potpisnici" koja obavlja certifikaciju popis sve opreme koja će se koristiti tijekom ispitivanja na zemlji ili ispitivanja tijekom leta. "Državi potpisnici" koja obavlja ispitivanje će biti dozvoljeno da unese u promatrački zrakoplov i koristi video-kamere, ručne kazetofone i priručna elektronska računala. "Državama potpisnicama" koje sudjeluju u certifikaciji će biti dozvoljeno korištenje druge opreme, uz odobrenje "Države potpisnice" koja obavlja certifikaciju.

6. "Države potpisnice" koje sudjeluju u certifikaciji će, zajedno s "Državom potpisnicom" koja obavlja certifikaciju, izvršiti inventuru sve opreme određene u točki 5. ovog Odjeljka, te utvrditi postupke inventure koji će se slijediti za potvrdu da je sva oprema unesena u promatrački zrakoplov od strane "Država potpisnica" koje sudjeluju u certifikaciji odstranjena iz promatračkog zrakoplova nakon zaključenja ispitivanja.

7. Osoblje svih "Država potpisnica" koje sudjeluju u certifikaciji će imati pravo da obave sljedeće aktivnosti tijekom ispitivanja na zemlji promatračkog zrakoplova i svih senzora instaliranih na promatračkom zrakoplovu:

- (A) da potvrde da broj i konfiguracija svih senzora instaliranih na promatračkom zrakoplovu odgovara informacijama proslijeđenim sukladno odredbama Odjeljka I, točka 6. ovog Aneksa, Aneksa C i Aneksa B, Odjeljak I;
- (B) da se upoznaju sa svim instaliranim sensorima na promatračkom zrakoplovu, uključujući njihove sastavne dijelove i njihove međusobne veze te veze s bilo kojom pridruženom opremom koja se koristi za označavanje podataka;
- (C) da prate demonstraciju načina kontroliranja i funkcioniranja svih senzora; te;
- (D) da se upoznaju s podacima iz pokusnih letova koji su proslijeđeni sukladno odredbama točke 3. ovog Odjeljka.

8. Na zahtjev bilo koje od "Država potpisnica" koje sudjeluju u certifikaciji, "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju će fotografirati bilo koji senzor instaliran na promatračkom zrakoplovu, pridruženu opremu na promatračkom zrakoplovu, ili otvore senzora s njihovim pokrivačima ili druga sredstva koja onemogućuju funkcioniranje senzora. Takve fotografije će udovoljavati zahtjevima specificiranim u Odjeljku I, točka 6., stavci (B) (1), (2) i (3) ovog Aneksa.

9. "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju će imati pravo da odredi osoblje koje će pratiti tijekom cijelog ispitivanja na zemlji osoblje "Država potpisnica" koje sudjeluju u certifikaciji da se potvrdi pridržavanje odredaba ovog Odjeljka. Osoblje "Države potpisnice" koja obavlja certifikaciju neće ometati aktivnosti "Država potpisnica" koje sudjeluju u certifikaciji, sve dok takve aktivnosti nisu u suprotnosti sa sigurnosnim mjerama određenim u točki 4., stavak (C) ovog Odjeljka.

10. "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju će omogućiti "Državama potpisnicama" koje sudjeluju u certifikaciji pristup cijelom promatračkom zrakoplovu, njegovim sensorima i pridruženoj opremi i dostatnu energiju za funkcioniranje njegovih senzora i pridružene opreme. "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju će otvoriti određene pretince ili ukloniti ploče ili prepreke, u razmjeru neophodnom da se omogući ispitivanje bilo kojeg senzora i pridružene opreme podvrgnute ispitivanju.

11. Bez obzira na odredbe ovog Odjeljka, ispitivanje na zemlji će biti obavljeno na način da:

- (A) ne degradira, oštećuje ili sprečava daljnje funkcioniranje promatračkog zrakoplova i njegovih senzora;
- (B) ne mijenja električnu ili mehaničku strukturu promatračkog zrakoplova i njegovih senzora; ili
- (C) ne umanjuje sposobnost za let promatračkog zrakoplova.

12. "Države potpisnice" koje sudjeluju u certifikaciji će imati pravo mjerenja, pravljenja bilježaka, skica, sličnih zapisa i bilješki korištenjem sredstava popisanih u točki 5. ovog Odjeljka, koje se odnose na promatrački zrakoplov, njegove senzore i njima pridruženu opremu. Takav radni materijal može zadržati "Država potpisnica" koja sudjeluje u

certifikaciji i on neće biti podvrgnut bilo kakvom pregledu ili ispitivanju "Države potpisnice" koja obavlja certifikaciju.

13. "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju će nastojati da u potpunosti odgovori na pitanja "Država potpisnica" koje sudjeluju u certifikaciji, vezana za ispitivanje na zemlji.

14. Nakon završetka ispitivanja na zemlji, "Države potpisnice" koje sudjeluju u certifikaciji će napustiti promatrački zrakoplov, a "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju će imati pravo korištenja vlastitih postupaka inventure utvrđenih sukladno točki 6. ovog Odjeljka za potvrdu da je sva oprema korištena tijekom ispitivanja na zemlji sukladno točki 5. ovog Odjeljka odstranjena iz promatračkog zrakoplova.

ODJELJAK III ISPITIVANJE TIJEKOM LETA

1. Povrh obavljanja ispitivanja na zemlji promatračkog zrakoplova i njegovih senzora, "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju će izvršiti jedno ispitivanje tijekom leta njegovih senzora, koje će biti dostatno :

- (A) da omogući promatranje funkcioniranja svih senzora instaliranih na promatračkom zrakoplovu;
- (B) u slučaju da zemaljska rezolucija senzora ovisi o visini iznad površine zemlje, da utvrdi minimalnu visinu iznad površine zemlje na kojoj će svaki takav senzor instaliran na promatračkom zrakoplovu tog tipa i modela funkcionirati u bilo kojem promatračkom letu, sukladno ograničenjima zemaljske rezolucije navedenim u Članku IV, točka 2. ovog Sporazuma; te
- (C) u slučaju da zemaljska rezolucija senzora ne ovisi o visini iznad površine zemlje, za utvrđivanje da je zemaljska rezolucija svakog instaliranog senzora takvog tipa i modela u skladu s ograničenjima zemaljske rezolucije navedenim u Članku IV, točka 2. ovog Sporazuma.

2. Prije početka ispitivanja senzora tijekom leta, "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju će brifirati "Državama potpisnicama" koje sudjeluju u certifikaciji svoj plan za obavljanje ispitivanja tijekom leta. Takav brifing će uključivati sljedeće informacije:

- (A) dijagram kalibracijskih objekata koje se namjerava koristiti u ispitivanju tijekom leta sukladno odredbama Dodatka 1., Odjeljak I, točka 5. ovog Aneksa;
- (B) predviđeno vrijeme, meteorološke uvjete, broj, pravac i visinu iznad površine zemlje svakog preleta iznad kalibracijskog objekta koji odgovara svakom senzoru koji se certificira; te
- (C) sve potrebne sigurnosne uvjete koji će biti promatrani za vrijeme ispitivanja tijekom leta promatračkog zrakoplova i njegovih senzora.

3. Prije i za vrijeme obavljanja ispitivanja tijekom leta, "Države potpisnice" koje sudjeluju u certifikaciji će imati pravo da posjete lokaciju kalibracijskih objekata. "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju će osigurati takvu opremu kakva je potrebna za potvrđivanje da kalibracijski objekti udovoljavaju specifikacijama utvrđenim u Dodatku 1., Odjeljak I ovog Aneksa.

4. Ispitivanje tijekom leta će se obaviti po danu i u vedrim atmosferskim uvjetima, ukoliko nije drugačije dogovoreno, iznad kalibracijskih objekata koji odgovaraju svakoj od kategorija senzora instaliranih na promatračkom zrakoplovu sukladno odredbama Dodatka 1., Odjeljak II ovog Aneksa, da se utvrdi zemaljska rezolucija svakog senzora.

5. "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju će osigurati takve podatke o meteorološkim uvjetima na lokaciji kalibracijskih objekata za vrijeme ispitivanja tijekom leta senzora koji su neophodni za proračune sukladne metodologiji specificiranoj u Dodatku 1., Odjeljak III ovog Aneksa.

6. Svaka "Država potpisnica" će imati pravo određivanja osoblja da sudjeluje u ispitivanju tijekom leta. U slučaju da broj osoba tako određenih premašuje kapacitet sjedala promatračkog zrakoplova, "Države potpisnice" koje sudjeluju u certifikaciji će se dogovoriti koje će osobe sudjelovati u ispitivanju tijekom leta.

7. Osoblje "Država potpisnica" određeno sukladno točki 6. ovog Odjeljka će imati pravo da promatra upravljanje sensorima od strane osoblja "Države potpisnice" koja obavlja certifikaciju.

8. Osoblje "Država potpisnica" koje sudjeluju u certifikaciji će imati pravo promatranja otpečaćenja filmske kasete te pohranjivanja, obrade i rukovanja s originalnim filmskim negativom koji je eksponiran za vrijeme ispitivanja tijekom leta, sukladno odredbama Aneksa K, Odjeljak II ovog Sporazuma.

ODJELJAK IV IZVJEŠĆE O CERTIFIKACIJI

1. Nakon završetka ispitivanja na zemlji i ispitivanja tijekom leta, podatke prikupljene sensorima i s kalibracijskih objekata će zajedno ispitati "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju i "Države potpisnice" koje sudjeluju u certifikaciji. Ove "Države potpisnice" će pripremiti izvješće o certifikaciji koje će utvrditi:

- (A) da je promatrački zrakoplov tipa i modela određenog sukladno Članku V ovog Sporazuma;
- (B) da su senzori instalirani na promatračkom zrakoplovu kategorije određene Člankom IV, točka 1. ovog Sporazuma i da udovoljavaju zahtjevima Članka IV, točka 2. ovog Sporazuma;
- (C) da su tehničke informacije o sensorima proslijeđene sukladno Aneksu B, Odjeljak I ovog Sporazuma;
- (D) u slučaju da zemaljska rezolucija senzora ovisi o visini iznad površine zemlje, minimalnu visinu iznad površine zemlje na kojoj svaki takav senzor na promatračkom zrakoplovu tog tipa i modela može funkcionirati tijekom promatračkog leta sukladno ograničenjima zemaljske rezolucije određenim u Članku IV, točka 2. ovog Sporazuma;
- (E) u slučaju da zemaljska rezolucija ne ovisi o visini iznad površine zemlje, zemaljsku rezoluciju svakog takvog senzora instaliranog na promatračkom zrakoplovu, tog tipa i modela, sukladno ograničenjima zemaljske rezolucije

određenim u Članku IV, točka 2. ovog Sporazuma; te

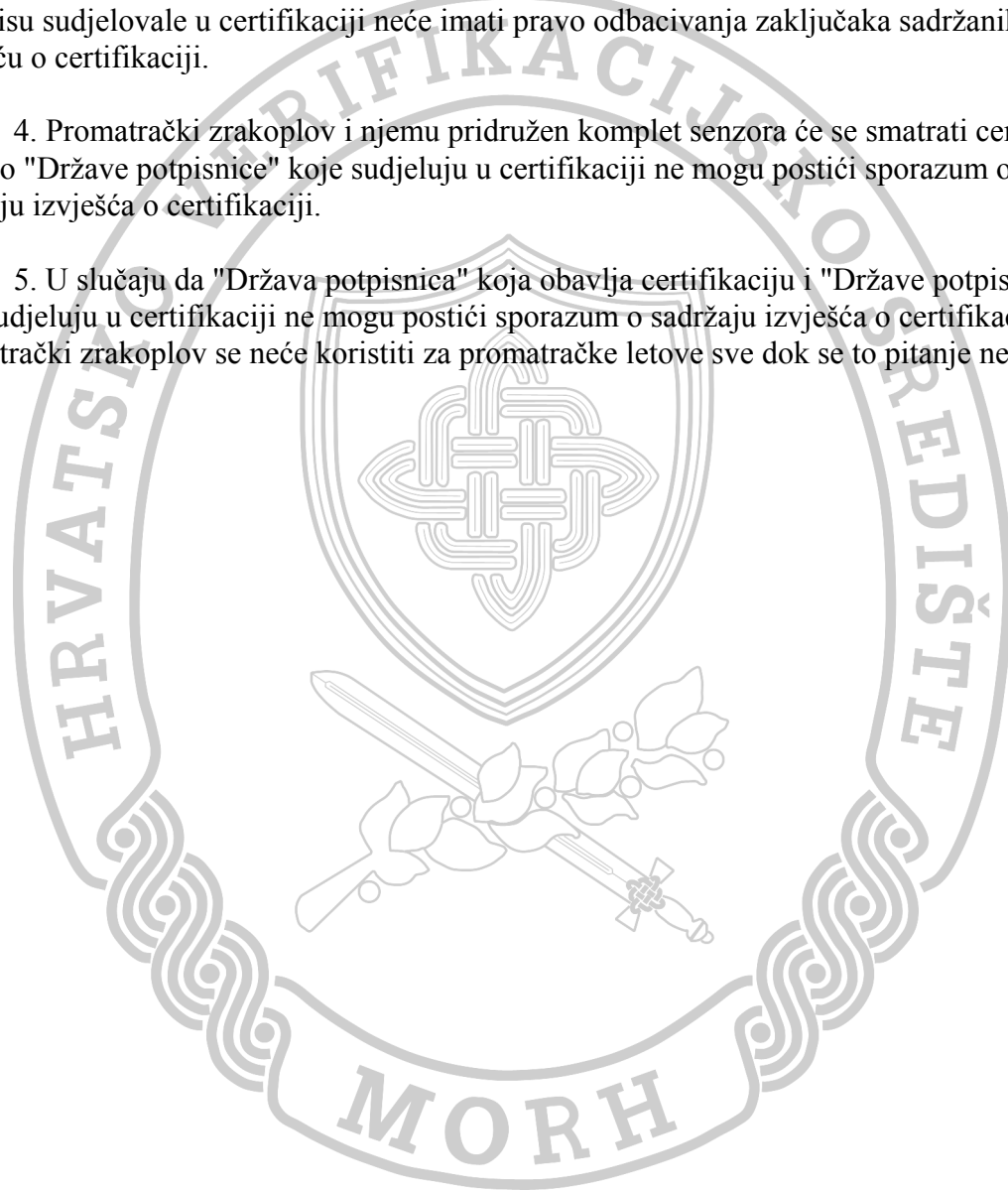
(F) da su pokrivači otvora senzora i druga sredstva koja onemogućuju funkcioniranje senzora sukladni odredbama Članka IV, točka 4. ovog Sporazuma

2. Primjerak informacije za svaki senzor priređene sukladno Odjeljku I, točka 6. i Odjeljku II, točke 3. i 8. ovog Aneksa će biti pridodan izvješću o certifikaciji.

3. Primjerci izvješća o certifikaciji će biti proslijeđeni svim drugim "Državama potpisnicama" od strane "Države potpisnice" koja obavlja certifikaciju. "Države potpisnice" koje nisu sudjelovale u certifikaciji neće imati pravo odbacivanja zaključaka sadržanih u izvješću o certifikaciji.

4. Promatrački zrakoplov i njemu pridružen komplet senzora će se smatrati certificiran ukoliko "Države potpisnice" koje sudjeluju u certifikaciji ne mogu postići sporazum o sadržaju izvješća o certifikaciji.

5. U slučaju da "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju i "Države potpisnice" koje sudjeluju u certifikaciji ne mogu postići sporazum o sadržaju izvješća o certifikaciji, promatrački zrakoplov se neće koristiti za promatračke letove sve dok se to pitanje ne riješi.

DODATAK 1 ANEKSU D

METODOLOGIJA ZA VERIFIKACIJU PERFORMANSI SENZORA INSTALIRANIH NA PROMATRAČKOM ZRAKOPLOVU

Zemaljska rezolucija svih senzora instaliranih na promatračkom zrakoplovu te, kada njegova performansa ovisi o visini iznad površine zemlje, minimalna visina iznad površine zemlje na kojoj takav senzor može funkcionirati, će biti utvrđena i potvrđena na temelju podataka prikupljenih iznad kalibracijskih objekata odgovarajućih svakoj kategoriji senzora sukladno specifikacijama u Odjeljku I i proračunatih sukladno metodologiji utvrđenoj od strane Konzultativne komisije Otvorenog neba.

ODJELJAK I SPECIFIKACIJE KALIBRACIJSKIH OBJEKATA

1. Kalibracijske objekte će osigurati "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju sukladno odredbama Aneksa D ovog Sporazuma. Takvi kalibracijski objekti će biti korišteni za utvrđivanje zemaljske rezolucije senzora, tipa odgovarajućeg za svaku kategoriju senzora, te priređeni sukladno obilježjima dolje navedenim.

2. Kalibracijski objekti za utvrđivanje zemaljske rezolucije optičkih kamera će se sastojati od serija skupina naizmjeničnih crnih i bijelih pruga. Svaka skupina pruga će se sastojati od minimalno dvije crne pruge razdvojene bijelom prugom. Odnos širine crnih i bijelih pruga u skupini će ostati konstantan. Širina pruga u skupinama pruga na kalibracijskom objektu će se mijenjati u omjerima dostatnim za osiguranje točnog mjerenja zemaljske rezolucije. Dužina pruga će ostati konstantna u svakoj skupini. Kontrastni razmjer crnih u odnosu na bijele pruge će biti konzistentan kroz cijeli objekat i bit će najmanje 5 prema 1 (ekvivalent modulaciji od 0.66).

3. Kalibracijske objekte za utvrđivanje zemaljske rezolucije infra-crvenih linijskih skenera će utvrditi Konzultativna komisija Otvorenog neba tijekom razdoblja privremene primjene.

4. Kalibracijski objekti za utvrđivanje zemaljske rezolucije bočnih radara sa sintetičkim otvorom antene će se sastojati od reda piramidalnih reflektora čija konfiguracija će biti sukladna metodologiji određenoj od strane Konzultativne komisije Otvorenog neba tijekom razdoblja privremene primjene.

5. Svaka "Država potpisnica" će proslijediti svim drugim "Državama potpisnicama" dijagram kalibracijskih objekata koje namjerava koristiti u svrhu ispitivanja tijekom leta. Takvi dijagrami će biti obilježeni sa sveukupnim dimenzijama kalibracijskih objekata, njihovim lokacijama i tipom terena na kojem su razmješteni, isto kao i s informacijama odgovarajućim svakom tipu kalibracijskog objekta kako je određeno od strane Konzultativne komisije Otvorenog neba tijekom razdoblja privremene primjene.

ODJELJAK II OBAVLJANJE ISPITIVANJA TIJEKOM LETA

1. U svrhu određivanja zemaljske rezolucije panoramskih ili vertikalno instaliranih standardnih aero-foto kamera, pravac leta promatračkog zrakoplova će biti direktno iznad kalibracijskog objekta i s istim paralelan.. U

svrhu određivanja zemaljske rezolucije koso instaliranih standardnih aero-foto kamera, pravac leta promatračkog zrakoplova će biti paralelan kalibracijskom objektu u takvom

dosegu da se slika kalibracijskog objekta pojavljuje u prednjem dijelu vidnog polja optičke kamere postavljene na maksimalni kut mjereno od horizontale ili na minimalni kut mjereno od vertikale.

2. U svrhu određivanja zemaljske rezolucije infra-crvenih linijskih skenera, pravac leta promatračkog zrakoplova će biti direktno iznad kalibracijskog objekta i s istim paralelan na dogovorenoj visini iznad površine zemlje.

3. U svrhu određivanja zemaljske rezolucije bočnih radara sa sintetičkim otvorom antene, pravac leta promatračkog zrakoplova će biti bočno prema redu kutnih reflektora.

ODJELJAK III ANALIZA PODATAKA PRIKUPLJENIH ZA VRIJEME ISPITIVANJA TIJEKOM LETA

1. Po isteku ispitivanja tijekom leta, "Država potpisnica" koja obavlja certifikaciju i "Države potpisnice" koje sudjeluju u certifikaciji će zajednički analizirati podatke prikupljene za vrijeme ispitivanja tijekom leta sukladno Aneksu D, Odjeljak IV, točka 1. ovog Sporazuma.

2. Metodologiju za proračunjavanje minimalne visine iznad površine zemlje na kojoj svaka optička kamera instalirana na promatračkom zrakoplovu može funkcionirati tijekom promatračkog leta, uključujući vrijednost kontrastnog razmjera ili ekvivalentne modulacije koja će se koristiti u ovom proračunjavanju, koja neće biti manja od 1.6:1 (tome odgovara 0.23) i neće biti veća od 4:1 (tome odgovara 0.6), će odrediti Konzultativna komisija Otvorenog neba tijekom razdoblja privremene primjene i prije 30. lipnja 1992.. Zemaljska rezolucija optičkih kamera će biti određena vizualnom analizom slike kalibracijskog objekta na originalnom filmskom negativu. Brojčana vrijednost zemaljske rezolucije će biti jednaka širini najmanje pruge kalibracijskog objekta koja se može razlikovati kao posebna pruga.

3. Metodologiju za proračunjavanje minimalne visine iznad površine zemlje na kojoj svaka od kamera instaliranih na promatračkom zrakoplovu može funkcionirati tijekom promatračkog leta će odrediti Konzultativna komisija Otvorenog neba tijekom razdoblja privremene primjene.

4. Metodologiju za proračunjavanje minimalne visine iznad površine zemlje na kojoj infra-crveni linijski skener instaliran na promatračkom zrakoplovu može funkcionirati tijekom promatračkog leta, uključujući vrijednost minimalne temperaturne razlike rastavljanja koja će se koristiti u ovom proračunjavanju, će odrediti Konzultativna komisija Otvorenog neba tijekom razdoblja privremene primjene.

5. Metodologiju za proračunjavanje zemaljske rezolucije bočnih radara sa sintetičkim otvorom antene, uključujući određivanje odnosa između metode impulsnog odgovora i metode razdvajanja objekata, će odrediti Konzultativna komisija Otvorenog neba tijekom razdoblja privremene primjene.

ANEKS E

PROCEDURE DOLASKA I ODLASKA

1. Svaka "Država potpisnica" će odrediti jednu ili više točaka ulaza, jednu ili više točaka izlaza, te jednu ili više zračnih luka Otvorenog neba na svojoj teritoriji. Točke ulaza i točke izlaza mogu biti, ali ne moraju, iste kao zračne luke Otvorenog neba. Ukoliko nije drugačije dogovoreno, ako je zračna luka Otvorenog neba različita od točke ulaza, zračna luka Otvorenog neba će biti određena tako da "promatračka strana" može dospjeti u zračnu luku Otvorenog neba unutar pet sati od točke ulaza bilo u vlastitom promatračkom zrakoplovu ili prijevozom koji osigurava "promatrana strana". "Promatračka strana", nakon dolaska na točku ulaza ili u zračnu luku Otvorenog neba, će imati pravo na period odmora, utvrđen odredbama Članka VI ovog Sporazuma.

2. Svaka "Država potpisnica" će imati pravo određivanja kontrolnih točaka ulaza i kontrolnih točaka izlaza. Ako se "Država potpisnica" odluči da odredi kontrolne točke ulaza i kontrolne točke izlaza, takve točke će olakšati let s teritorije "promatračke strane" na točku ulaza "promatrane strane". Planirani letovi između kontrolnih točaka ulaza i točaka ulaza te između točaka izlaza i kontrolnih točaka izlaza će biti obavljani sukladno objavljenim standardima OMCZ te preporučenoj praksi i nacionalnim propisima. U slučaju da će dijelovi letova između kontrolnih točaka ulaza i točaka ulaza te između točaka izlaza i kontrolnih točaka izlaza biti u međunarodnom zračnom prometu, letovi kroz međunarodni zračni promet će biti obavljani sukladno objavljenim međunarodnim propisima.

3. Informacije o točkama ulaza i točkama izlaza, zračnim lukama Otvorenog neba, kontrolnim točkama ulaza i kontrolnim točkama izlaza, zračnim lukama za opskrbu gorivom, te kalibracijskim objektima će početno biti kako je navedeno u Dodatku 1. ovog Aneksa.

4. "Država potpisnica" će imati pravo uvođenja promjena u Dodatku 1 ovog Aneksa obavješćujući sve druge "Države potpisnice" o takvim promjenama, pismeno, najmanje 90 dana prije nego takve promjene stupe na snagu.

5. Svaka "Država potpisnica" će osigurati učinkovito promatranje svoje cjelokupne teritorije kako slijedi:

(A) za kopnenu teritoriju, zračne luke Otvorenog neba će biti određene na takav način da nijedna točka na njenoj teritoriji nije udaljenija od jedne ili više takvih zračnih luka nego je 35 posto maksimalne duljine leta ili duljina određenih za tu "Državu potpisnicu" sukladno Aneksu A ovog Sporazuma;

(B) za dijelove teritorije koji su odvojeni od kopnene teritorije:

(1) ta "Država potpisnica" će primijeniti odredbe stavka (A) ove točke;
ili

(2) u slučaju da su dio ili dijelovi teritorije razdvojeni od kopnene teritorije više od 600 kilometara, ili ako je dogovoreno između te "Države potpisnice" i "promatračke strane", ili ako je drugačije određeno u Aneksu A, ta "Država potpisnica" će odrediti posebne postupke, uključujući moguće korištenje zračnih luka za opskrbu gorivom; ili

- (3) u slučaju da su dio ili dijelovi teritorije razdvojeni od kopnene teritorije manje od 600 kilometara, a takav dio ili dijelovi teritorije nisu obuhvaćeni odredbama stavka (A) ove točke, ta "Država potpisnica" može odrediti posebnu maksimalnu duljinu leta u Aneksu A da obuhvati takav dio ili dijelove svoje teritorije.

6. Odmah nakon dolaska promatračkog zrakoplova na točku ulaza, i neposredno prije odlaska promatračkog zrakoplova s točke izlaza, obje, "promatrana strana" i "promatračka strana" će inspicirati pokrivače otvora senzora ili druga sredstva koja onemogućuju funkcioniranje senzora instaliranih sukladno Članku IV, točka 4. U slučaju da je točka ulaza različita od zračne luke Otvorenog neba iz koje započinje promatrački let, obje, i "promatrana strana" i "promatračka strana" će inspicirati pokrivače otvora senzora ili druga sredstva koja onemogućuju funkcioniranje neposredno prije odlaska promatračkog zrakoplova iz točke ulaza na put ka zračnoj luci Otvorenog neba iz koje započinje promatrački let. U slučaju da je točka izlaza različita od zračne luke Otvorenog neba na kojoj promatrački let završava, obje, i "promatrana strana" i "promatračka strana" će inspicirati pokrivače otvora senzora ili druga sredstva koja onemogućuju funkcioniranje senzora neposredno prije odlaska promatračkog zrakoplova iz takve zračne luke na put ka točki izlaza.

7. "Država potpisnica" će imati pravo ispitivanja i popisivanja sve opreme koju druga "Država potpisnica" namjerava koristiti u svrhu obavljanja pred-letne inspekcije senzora te, ako je primjenljivo, promatračkog zrakoplova, isto kao i opreme koju "predstavnicima leta" namjeravaju unijeti u promatrački zrakoplov. Takvo ispitivanje i popisivanje:

(A) će započeti najkasnije jedan sat nakon dolaska takve opreme na točku ulaza ili u zračnu luku Otvorenog neba, po izboru "Države potpisnice" koja obavlja popisivanje, te će završiti u roku od jednog sata; te

(B) će biti provedeno u nazočnosti jedne ili više osoba koje je odredila druga "Država potpisnica".

8. Ukoliko, tijekom ispitivanja i popisivanja opreme koja će se koristiti za inspiciranje senzora i, ako je primjenljivo, inspiciranja promatračkog zrakoplova, isto kao i opreme koju "predstavnicima leta" namjeravaju unijeti u promatrački zrakoplov, "Država potpisnica" koja obavlja ispitivanje i popisivanje utvrdi da oprema nije u skladu s popisom dozvoljene opreme sadržane u Aneksu D, Odjeljak II, točka 5., ili s opremom opisanom u Aneksu G, Odjeljak I, točka 4., ista će imati pravo da uskrati dopuštenje za korištenje takve opreme. Oprema koja je tako identificirana da ju je na teritoriju "promatrane strane" unijela "promatračka strana" će biti, ukoliko nije drugačije dogovoreno:

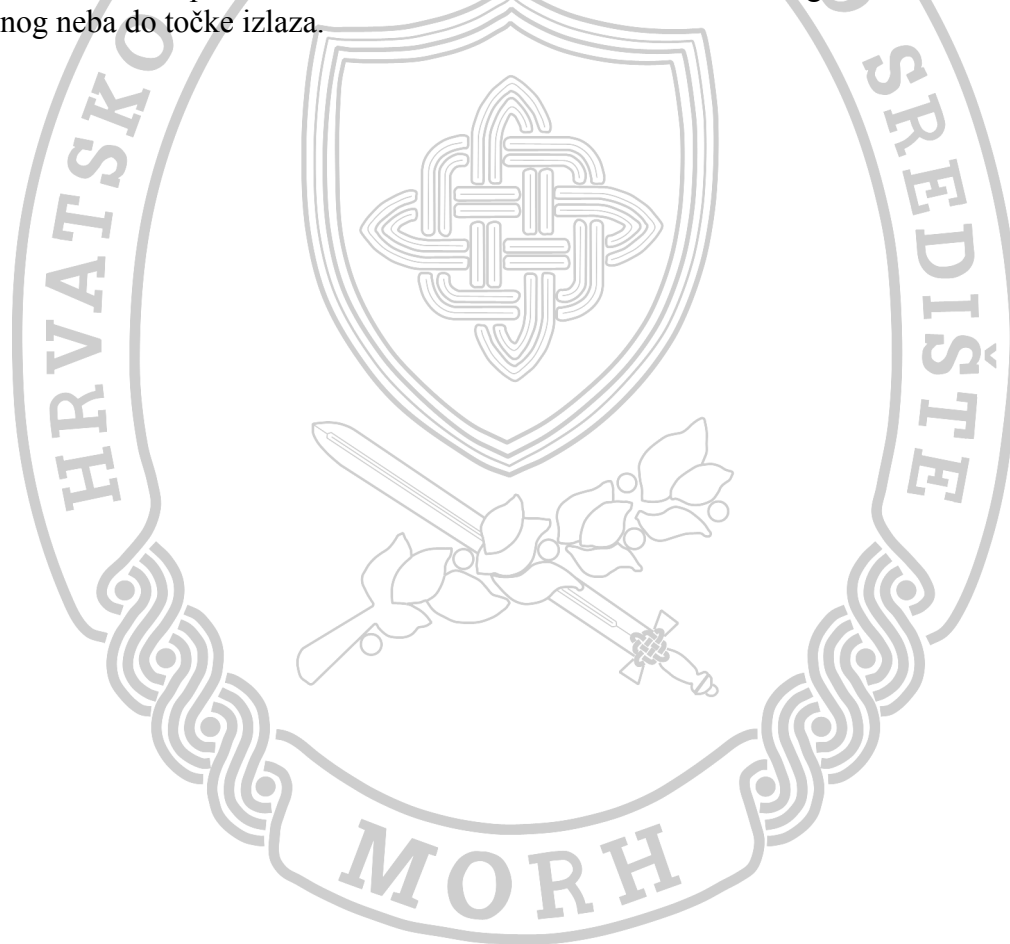
(A) radi pohrane smještena u zapečaćeni kontejner; te

(B) potom otpremljena s teritorije "promatrane strane" prvom prilikom, najkasnije po odlasku "promatračke strane" s teritorije "promatrane strane".

9. U slučaju da "promatračka strana" putuje na točku ulaza navedenu u obavještenju prosljeđenom sukladno Članku VI, koristeći transportni zrakoplov registriran u "promatračkoj strani" ili u drugoj "Državi potpisnici", transportnom zrakoplovu će biti dopušteno:

- (A) da napusti teritoriju "promatrane strane";
- (B) u slučaju da je točka ulaza ista točki izlaza, da ostane na točki ulaza do odlaska "promatračke strane" s teritorije "promatrane strane"; ili
- (C) u slučaju da točka ulaza nije ista točki izlaza, da odleti na točku izlaza u vremenu dostatnom za dalji odmor posade prije odlaska svog osoblja "promatračke strane" s teritorije "promatrane strane".

10. U slučaju da promatrački zrakoplov osigurava "promatrana strana" i da "promatračka strana" ne koristi svoj vlastiti transportni zrakoplov za prijevoz svog osoblja od točke ulaza do zračne luke Otvorenog neba, "promatrana strana" će osigurati da se osoblje "promatračke strane" preveze od točke ulaza do zračne luke Otvorenog neba i od zračne luke Otvorenog neba do točke izlaza.

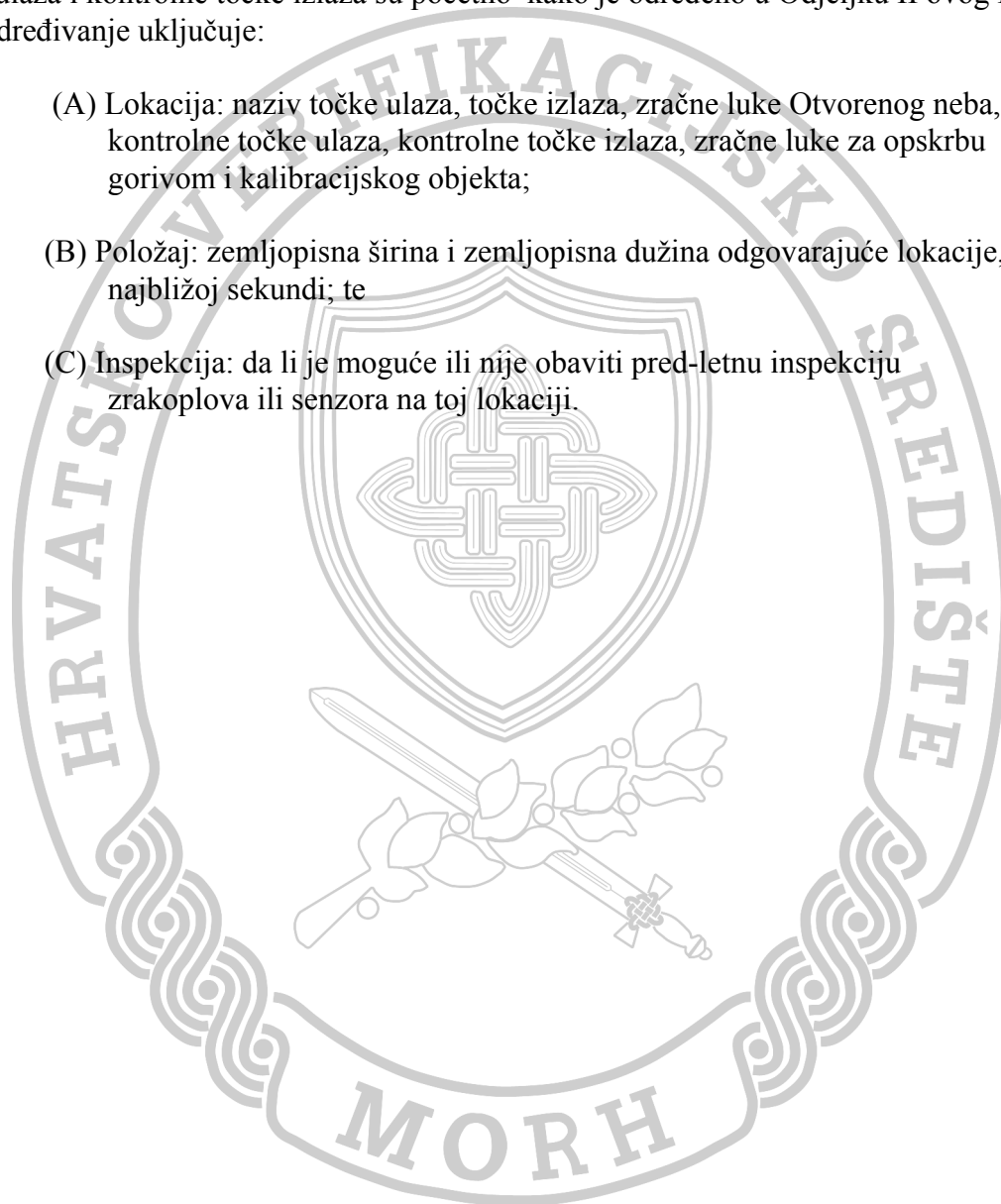
ANEKS E

DODATAK 1.

ODJELJAK I   ODREĐIVANJE LOKACIJA

Lokacije koje će se koristiti kao točke ulaza, točke izlaza, zračne luke Otvorenog neba, zračne luke za opskrbu gorivom, kalibracijski objekti, te, ako je primjenljivo, kontrolne točke ulaza i kontrolne točke izlaza su početno kako je određeno u Odjeljku II ovog Dodatka. Ovo određivanje uključuje:

- (A) Lokacija: naziv točke ulaza, točke izlaza, zračne luke Otvorenog neba, kontrolne točke ulaza, kontrolne točke izlaza, zračne luke za opskrbu gorivom i kalibracijskog objekta;
- (B) Položaj: zemljopisna širina i zemljopisna dužina odgovarajuće lokacije, u najbližoj sekundi; te
- (C) Inspekcija: da li je moguće ili nije obaviti pred-letnu inspekciju zrakoplova ili senzora na toj lokaciji.

**ODJELJAK II TOČKE ULAZA, TOČKE IZLAZA, ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA,
KONTROLNE TOČKE ULAZA, KONTROLNE TOČKE IZLAZA, ZRAČNE LUKE ZA
OPSKRBU GORIVOM, I KALIBRACIJSKI OBJEKTI**

Država potpisnica: **Savezna Republika Njemačka**

TOČKA ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Koln/Bonn (EDDK)	S 50-52-02 I 007-08-37	Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Wunstorf (EDNW)	S 52-27-48 I 009-25-70	Ne
Landsberg/Lech (EDSA)	S 48-04-28 I 010-54-42	Ne

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>
Koln/Bonn	Bit će određen

Država potpisnica: **Sjedinjene Američke Države**

TOČKE ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Washington Dulles International, DC	S 38-56-36 Z 077-27-24	Ne
Travis AFB California	S 38-15-48 Z 121-55-48	Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Travis AFB California	S 38-15-48 Z 121-55-48	Da
Elmendorf AFB Alaska	S 61-15-12 Z 149-47-30	Ne
Wright-Patterson AFB Ohio	S 39-49-36 Z 084-02-54	Da

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

Honolulu International Hawaii	S 21-19-06 Z 157-55-24
Tinker AFB Oklahoma	S 35-25-06 Z-097-23-18
Robins AFB Georgia	S 32-38-24 Z 083-35-30
Ellsworth AFB South Dakota	S 44-08-33 Z 103-06-12

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

LOKACIJA

Travis AFB

Wright Patterson AFB

POLOŽAJ

S 38-14-57
Z 121-56-47

S 39-46-36
Z 084-07-04

Država potpisnica:

**Grupa "Država potpisnica" Republika Bjelorusija i Ruska
Federacija**

TOČKE ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Kubinka	S 55-36-30 I 036-39-10	Da
Ulan-Ude	S 51-48-00 I 107-27-00	Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Kubinka	S 55-36-30 I 036-39-10	Da
Ulan-Ude	S 51-48-00 I 107-27-00	Da
Magadan	S 59-54-06 I 150-03-01	Ne
Vorkuta	S 67-29-00 I 063-59-00	Ne

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>

Države potpisnice: **Benelux**

TOČKA ULAZA / IZLAZA

LOKACIJA

POLOŽAJ

INSPEKCIJA
ZRAKOPLOVA / SENZORA

Zaventem/
Melsbroek

S 50-54-01
Z 004-59-09

Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

LOKACIJA

POLOŽAJ

INSPEKCIJA
ZRAKOPLOVA / SENZORA

Zaventem/
Melsbroek

S 50-54-01
Z 004-59-09

Da

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

LOKACIJA

POLOŽAJ

Volkel

S 54-39-03
Z 005-42-02

Država potpisnica: **Bugarska**

TOČKA ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Sofija	S 42-41-07 I 023-24-05	Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Sofija	S 42-41-07 I 023-24-05	Da
Burgas	S 42-34-00 I 027-30-00	Ne

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>
Sofija	S 42-41-07 I 023-24-05
Burgas	S 42-34-00 I 027-30-00

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>

Država potpisnica: **Kanada**

TOČKA ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Ottawa (CYOV)	S 45-19-21 Z 075-40-10	Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Ottawa	S 45-19-21 Z 075-40-10	Da
Iqaluit	S 63-45-22 Z 068-33-25	Ne
Yellowknife	S 62-27-45 Z 114-26-20	Ne

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>
Edmonton	S 53-18-35 Z 113-34-43
Halifax	S 44-52-51 Z 063-30-33
Winnipeg	S 49-54-39 Z 097-14-35
Churchill	S 54-44-13 Z 097-14-35

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>
Područje Ottawe	Bit će određen

Država potpisnica: **Kraljevina Danska**

TOČKE ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Kopenhagen International Airport (EKCH)	S 55-37-07 I 012-39-26	Ne
Vojna zračna luka Vaerlose (EKVL)	S 55-46-09 I 012-19-34	Da

ZRAČNA LUKA OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Vojna zračna luka Vaerlose	S 55-46-09 I 012-19-34	Da

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>
Vagar zračna luka (EKVG)	S 62-03-51 Z 007-16-26
Soendre Stroemfjord International zračna luka (BGSF)	S 67-01-05 Z 050-41-39

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>
Vojna zračna luka Vaerlose	S 55-46-09 I 012-19-34

Država potpisnica: **Kraljevina Španjolska**

TOČKA ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Getafe	S 40-17-43 Z 015-23-05	Da

TOČKA ULAZA / IZLAZA ZA KANARSKE OTOKE

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Gando	S 27-55-49 Z 015-23-05	Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Getafe	S 40-17-43 Z 003-43-21	Da
Valencia	S 39-29-26 Z 000-28-50	Ne
Valladolid	S 41-42-26 Z 004-51-02	Ne
Moron	S 37-10-34 Z 005-36-53	Ne

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

A	SINLU	S 43-24-48	Z 001-42-48
B	ISTER	S 40-03-48	Z 004-40-00
C	ELVAR	S 39-13-30	Z 007-13-00
D	ORTOP	S 36-02-48	Z 007-23-00
	ETRAM	S 30-22-18	Z 013-17-54

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

Nema

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>

Država potpisnica: **Republika Francuska**

TOČKA ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Orleans-Bricy	S 47-59-12 I 001-45-43	Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Orleans-Bricy	S 47-59-12 I 001-45-43	Da

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

Nema

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>

Država potpisnica: **Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske**

TOČKE ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>

Brize Norton	S 51-44-97 Z 001-34-93	Da

Heatrow	S 51-28-72 Z 000-27-47	Ne

Opaska: Heatrow je samo za planirani dolazak osoblja u putničkom prometu. Nije za promatrački ili transportni zrakoplov.

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>

Brize Norton	S 51-44-97 Z 001-34-93	Da

Scampton	S 53-18-45 Z 000-32-95	Da

Leuchars	S 55-22-38 Z 000-52-03	Da

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

ENTRY	DANDY	S 55-20-6	I 005-00-00
	REFSO	S 51-48-6	I 002-40-00

EXIT	DANDY	S 55-20-6	I 005-00-00
	REDFA	S 52-06-57	I 002-29-27

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

Nema

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>

Brize Norton	S 51-44-97 Z 001-34-93

Država potpisnica: **Republika Grčka**

TOČKA ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Thessaloniki International	S 40-27-22 I 022-59-21	Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Thessaloniki International	S 40-27-22 I 022-59-21	Da
Elefsis	S 38-04-00 I 023-33-38	Da

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Chouchouligovo	S 41-24-40 I 023-22-02

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>

Država potpisnica: **Republika Mađarska**

TOČKE ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Budapest/Ferihegy (LHBP)	S 47-26-18 I 019-15-48	Da
Tokol (LHTL)	S 47-21-14 I 018-58-08	Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Budapest/Ferihegy (LHBP)	S 47-26-18 I 019-15-48	Da
Tokol (LHTL)	S 47-21-14 I 018-58-08	Da

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

Nema

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>
	Bit će određen

Država potpisnica: **Republika Island**

TOČKA ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>

Keflavik	S 63-59-48 Z 022-36-30	Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>

	S 63-59-07 Z 022-36-20	

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>

Država potpisnica: **Republika Italija**

TOČKE ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Ciampino	S 41-48-10 I 012-36-10	Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Ciampino	S 41-48-10 I 012-36-10	Da

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

Gore navedena Zračna luka otvorenog neba

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>

Država potpisnica:

Kraljevina Norveška

TOČKA ULAZA / IZLAZA

LOKACIJA

POLOŽAJ

INSPEKCIJA
ZRAKOPLOVA / SENZORA

Oslo-Gardermoen
(ENGM)

S 60-12-10
I 011-05-08

Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

LOKACIJA

POLOŽAJ

INSPEKCIJA
ZRAKOPLOVA / SENZORA

Oslo-Gardermoen
(ENGM)

S 60-12-10
I 011-05-08

Da

Tromsøe-Langnes
(ENTC)

S 69-40-53
I 018-55-10

Ne

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

LOKACIJA

POLOŽAJ

Trondheim-Værnes
(ENVA)

S 63-27-29
I 010-55-33

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

LOKACIJA

POLOŽAJ

Država potpisnica: **Republika Poljska**

TOČKA ULAZA / IZLAZA

LOKACIJA

POLOŽAJ

INSPEKCIJA
ZRAKOPLOVA / SENZORA

Warszawa-Okecie

S 52-13-10
I 021-01-10

Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

LOKACIJA

POLOŽAJ

INSPEKCIJA
ZRAKOPLOVA / SENZORA

Warszawa-Okecie

S 52-13-10
I 021-01-10

Da

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

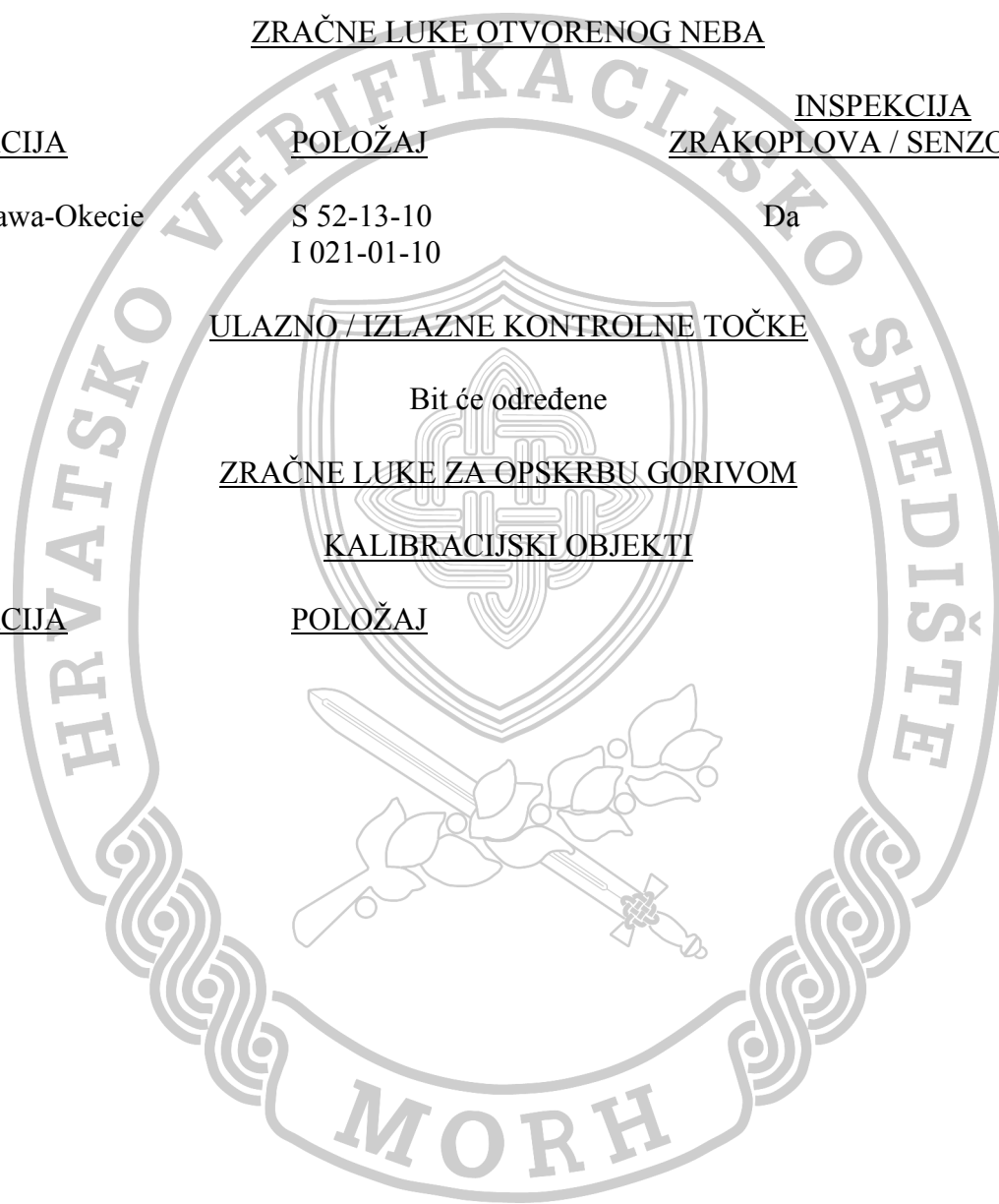
Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

LOKACIJA

POLOŽAJ

Država potpisnica: **Republika Portugal**

TOČKA ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Lisboa International	S 38-46-22 Z 009-07-58	Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Sta. Maria	S 36-58-22 Z 025-10-17	Ne
Porto Santo	S 33-04-01 Z 016-20-44	Ne

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

Lisboa International	S 38-46-22 Z 009-07-58
Sta. Maria International	S 36-58-22 Z 025-10-17
Porto Santo	S 33-04-01 Z 016-20-44

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>
Lisboa International	Bit će određen

Država potpisnica: **Rumunjska**

TOČKE ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Bucharest-Otopeni International Zračna luka	S 44-34-30 I 026-05-10	Da
Timisoara Zračna luka	S 45-48-37 I 021-20-22	Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Bucharest-Otopeni International Zračna luka	S 44-34-30 I 026-05-10	Da
Timisoara Zračna luka	S 45-48-37 I 021-20-22	Da
Bacau Zračna luka	S 46-31-19 I 026-54-41	Ne

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>
Bucharest-Otopeni International Zračna luka	S 44-34-30 I 026-05-10
Timisoara Zračna luka	S 45-48-37 I 021-20-22

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>
Urlati	S 45-55-45 I 026-05-11
Dunavat Nord Murighiol	S 45-02-10 I 029-13-20

Država potpisnica: **Češka i Slovačka Federativna Republika**

TOČKA ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Praha International	S 50-06-10 I 014-15-40	Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Praha International	S 50-06-10 I 014-15-40	Da
Bratislava International	S 49-10-10 I 017-12-50	Ne
Kosice International	S 48-40-10 I 021-14-40	Ne

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>
Bratislava International	S 49-10-10 I 017-12-50
Kosice International	S 48-40-10 I 021-14-40

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>
Praha International	Bit će određen

Država potpisnica: **Republika Turska**

TOČKE ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Eskisehir	S 39-47-00 I 030-35-00	Da
Diyarbakir	S 30-50-00 I 040-05-00	Da

ZRAČNE LUKE OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Eskisehir	S 39-47-00 I 030-35-00	Da
Diyarbakir	S 30-50-00 I 040-05-00	Da

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

RODOVETS	S 41-56	I 026-29
RIXEN	S 42-05	I 028-46
TALIK	S 42-15	I 033-46

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

Bit će određene

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>
Eskisehir	Bit će određen
Diyarbakir	Bit će određen

Država potpisnica: **Ukrajina**

TOČKA ULAZA / IZLAZA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Borispol/Kiev	S 50-20-07 I 030-53-07	Da

ZRAČNA LUKA OTVORENOG NEBA

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>	<u>INSPEKCIJA</u> <u>ZRAKOPLOVA / SENZORA</u>
Borispol/Kiev	S 50-20-07 I 030-53-07	Da

ULAZNO / IZLAZNE KONTROLNE TOČKE

Bit će određene

ZRAČNE LUKE ZA OPSKRBU GORIVOM

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>
Lviv	S 49-48-07 I 023-57-03
Odessa	S 46-25-06 I 030-40-07

KALIBRACIJSKI OBJEKTI

<u>LOKACIJA</u>	<u>POLOŽAJ</u>

ANEKS F

PRED-LETNE INSPEKCIJE I POKAZNI LETOVI

ODJELJAK I

PRED-LETNA INSPEKCIJA PROMATRAČKOG ZRAKOPLOVA I SENZORA PROMATRAČKE STRANE

1. Svrha pred-letne inspekcije promatračkog zrakoplova i senzora koje osigurava "promatračka strana" je potvrđivanje da promatrački zrakoplov, njegovi senzori i pridružena oprema odgovaraju onome što je certificirano sukladno odredbama Aneksa D ovog Sporazuma. "Promatrana strana" će imati pravo obavljanja pred-letne inspekcije promatračkog zrakoplova i njegovih senzora koje osigurava "promatračka strana" za potvrdu:

- (A) da promatrački zrakoplov, njegovi senzori i pridružena oprema uključujući, gdje je to primjenljivo, leće i fotografski film, odgovaraju onome što je certificirano sukladno odredbama Aneksa D ovog Sporazuma; te
  - (B) da nema druge opreme u promatračkom zrakoplovu osim one koja je dozvoljena Člankom IV ovog Sporazuma.
2. Nakon dolaska promatračkog zrakoplova na točku ulaza "promatrana strana" će:
- (A) predati popis inspektora, čiji broj neće premašivati deset, ukoliko nije drugačije dogovoreno, uključujući opće zadatke svakog inspektora;
  - (B) predati popis opreme koju namjerava koristiti tijekom pred-letne inspekcije, kako je utvrđeno u Aneksu D, Odjeljak II, točka 5. ovog Sporazuma; te
  - (C) obavijestiti "promatračku stranu" o svom planu pred-letne inspekcije promatračkog zrakoplova i njegovih senzora.
3. Prije početka pred-letne inspekcije, osoba koju odredi "promatračka strana" će:
- (A) izvijestiti "promatranu stranu" o postupku inventure koji će biti korišten za potvrdu da je sva oprema za inspekciju, isto kao i ne-škodljiva oprema za testiranje koja je određena točkom 7. ovog Odjeljka, a unesena u promatrački zrakoplov od strane inspektora, odstranjena iz promatračkog zrakoplova nakon zaključenja pred-letne inspekcije;
  - (B) zajedno s inspektorima obaviti ispitivanje i inventuru sve opreme koja će se koristiti tijekom pred-letne inspekcije;
  - (C) izvijestiti inspektore o svim mjerama sigurnosti koje će se provjeravati tijekom pred-letne inspekcije promatračkog zrakoplova i njegovih senzora.

4. Pred-letna inspekcija neće početi prije završetka formalne procedure pri dolasku i neće trajati duže od osam sati.

5. "Promatračka strana" će imati pravo odrediti vlastite pratitelje koji će se pridružiti inspektorima tijekom pred-letne inspekcije promatračkog zrakoplova i njegovih senzora za

potvrdu da se inspekcija obavlja sukladno odredbama ovog Odjeljka. "Promatračka strana" će olakšati inspekciju sukladno postupcima navedenim u Aneksu D, Odjeljak II, točke 7. i 8. ovog Sporazuma.

6. U obavljanju pred-letne inspekcije inspektori će imati pravo pristupa promatračkom zrakoplovu, njegovim senzorima i pridruženoj opremi, na isti način kako je određeno u Aneksu D, Odjeljak II, točka 10., te će se pridržavati odredbi Aneksa D, Odjeljak II, točke 11. i 12. ovog Sporazuma.

7. U svrhu ove inspekcije "promatrana strana" će imati pravo unijeti u zrakoplov i koristiti sljedeću ne-škodljivu opremu za testiranje:

- (A) video sondu (povezanu s video kamerom);
- (B) rendgen i opremu za izradu rendgenskih snimaka;
- (C) opremu za izradu ultrazvučnih snimaka;
- (D) uređaj za logičko/analitičku obradu podataka;
- (E) pasivne infra-crvene senzore; i
- (F) 35 milimetarsku kameru.

Povrh toga, "promatrana strana" će imati pravo unijeti u zrakoplov i koristiti i takvu drugu ne-škodljivu opremu za testiranje koja može biti neophodna za utvrđivanje da nema druge opreme u promatračkom zrakoplovu osim one koja je dozvoljena Člankom IV ovog Sporazuma, o čemu se može postići sporazum unutar Konzultativne komisije Otvorenog neba do 30. lipnja 1992..

8. Nakon završetka pred-letne inspekcije inspektori će napustiti promatrački zrakoplov, a "promatračka strana" će imati pravo korištenja vlastitog postupka inventure za potvrdu da je sva inspekcijska oprema korištena tijekom pred-letne inspekcije odstranjena iz promatračkog zrakoplova. Ako "promatrana strana" nije u mogućnosti takvo stanje dokazati da zadovolji "promatračku stranu", "promatračka strana" će imati pravo da nastavi s promatračkim letom ili da ga otkáže, te kada je "promatračka strana" uvjerena da je sigurno to učiniti, napustiti teritoriju "promatrane strane". U potonjem slučaju nijedan promatrački let se neće računati u kvotu bilo koje "države potpisnice".

9. Inspektori će smjesta obavijestiti "promatračku stranu" ako utvrde da promatrački zrakoplov, njegovi senzori i pridružena oprema ne odgovaraju onome što je certificirano sukladno odredbama Aneksa D ovog Sporazuma, ili da se u promatračkom zrakoplovu nalazi i oprema koja nije dozvoljena Člankom IV ovog Sporazuma. Ako "promatračka strana" nije u mogućnosti dokazati da promatrački zrakoplov, njegovi senzori i pridružena oprema odgovaraju onome što je certificirano sukladno odredbama Aneksa D ovog Sporazuma te da se u promatračkom zrakoplovu ne nalazi oprema koja nije dozvoljena Člankom IV ovog Sporazuma, te ako se "promatračka strana" i "promatrana strana" ne dogovore drugačije, "promatrana strana" će imati pravo zabrane promatračkog leta sukladno Članku VIII ovog Sporazuma. Ako

se promatrački let zabrani, promatrački zrakoplov će smjesta napustiti teritoriju "promatrane strane", a nijedan promatrački let se neće računati u kvotu bilo koje "države potpisnice".

10. Nakon završetka pred-letne inspekcije promatračkog zrakoplova i njegovih senzora, "promatrana strana" i "promatračka strana" će sastaviti izvješće o pred-letnoj inspekciji, u kojem će se konstatirati:

- (A) da promatrački zrakoplov, njegovi senzori i pridružena oprema odgovaraju onome što je certificirano sukladno odredbama Aneksa D ovog Sporazuma; te
- (B) da nema opreme u promatračkom zrakoplovu osim one koja je dozvoljena Člankom IV ovog Sporazuma.

11. Potpisom izvješća o pred-letnoj inspekciji "promatrana strana" će naznačiti svoje odobrenje "promatračkoj strani" da koristi taj promatrački zrakoplov za obavljanje promatračkog leta iznad teritorije "promatrane strane".

ODJELJAK II PRED-LETNA INSPEKCIJA SENZORA "PROMATRANE STRANE"

1. Svrha pred-letne inspekcije senzora promatračkog zrakoplova koji osigurava "promatrana strana" je potvrđivanje da senzori i pridružena oprema odgovaraju onome što je certificirano sukladno odredbama Aneksa D ovog Sporazuma. "Promatračka strana" će imati pravo obavljanja pred-letne inspekcije senzora i pridružene opreme instalirane na promatračkom zrakoplovu koji osigurava "promatrana strana" za potvrdu da njegovi senzori i pridružena oprema odgovaraju onome što je certificirano sukladno odredbama Aneksa D ovog Sporazuma.

2. Nakon dolaska inspektora "promatračke strane" na lokaciju pred-letne inspekcije, "promatračka strana" će:

- (A) predati popis inspektora, čiji broj neće premašivati pet, ukoliko nije drugačije dogovoreno, uključujući opće zadaće svih inspektora;
- (B) predati popis opreme koju inspektori namjeravaju koristiti tijekom pred-letne inspekcije; te
- (C) obavijestiti "promatranu stranu" o svom planu pred-letne inspekcije senzora i pridružene opreme u promatračkom zrakoplovu.

3. Prije početka pred-letne inspekcije, osoba koju odredi "promatrana strana" će:

- (A) obavijestiti "promatračku stranu" o postupku inventure koji će biti korišten za potvrdu da je sva oprema unešena u promatrački zrakoplov od strane inspektora, odstranjena iz promatračkog zrakoplova nakon zaključenja pred-letne inspekcije;
- (B) zajedno s inspektorima, obaviti ispitivanje i inventuru sve opreme koja će se koristiti tijekom pred-letne inspekcije; te
- (C) obavijestiti inspektore o svim neophodnim mjerama sigurnosti koje se moraju provjeriti tijekom pred-letne inspekcije senzora i pridružene opreme instalirane na promatračkom zrakoplovu.

4. Pred-letna inspekcija neće započeti prije završetka formalne procedure pri dolasku i neće trajati duže od osam sati.

5. "Promatrana strana" će imati pravo da odredi vlastite pratitelje koji će se pridružiti inspektorima tijekom pred-letne inspekcije senzora i pridružene opreme u promatračkom zrakoplovu za potvrdu da se inspekcija obavlja sukladno odredbama ovog Odjeljka. "Promatrana strana" će olakšati inspekciju senzora i pridružene opreme u promatračkom zrakoplovu inspektorima sukladno postupcima navedenim u Aneksu D, Odjeljak II, točka 7. ovog Sporazuma.

6. U obavljanju pred-letne inspekcije, inspektori će imati pravo pristupa sensorima i pridruženoj opremi u promatračkom zrakoplovu na isti način kako je određeno u Aneksu D, Odjeljak II, točka 10. i pridržavat će se odredbi Aneksa D, Odjeljak II, točke 11. i 12. ovog Sporazuma.

7. Nakon završetka pred-letne inspekcije inspektori će napustiti promatrački zrakoplov i "promatrana strana" će imati pravo korištenja vlastitog postupka inventure za potvrdu da je sva inspeksijska oprema odstranjena iz promatračkog zrakoplova. Ako "promatračka strana" nije u mogućnosti dokazati takvo stanje da zadovolji "promatranu stranu", "promatrana strana" će imati pravo zabrane promatračkog leta sukladno Članku VIII ovog Sporazuma, a nijedan promatrački let se neće računati u kvotu bilo koje "države potpisnice".

8. Inspektori će odmah obavijestiti "promatranu stranu" ako utvrde da bilo koji senzor ili pridružena oprema u promatračkom zrakoplovu ne odgovaraju onome što je certificirano sukladno odredbama Aneksa D ovog Sporazuma. Ako "promatrana strana" nije u mogućnosti dokazati da senzori ili pridružena oprema odgovaraju onome što je certificirano sukladno Aneksu D ovog Sporazuma, "promatračka strana" će imati pravo:

- (A) da se složi o korištenju alternativnog kompleta senzora određenih tipova ili karakteristika koje predloži "promatrana strana";
- (B) da nastavi aktivnosti u skladu s izvornim planom misije;
- (C) da prihvati odgodu početka promatračkog leta da se omogući "promatranom" strani da razriješi problem čije je postojanje utvrdila promatračka strana sukladno ovoj točki. U slučaju da je "promatrana strana" taj problem riješila na zadovoljstvo "promatračke strane", let će započeti sukladno planu misije, koji se preinačuje ako je to nužno zbog bilo kakvog zakašnjenja. U slučaju da problem nije razriješen na zadovoljstvo "promatračke strane", "promatračka strana" će napustiti teritoriju "promatrane strane"; ili
- (D) otkazati promatrački let i smjesta napustiti teritoriju "promatrane strane".

9. Ako "promatračka strana" napušta teritoriju "promatrane strane", a da nije obavila promatrački let, kako je utvrđeno u točki 8., stavak (C) i stavak (D) ovog Odjeljka, nijedan promatrački let se neće računati u kvotu bilo koje "države potpisnice".

10. Nakon svršetka pred-letne inspekcije senzora i pridružene opreme instalirane na promatračkom zrakoplovu, "promatrana strana" i "promatračka strana" će sastaviti izvješće o pred-letnoj inspekciji u kojem će se konstatirati da senzori odgovaraju onome što je certificirano sukladno odredbama Aneksa D ovog Sporazuma. Potpisom izvješća o pred-letnoj inspekciji će "promatračka strana" naznačiti svoje odobrenje za korištenje promatračkog zrakoplova za obavljanje promatračkog leta iznad teritorije "promatrane strane".

ODJELJAK III POKAZNI LETOVI

1. U slučaju da zrakoplov osigurava "promatračka strana", a po zahtjevu "promatrane strane", "promatračka strana" će, nakon pred-letne inspekcije, obaviti pokazni let da se omogućiti inspektorima promatranje funkcioniranja senzora koji će biti korišteni tijekom promatračkog leta, te da isti prikupe dovoljno podataka da se uvjere da su karakteristike tih senzora sukladne odredbama Članka IV, točka 9. ovog Sporazuma.

2. U slučaju da zrakoplov osigurava "promatrana strana", a po zahtjevu "promatračke strane", "promatrana strana" će, nakon pred-letne inspekcije, obaviti pokazni let da se omogućiti inspektorima promatranje funkcioniranja senzora koji će biti korišteni tijekom promatračkog leta, te da isti prikupe dovoljno podataka da se uvjere da su karakteristike tih senzora sukladne odredbama Članka IV, točka 9. ovog Sporazuma.

3. U slučaju da bilo "promatrana strana" ili "promatračka strana" koristi svoje pravo zahtijevanja pokaznog leta:

- (A) pokazni let će biti obavljen sukladno zahtjevima Aneksa D, Odjeljak III;
- (B) pokazni let neće trajati više od dva sata;
- (C) "promatrana strana" će osigurati kalibracijske objekte sukladno odredbama Dodatka 1. Aneksa D ovog Sporazuma u blizini zračne luke na kojoj se obavlja pred-letna inspekcija;
- (D) bilo kakvo kašnjenje u ispunjavanju zahtjeva za pokaznim letom koje je uzrokovano vremenskim prilikama ili problemima s zrakoplovom ili sa sensorima "promatrane strane" neće se računati u vrijeme određeno za takve letove, ukoliko se drugačije ne dogovori;
- (E) "promatrana strana" će obraditi podatke prikupljene sensorima u laboratoriji u blizini zračne luke na kojoj se obavlja pred-letna inspekcija, u nazočnosti osoblja "promatračke strane", sukladno odredbama Članka IX, Odjeljci II i III ovog Sporazuma
- (F) troškovi pokaznog leta, uključujući one koji se odnose na sredstva za bilježenje i obradu podataka, će biti raspodijeljeni sukladno odredbama Aneksa L, Odjeljak I, točka 9. ovog Sporazuma.

4. U slučaju da "promatrana strana" koristi svoje pravo zahtijevanja pokaznog leta, "promatračka strana" će imati pravo dodati razdoblje do 24 sata na 96 sati određenih za obavljanje promatračkog leta, sukladno Članku VI, Odjeljak I, točka 9. Ovo neće štetno djelovati na pravo drugih "Država potpisnica" da obavljaju promatračke letove nakon izvornog razdoblja od 96 sati, kako je određeno u Članku VI, Odjeljak I, točka 3. ovog Sporazuma.

5. U slučaju da "promatračka strana" koristi svoje pravo zahtijevanja pokaznog leta, isti će biti izveden unutar razdoblja od 96 sati dozvoljenih za obavljanje promatračkog leta, sukladno Članku VI, Odjeljak I, točka 9. ovog Sporazuma.

6. U slučaju da "promatrana strana" nije zadovoljna karakteristikama senzora instaliranih na promatračkom zrakoplovu koji osigurava "promatračka strana", sukladno odredbama Članka VI, točka 8. ovog Sporazuma, "promatrana strana" će imati pravo:

- (A) u slučaju senzora čija zemaljska rezolucija ovisi o visini iznad površine zemlje, predložiti alternativnu minimalnu visinu iznad površine zemlje na kojoj će senzorima biti omogućeno funkcioniranje tijekom promatračkog leta;
- (B) u slučaju senzora čija zemaljska rezolucija ne ovisi o visini iznad površine zemlje, zabraniti funkcioniranje tih senzora tijekom promatračkog leta;
- (C) zabraniti promatrački let sukladno odredbama Članka VIII ovog Sporazuma.

7. U slučaju da "promatračka strana" nije zadovoljna karakteristikama bilo kojeg senzora instaliranog na promatračkom zrakoplovu koji osigurava "promatrana strana", sukladno odredbama Članka IV, točka 9. ovog Sporazuma, "promatračka strana" će imati pravo:

- (A) složiti se o korištenju alternativnog kompleta senzora tipova i karakteristika koje predloži promatrana strana;
- (B) u slučaju senzora čija zemaljska rezolucija ovisi o visini iznad površine zemlje, predložiti alternativnu minimalnu visinu iznad površine zemlje na kojoj će senzorima biti omogućeno funkcioniranje tijekom promatračkog leta;
- (C) u slučaju senzora čija zemaljska rezolucija ne ovisi o visini iznad površine zemlje, obaviti promatrački let kako je planirano, a troškove sredstava za bilježenje podataka za takve senzore će snositi "promatrana strana";
- (D) prihvatiti kašnjenje početka promatračkog leta da se omogući "promatranoj strani ispravljanje problematičnih činjenica koje je utvrdila promatračka strana". U slučaju da je problem razriješen na zadovoljstvo "promatračke strane", let će se nastaviti

sukladno planu misije, koji je revidiran ako je to neophodno u slučaju bilo kakvog zakašnjenja. U slučaju da problem nije razriješen na zadovoljstvo "promatračke strane", "promatračka strana" će napustiti teritoriju "promatrane strane"; ili

(E) otkazati promatrački let sukladno Članku VIII ovog Sporazuma, te smjesta napustiti teritoriju "promatrane strane".

8. U slučaju da je promatrački let zabranjen ili otkazan od strane "Država potpisnica" koje su zahtijevale pokazni let, nijedan promatrački let se neće računati u kvotu nijedne "Države potpisnice", a "Država potpisnica" koja je zahtijevala pokazni let će proslijediti isti problem Konzultativnoj komisiji Otvorenog neba.

ANEKS G

PROMATRAČI LETA, PREDSTAVNICI LETA I PREDSTAVNICI

ODJELJAK I PROMATRAČI LETA I PREDSTAVNICI LETA

1. Odredbe utvrđene u ovom Aneksu će se primjenjivati na osoblje određeno sukladno Članku XIII. Svaka "Država potpisnica" će imati pravo svaki puta na izvjestan broj promatrača leta i predstavnika leta u promatračkom zrakoplovu, kako je određeno u Članku VI, Odjeljak III. Odredbe toga Odjeljka reguliraju njihove aktivnosti u pogledu organizacije i obavljanja promatračkih letova. Svaka "Država potpisnica" će olakšati aktivnosti promatrača leta i predstavnika leta sukladno ovom Aneksu.

2. "Promatrana strana" će odrediti jednog od promatrača leta za voditelja promatrača leta. Voditelj promatrača leta će biti državljanin "promatrane strane". "Promatračka strana" će odrediti jednog od predstavnika leta za voditelja predstavnika leta. Voditelj predstavnika leta će biti državljanin "promatračke strane".

3. U pripremanju promatračkog leta, promatrači leta i predstavnici leta će imati pravo:

- (A) upoznati se s tehničkom literaturom koja se odnosi na funkcioniranje i rad senzora te s letačkim priručnikom promatračkog zrakoplova; i
- (B) upoznati se s opremom promatračkog zrakoplova koja se odnosi na kontrolu režima letenja te na funkcioniranje i rad senzora instaliranih na promatračkom zrakoplovu.

4. Promatrači leta i predstavnici leta će imati pravo:

- (A) ostati u promatračkom zrakoplovu tijekom promatračkog leta, uključujući sve stanke zbog opskrbljivanja gorivom ili radi opasnih situacija;
- (B) unijeti u promatrački zrakoplov i koristiti karte, navigacijske karte, publikacije i letačke priručnike;
- (C) kretati se neometano kroz promatrački zrakoplov, uključujući pilotsku kabinu, s izuzetkom sigurnosnih razloga. Koristeći svoja prava promatrači leta ili predstavnici leta neće ometati aktivnosti posade leta;
- (D) pratiti pridržavanje plana letenja i promatrati režim letenja promatračkog zrakoplova, te funkcioniranje i rad senzora;
- (E) slušati interno i vanjsko radio komuniciranje promatračkog zrakoplova, te se služiti internom radio komunikacijom; i
- (F) bilježiti parametre režima letenja te funkcioniranje i rad senzora na kartama, navigacijskim kartama i u bilježnicama.

5. Povrh ovih prava utvrđenih u točki 4. ovog Odjeljka, voditelj promatrača leta

će imati pravo:

- (A) konzultirati posadu leta u pogledu pridržavanja nacionalnih pravila letenja i odredaba Sporazuma;
- (B) promatrati aktivnosti posade, uključujući aktivnosti u pilotskoj kabini, tijekom promatračkog leta, isto tako i promatrati funkcioniranje i rad instrumenata promatračkog zrakoplova za letenje i navigaciju;
- (C) davati preporuke posadi leta u pogledu pridržavanja plana letenja;
- (D) tražiti od posade leta, bez ometanja njenih aktivnosti, informacije o režimu letenja; i
- (E) komunicirati sa službom kontrole zračnog prometa, ako je to uputno, te pomoći u prenošenju i tumačenju poruka službe kontrole zračnog prometa posadi leta, te istih od posade leta službi kontrole zračnog prometa, u svezi obavljanja promatračkog leta; u ovu svrhu će voditelju promatrača leta biti dozvoljeno izvođenje vanjske radio komunikacije korištenjem radio opreme promatračkog zrakoplova.

6. U slučaju da voditelj promatrača leta smatra da promatrački zrakoplov odstupa od svog plana letenja, voditelj promatrača leta će obavijestiti posadu leta, te može izvijestiti službu kontrole zračnog prometa o svim odstupanjima promatračkog zrakoplova od plana letenja za koje voditelj promatrača leta smatra da bi mogli ugroziti sigurnost letenja.

7. Povrh prava određenih u točki 5. ovog Odjeljka, voditelj predstavnika leta će imati:

- (A) prava kako je opisano u točki 5., stavak (A), stavak (B) i stavak (D) u odnosu na posadu leta;
- (B) pravo, u slučaju odstupanja od plana letenja, primiti objašnjenje posade leta o razlozima takvog odstupanja.

8. Predstavnici leta će imati pravo usmjeravanja rada senzora tijekom promatračkog leta. Povrh toga, po obavještenju "promatranoj strani" prije započinjanja promatračkog leta, predstavnici leta će imati pravo upravljanja senzorima tijekom promatračkog leta. U slučaju da predstavnici leta koriste svoje pravo upravljanja senzorima sukladno ovoj točki, "promatrana strana" neće biti odgovorna za propuste i nedostatke u kvaliteti podataka prikupljenih senzorima prouzročene upravljanjem senzorima predstavnika leta.

ODJELJAK II   PREDSTAVNICI

1. "Promatračka strana" koja koristi promatrački zrakoplov priređen od strane treće "države potpisnice" će imati pravo svaki put na izvjestan broj predstavnika u promatračkom zrakoplovu, kako je određeno u Članku VI, Odjeljak III ovog Sporazuma.

2. "Promatračka strana" će odrediti jednog od svojih predstavnika za voditelja predstavnika. Voditelj predstavnika će imati prava voditelja predstavnika leta kako je određeno u Odjeljku I ovog Aneksa. Povrh toga voditelj predstavnika će:

- (A) savjetovati glavnog pilota u pogledu pridržavanja odredbi Sporazuma;
- (B) imati pravo pratiti pridržavanje "promatrane strane" odredbi Sporazuma; i
- (C) imati pravo, u slučaju odstupanja od plana letenja, primiti objašnjenje od glavnog pilota za razloge takvog odstupanja.

3. Predstavnici će imati prava predstavnika leta kako je određeno u Odjeljku I ovog Aneksa.

ANEKS H

KOORDINACIJA PLANIRANIH PROMATRAČKIH LETOVA

1. U svrhu izbjegavanja potencijalnih sukoba o vremenskom razdoblju obavljanja promatračkih letova iznad iste "države potpisnice", svaka "država potpisnica", koja ima pravo obaviti promatračke letove slijedom godišnje raspodjele aktivnih kvota, može obavijestiti druge "države potpisnice", najkasnije do 1. studenog svake godine, o svojim planovima korištenja cijele aktivne kvote ili njenog dijela tijekom sljedeće godine. Ovakva obavijest "države potpisnice" će naznačiti broj promatračkih letova koji ista planira obaviti iznad teritorije drugih "država potpisnica" tijekom svakog kvartala te godine.

2. Ni u kojem slučaju ukupan broj planiranih i najavljenih promatračkih letova, sukladno točki 1. ovog Aneksa, iznad teritorije bilo koje "države potpisnice" tijekom datog kvartala neće premašivati 16. Osim kako je određeno u Članku VI, Odjeljak I, točka 3. nijedna "država potpisnica" nije obvezna prihvatiti više od jednog promatračkog leta za bilo koje vrijeme tijekom razdoblja određenog u Članku VI, Odjeljak I, točka 9. ovog Sporazuma.

3. "Države potpisnice" koje su poslale obavještenja, sukladno točki 1. ovog Aneksa, o svojim planovima korištenja jedne ili više aktivnih kvota promatračkih letova iznad teritorije iste "države potpisnice" tijekom datog kvartala, ili datih kvartala, će održavati konzultacije, ako je to potrebno, da se izbjegne bilo kakvo sukobljavanje njihovih planiranih promatračkih letova. U slučaju da se sporazum o izbjegavanju sukobljavanja ne može postići kroz konzultacije uključenih "država potpisnica", problem će biti razriješen ždrijebanjem tih "država potpisnica". Prve takve konzultacije, u pogledu promatračkih letova u kvartalu koji započinje 1. siječnja sljedeće godine, će početi smjesta nakon prijema obavještenja određenog u točki 1. ovog Aneksa. Daljnje konzultacije između uključenih "država potpisnica" će se obaviti između 1. i 15. veljače za kvartal koji započinje 1. travnja; između 1. i 15. svibnja za kvartal koji započinje 1. srpnja; te između 1. i 15. kolovoza za kvartal koji započinje 1. listopada. Uključene "države potpisnice" će obavijestiti o utvrđenom slijedu promatračkih letova na takvim konzultacijama sve druge "države potpisnice" najkasnije do 15. studenog, 15. veljače, 15. svibnja i 15. kolovoza, za svaki pojedini kvartal.

4. Najkasnije sedam dana nakon obavještenja o slijedu promatračkih letova utvrđenom sukladno točki 3. ovog Aneksa, svaka "država potpisnica" će obavijestiti sve "države potpisnice" koje planiraju obaviti promatračke letove iznad njene teritorije tijekom datog kvartala o svakom letu za koji ona namjerava koristiti svoje pravo osiguravanja vlastitog promatračkog zrakoplova.

5. Svaka "država potpisnica" koja nije poslala obavještenje sukladno točki 1. ovog Aneksa ili nije najavila svoje planove korištenja cijele aktivne kvote, ili nije obavila promatrački let tijekom kvartala za kojeg je poslala obavještenje da ga planira, će imati pravo korištenja takve preostale aktivne kvote, osiguravajući da se takvi promatrački letovi usklade s postojećim sporazumom koji je postignut sukladno točki 3. ovog Aneksa.

ANEKS I

INFORMACIJE O ZRAČNOM PROSTORU I LETOVIMA U RIZIČNOM ZRAČNOM PROSTORU

1. U roku od ne prije od 90 dana nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, a na zahtjev bilo koje druge "države potpisnice", "država potpisnica" će proslijediti, najkasnije 30 dana nakon prijema takvog zahtjeva, sljedeće informacije u skladu s propisima OMCZ:

- (A) struktura njenog zračnog prostora, kako je objavljeno u Aeronautičkoj informativnoj publikaciji (AIP);
- (B) detaljne informacije o cjelokupnom rizičnom zračnom prostoru; i
- (C) informacije o zračnim lukama i proceduri dolaska i odlaska na svakoj od njih:
  - (1) točke ulaza i točke izlaza;
  - (2) zračne luke Otvorenog neba; te
  - (3) alternativne zračne luke i zračne luke za opskrbu gorivom sa svojim točkama ulaza, točkama izlaza, te s zračnim lukama Otvorenog neba.

2. Svaka "država potpisnica" će smjesta obavijestiti "države potpisnice" koje su zahtijevale informacije sukladno odredbama točke 1. ovog Aneksa o svim promjenama u informacijama koje su proslijeđene sukladno točki 1. ovog Aneksa. Bez obzira na odredbe ove točke Obavijesti pilotu (NOTAMs) ne trebaju biti proslijeđene.

3. Najkasnije 90 dana nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, svaka "država potpisnica" će obavijestiti sve druge "države potpisnice" o izvoru informacija koje će biti proslijeđene sukladno točki 1. ovog Aneksa.

ANEKS J
KONVENCIJA IZ MONTREUXA

1. Promatrački letovi koji se obavljaju po odredbama Sporazuma, a kojima se izvodi promatranje cijele teritorije "država potpisnica" neće prejudicirati Konvenciju iz Montreuxa od 20. srpnja 1936..

2. Rute i obavijesti o tranzitnim letovima u svrhu Sporazuma koje podliježu Članku 23. Konvencije iz Montreuxa će biti određivane odredbama toga Članka.

ANEKS K

INFORMACIJE O SREDSTVIMA ZA OBRADU I UMNOŽAVANJE FILMOVA, FOTOGRAFSKIM FILMOVIMA I PROCEDURI PRAĆENJA OBRADE FOTOGRAFSKOG FILMA

ODJELJAK I   INFORMACIJE O SREDSTVIMA ZA OBRADU I UMNOŽAVANJE FILMA, TE O FOTOGRAFSKIM FILMOVIMA

1. Sukladno Aneksu D, Odjeljak II, točka 3., stavak (A) (3.) Sporazuma, svaka "država potpisnica", kada obavještava druge "države potpisnice" o sredstvima za obradu i umnožavanje filma koje namjerava koristiti za razvijanje originalnih filmskih negativa ili izradu duplikata filmskih pozitiva ili negativa, će proslijediti sljedeće tehničke informacije:

- (A) naziv sredstva za obradu ili umnažanje;
- (B) maksimalna i minimalna širina i dužina, ako je primjenljivo, filma koji može biti obrađen ili umnožen;
- (C) svaki tip filma koji može biti obrađen ili umnožen u takvom sredstvu za obradu;
- (D) svaka faza obrade, uključujući vrijeme eksponaže, temperaturu, trajanje, preporučenu brzinu prijevoza filma, kemikalije i mješavine kemikalija, za svaki tip filma.

2. Sukladno Aneksu D, Odjeljak II, točka 3., stavak (A) (2.) Sporazuma, svaka "država potpisnica", kada proslijeđuje informacije o tipovima crno-bijelog zračnog filma koje namjerava koristiti za prikupljanje podataka u ispitivanju tijekom leta ili za vrijeme promatračkog leta, ili za umnažanje takvih podataka, će proslijediti sljedeće tehničke informacije, za svaki tip zračnog filma koji može biti obrađen ili umnožen sredstvima za obradu i umnažanje određenim u točki 1. ovog Odjeljka, ukoliko je potrebno za potvrdu karakteristika takvog filma. Zavisno o nacionalnoj praksi proizvođača filma, takve informacije mogu uključivati:

- (A) efektivnu filmsku brzinu;
- (B) rezoluciju/modulaciju;
- (C) spektralnu senzitivnost;
- (D) optičku spekularnu gustoću ili senzimetričke karakteristike.

3. U svrhu utvrđivanja senzimetričkih karakteristika zračno-filmskog materijala sukladno vlastitoj nacionalnoj metodologiji, svaka "država potpisnica" će imati pravo primiti, po zahtjevu, neekspozirane uzorke svih tipova fotografskog filma koji će se koristiti kao sredstvo za bilježenje podataka, kemikalije za njihovu obradu, te primiti uputstva za obradu i umnažanje takvih fotografskih filmova. Takvi uzorci i uputstva će biti proslijeđeni najkasnije 30 dana nakon prijema takvog zahtjeva.

ODJELJAK II PRAĆENJE OBRADE I UMNAŽANJA FILMA

1. "Države potpisnice" koje sudjeluju u certifikaciji promatračkog zrakoplova i njegovih senzora će imati pravo praćenja obrade i umnažanja zračnog filma korištenog u ispitivanju tijekom leta. Osoblje "promatrane strane" i osoblje "promatračke strane" će imati pravo praćenja obrade i umnažanja zračnog filma korištenog tijekom pokaznog ili promatračkog leta.

2. Tijekom praćenja obrade i umnažanja zračnog filma "države potpisnice" će imati pravo ponijeti i koristiti, na način da ne ometaju obradu i umnažanje filma, sljedeću opremu:

- (A) lakmus papir;
- (B) termometre;
- (C) opremu za kemijske pokuse, uključujući pH metre i hidrometre;
- (D) štoperice;
- (E) senzitometre;
- (F) denzitometre; i
- (G) senzitometričke 21-fazne probne vrpce i optičke klinove.

3. Prije obrade filmova eksponiranih u Inspekciji tijekom leta, za vrijeme pokaznog leta i promatračkog leta, "države potpisnice" će provjeriti opremu za obradu i kemikalije obrađivanjem senzitometričke 21-fazne probne vrpce ili eksponirati i obraditi 21-fazni optički klin, za potvrdu da senzitometrički podaci obrade takvog korištenog tipa filma udovoljavaju karakteristikama koje su određene sukladno Odjeljku I ovog Aneksa. Ukoliko nije drugačije dogovoreno, originali ili duplikati zračnog filma u negativu ili pozitivu neće biti obrađeni prije nego se obradom senzitometričke 21-fazne probne vrpce ili eksponiranjem i obradom 21-faznog optičkog klina ne udovolji karakteristikama utvrđenim sukladno odredbama Odjeljka I ovog Aneksa za taj tip zračnog filma i sredstva za obradu i umnažanje.

4. Prije obrade filmova eksponiranih u ispitivanju tijekom leta, za vrijeme pokaznog leta i promatračkog leta, "države potpisnice" će imati pravo provjere opreme za obradu filma i kemikalija, eksponiranjem i obradom probnog filma istog tipa kakav je korišten u ispitivanju tijekom leta, za vrijeme pokaznog leta i promatračkog leta, za potvrdu da je proces vlaženja i sređivanja pogodan u svrhu stalne arhivske pohrane.

ANEKS L

KONZULTATIVNA KOMISIJA OTVORENOG NEBA

ODJELJAK I OPĆE ODREDBE

Procedura i druge odredbe koje se odnose na Konzultativnu komisiju Otvorenog neba su utvrđeni u ovom Aneksu sukladno Članku X Sporazuma.

1. Konzultativna komisija Otvorenog neba će biti sastavljena od predstavnika koje odrede sve "države potpisnice". Zaamjenici, savjetnici i stručnjaci "država potpisnica" mogu sudjelovati u raspravama Konzultativne komisije Otvorenog neba ako to smatra neophodnim "država potpisnica".
2. Prva sjednica Konzultativne komisije Otvorenog neba će započeti u roku od 60 dana nakon potpisivanja Sporazuma. Predsjedavajući početne sjednice će biti predstavnik Kanade.
3. Konzultativna komisija Otvorenog neba će se sastajati na sjednicama najmanje četiri puta redovito tijekom kalendarske godine, ukoliko nije drugačije dogovoreno. Izvanredne sjednice će sazivati na zahtjev jedne ili više "država potpisnica" predsjedavajući Konzultativne komisije Otvorenog neba, koji će smjesta obavijestiti sve druge "države potpisnice" o takvom zahtjevu. Takve sjednice će započeti najkasnije 15 dana nakon što takav zahtjev primi predsjedavajući.
4. Sjednice Konzultativne komisije Otvorenog neba neće trajati duže od četiri tjedna, ukoliko nije drugačije odlučeno.
5. "Države potpisnice" će preuzimati rotacijom, koja je određena abecednim redom u francuskom jeziku, predsjedavanje Konzultativnom komisijom Otvorenog neba. Svaki predsjedavajući će obnašati dužnost u razdoblju između otvaranja jedne sjednice i otvaranja naredne sjednice, ukoliko nije drugačije dogovoreno.
6. Predstavnici na sjednici će sjediti po abecednom redu "država potpisnica" na francuskom jeziku.
7. Radni jezici Konzultativne komisije Otvorenog neba će biti engleski, francuski, njemački, talijanski, ruski i španjolski.
8. Rasprave Konzultativne komisije Otvorenog neba će biti tajne, ukoliko nije drugačije dogovoreno. Konzultativna komisija Otvorenog neba se može dogovoriti da svoje rasprave ili odluke učini javnim.
9. Tijekom razdoblja privremene primjene, a prije 30. lipnja 1992., Konzultativna komisija Otvorenog neba će razriješiti raspodjelu troškova koje uzrokuje Sporazum. Ona će također razriješiti, čim to bude moguće, raspodjelu zajedničkih troškova koji se odnose na rad Konzultativne komisije Otvorenog neba.
10. Tijekom razdoblja privremene primjene Sporazuma Konzultativna komisija Otvorenog neba će donijeti dokument koji se odnosi na obavijesti i izvješća koja su potrebna prema Sporazumu. U takvom dokumentu će se popisati sva takve obavijesti i izvješća i isti će uključivati odgovarajuće formate, ako je neophodno.
11. Konzultativna komisija Otvorenog će razrađivati ili revidirati, ako je neophodno, svoja proceduralna pravila i metode rada.

ODJELJAK II GODIŠNJA REVIZIJA AKTIVNIH KVOTA

Predviđena procedura godišnje revizije aktivnih kvota po Članku III, Odjeljak I, točka 7. će biti sljedeća:

1. "Države potpisnice" koje žele modificirati cijelu ili dio prošlogodišnje raspodjele svojih aktivnih kvota će obavijestiti sve druge "države potpisnice" i Konzultativnu komisiju Otvorenog neba, do 1. listopada svake godine, o onim "državama potpisnicama" nad kojima one žele izvesti svoje promatračke letove tijekom sljedeće kalendarske godine. Tako predložene modifikacije će razmatrati Konzultativna komisija Otvorenog neba tijekom revizije, prema pravilima utvrđenim u sljedećim točkama ovog Odjeljka.

2. Ako se zahtjevima za promatračke letove iznad teritorije bilo koje dane "države potpisnice" ne premašuje pasivna kvota, tada će raspodjela biti utvrđena kako je zahtjevano i predložena Konzultativnoj komisiji Otvorenog neba na odobrenje.

3. Ako se zahtjevima za promatračkim letovima iznad bilo koje dane "države potpisnice" premašuje pasivna kvota, tada će raspodjela biti utvrđena općim sporazumom između zainteresiranih "država potpisnica" i predložena Konzultativnoj komisiji Otvorenog neba na odobrenje.

ODJELJAK III IZVANREDNI PROMATRAČKI LETOVI

1. Konzultativna komisija Otvorenog neba će razmatrati zahtjeve tijela Organizacije za europsku sigurnost i suradnju koja su nadležna baviti se sprječavanjem sukoba i rješavanjem kriza, te drugih relevantnih međunarodnih organizacija da se olakša organizacija i obavljanje izvanrednih promatračkih letova iznad teritorije "države potpisnice" uz njenu suglasnost.

2. Podaci dobiveni takvim promatračkim letovima će biti na raspolaganju zainteresiranim tijelima i organizacijama.

3. Bez obzira na bilo koju odredbi Sporazuma, "države potpisnice" se mogu složiti dobrovoljno na bilateralnoj razini za obavljanje promatračkih letova iznad njihovih teritorija slijedeći proceduru u pogledu promatračkih letova. Ukoliko nisu drugačije dogovorile uključene "države potpisnice", podaci dobiveni takvim promatračkim letovima će biti na raspolaganju Konzultativnoj komisiji Otvorenog neba.

4. Promatrački letovi obavljeni prema odredbama ovog Odjeljka se neće računati u aktivnu i pasivnu kvotu uključenih "država potpisnica".

ODJELJAK IV DODATNA POLJA ZA KORIŠTENJE REŽIMA OTVORENOG NEBA

1. "Države potpisnice" mogu podnijeti na raspravu Konzultativnoj komisiji Otvorenog neba prijedloge za korištenje režima Otvorenog neba u specifičnim dodatnim poljima, kao što je zaštita okoliša.

2. Konzultativna komisija Otvorenog neba može donositi odluke o takvim prijedlozima ili, ako je potrebno, može ih proslijediti na prvu i sljedeće konferencije sazvane radi ocjenjivanja primjene Sporazuma, sukladno odredbama Članka XVI, točka 3. Sporazuma.

Napomena tekstu prijevoda Sporazuma:

Preveli djelatnici UNR-a:

- natporučnik Krešimir Bošnjak, savjetnik u Uredu za nadzor razoružanja
- natporučnik Tihomir Bodrožić, savjetnik u Uredu za nadzor razoružanja

Prijevod je autorski rad navedenih djelatnika i predstavlja nezvaničnu hrvatsku verziju za privremenu uporabu tijekom razdoblja pripreme provedbe Sporazuma *Otvoreno nebo*.

Namjera navedenih djelatnika je da se prevede uz stručnu konzultaciju, lektorira i pripremi za izdavanje.

KAZALO

SPORAZUM O OTVORENOM NEBU 1

Članak I		2
Opće odredbe		2
Članak II		2
Definicije		2
Članak III		5
Kvote		5
Odjeljak I.	Opće odredbe	5
Odjeljak II	Odredbe za grupu "Država potpisnica"	6
Članak IV		8
Senzori		8
Članak V		10
Priređivanje zrakoplova		10
Članak VI		11
Izbor promatračkog zrakoplova, opće odredbe o obavljanju promatračkih letova i zahtjevi planiranja misije		11
Odjeljak I.	Izbor promatračkog zrakoplova i opće odredbe o obavljanju promatračkih letova	11
Odjeljak II.	Zahtjevi planiranja misije	15
Odjeljak III.	Posebne odredbe	16
Članak VII		17
Tranzitni letovi		17
Članak VIII		18
Zabrane, odstupanja od planova leta i opasne situacije		18
Odjeljak I.	Zabrana promatračkih letova i promjene planova misije	18
Odjeljak II.	Odstupanja od plana leta	18
Odjeljak III.	Opasne situacije	20
Članak IX		20
Podaci dobiveni senzorima tijekom promatračkih letova		20
Odjeljak I.	Opće odredbe	20
Odjeljak II.	Rezultati funkcioniranja senzora koji koriste fotografski film	21
Odjeljak III.	Rezultati funkcioniranja senzora koji koriste druga sredstva za bilježenje podataka	23
Odjeljak IV.	Pristup podacima dobivenim senzorima	23
Članak X		24
Konzultativna Komisija Otvorenog Neba		24
Članak XI		25
Obavještenja i izvješća		25
Članak XII		25
Obveze		25
Članak XIII		25
Određivanje osoblja, privilegije i imuniteti		25
Odjeljak II.	Određivanje osoblja	25
Odjeljak II.	Privilegije i imuniteti	26

Članak XIV		27
BENELUX		27
Članak XV		27
Trajanje i povlačenje		27
Članak XVI		27
Dopune i periodična ocjena		27
Članak XVII		28
Depozitari, stupanje na snagu i pristupanje		28
Članak XVIII		29
Privremena primjena i faze primjenjivanja ovog sporazuma		29
Odjeljak I.	Privremena primjena	29
Odjeljak II.	Faze primjenjivanja	30
Članak XIX		31
Autentični tekstovi		31
ANEKSI		
Aneks A	Kvote i maksimalne dužine leta	32
Odjeljak I.	Dodjela pasivnih kvota	32
Odjeljak II.	Prva raspodjela aktivnih kvota promatračkih letova	32
Odjeljak III.	Maksimalne dužine promatračkih letova	35
Aneks B	Informacije o senzorima	38
Odjeljak I.	Tehničke informacije	38
Odjeljak II.	Označavanje podataka	40
Dodatak 1. Aneksu B		43
Označavanje podataka prikupljenih tijekom promatračkog leta		43
Aneks C		46
Informacije o promatračkom zrakoplovu		46
Aneks D		48
Certifikacija promatračkog zrakoplova i senzora		48
Odjeljak I.	Opće odredbe	48
Odjeljak II.	Ispitivanje na zemlji	50
Odjeljak III.	Ispitivanje tijekom leta	53
Odjeljak IV.	Izvješće o certifikaciji	54
Dodatak 1 Aneksu D		56
Metodologija za verifikaciju performansi senzora instaliranih na promatračkom zrakoplovu		56
Odjeljak I.	Specifikacije kalibracijskih objekata	56
Odjeljak II.	Obavljanje ispitivanja tijekom leta	56
Odjeljak III.	Analiza podataka prikupljenih za vrijeme ispitivanja tijekom leta	57
Aneks E		58
Procedure dolaska i odlaska		58
Dodatak 1.		61
Odjeljak I.	Određivanje lokacija	61
Odjeljak II.	Točke ulaza, točke izlaza, zračne luke otvorenog neba, kontrolne točke ulaza, kontrolne točke izlaza, zračne luke za opskrbu gorivom, i kalibracijski objekti	62
Aneks F		84
Pred-letne inspekcije i pokazni letovi		84
Odjeljak I.	Pred-letna inspekcija promatračkog zrakoplova i senzora promatračke strane	84

Odjeljak II.	Pred-letna inspekcija senzora "promatrane strane"	86
Odjeljak III.	Pokazni letovi	88
Aneks G		91
	Promatrači leta, predstavnici leta i predstavnici	91
Odjeljak I.	Promatrači leta i predstavnici leta	91
Odjeljak II.	Predstavnici	92
Aneks H		94
	Koordinacija planiranih promatračkih letova	94
Aneks I		95
	Informacije o zračnom prostoru i letovima u rizičnom zračnom prostoru	95
Aneks J		96
	Konvencija iz Montreuxa	96
Aneks K		97
	Informacije o sredstvima za obradu i umnožavanje filmova, fotografskim filmovima i proceduri praćenja obrade fotografskog filma	97
Odjeljak I.	Informacije o sredstvima za obradu i umnožavanje filma, te o fotografskim filmovima	97
Odjeljak II.	Praćenje obrade i umnažanja filma	98
Aneks L		99
	Konzultativna Komisija Otvorenog Neba	99
Odjeljak I.	Opće odredbe	99
Odjeljak II.	Godišnja revizija aktivnih kvota	100
Odjeljak III.	Izvanredni promatrački letovi	100
Odjeljak IV.	Dodatna polja za korištenje režima otvorenog neba	100

